

แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาของประเทศไทย กลุ่มงานพัฒนาท้องถิ่น
 คู่มือปฏิบัติงานและอบรมครูและนายอำเภอเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ที่ เชียงใหม่

แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและนิ...

๘ 3627
 ท355น
 2559

590100057152

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหงวิทยานิพนธ์

สารบัญเล่มนี้แบ่งเป็น ๒ ส่วนหลักคือ ส่วนที่ ๑ การพัฒนาท้องถิ่น และ ส่วนที่ ๒ การปฏิบัติงาน

โดย นายวิชาญ นามะนิตกุล

รองเลขาธิการ กอ.ส.ก.ค. มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มีนาคม ๒๕๕๐

(ตีพิมพ์โดยกองบรรณาธิการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง)

แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ทัฬหะ ปิยาโน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มิถุนายน 2559

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

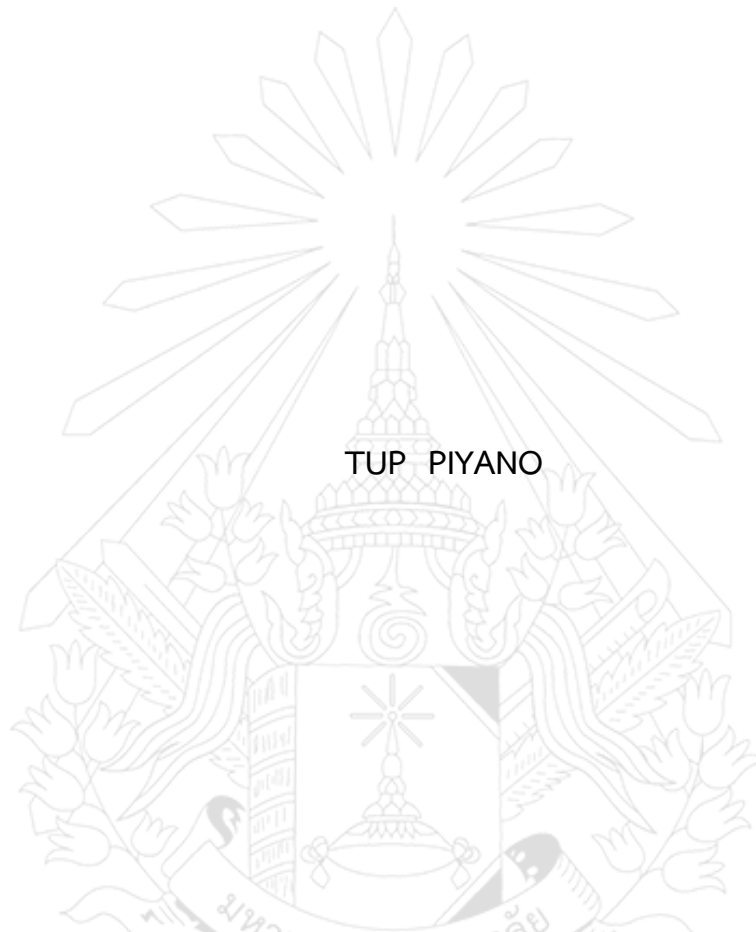
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มิถุนายน 2559

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF CAREER TRAINING FOR THE
HABITUAL BEHAVIOR DEVELOPMENT GROUP OF THE CHILD
AND JUVENILE TRAINING AND INSTRUCTING CENTER,
CHIANG MAI AREA 7

TUP PIYANO

A TERMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
JUNE, B.E. 2559 (2016)
(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

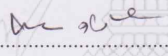
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้พิจารณาสารนิพนธ์
ของ ทัพ ปิยาโน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้

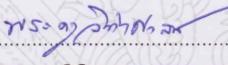
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(พระครูวิเทศสาทร, ดร.)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี)

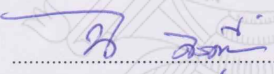
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แทงจวง)

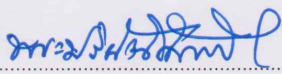

..... กรรมการ
(พระครูวิเทศสาทร, ดร.)

..... กรรมการ
(ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี)

..... กรรมการ
(ดร.ชาลี ภักดี)

..... กรรมการ
(ดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(พระปริยัติสารเวที, ดร.)

วันที่ 10 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2559

5620550532017 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา; ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา / การศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ / งานพัฒนาพฤตินิสัย

ทัฬ ฝียาโน : แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ (GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF CAREER TRAINING FOR THE HABITUAL BEHAVIOR DEVELOPMENT GROUP OF THE CHILD AND JUVENILE TRAINING AND INSTRUCTING CENTER,CHIANG MAI AREA 7) คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ : พระครูวิทิตสาสนาทร, Ph.D., ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์ , ปร.ด.,113 หน้า,ปี พ.ศ. 2559

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน และผู้บริหารซึ่งประกอบด้วยผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานและหัวหน้าฝ่ายของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การวิเคราะห์ SWOT Analysis และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลได้รับการแยกแยะให้เป็นหมวดหมู่ ทำการวิเคราะห์และเสนอด้วยวิธีบรรยาย และอภิปราย

ผลการวิจัย พบว่า สภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักการบริหาร 4M's ไม่มีความสอดคล้องกัน ทั้งในส่วนของอัตรากำลังบุคลากรมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่งผลถึงการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารจัดการ ดังนั้น แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า 4M's ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพื่อให้การบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพสูงสุด

5620550532017 : MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (MASTER OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS : GUIDELINES FOR DEVELOPING

TUP PYANO : GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF CAREER TRAINING FOR THE HABITUAL BEHAVIOR DEVELOPMENT GROUP OF THE CHILD AND JUVENILE TRAINING AND INSTRUCTING CENTER, CHIANG MAI AREA 7. INDEPENDENT STUDY ADVISORY COMMITTEE : PHRAKHRU WITTSASANATORN, Ph.D.; PIMPART TIANGPAK, Ph.D.; 113 P., B.E. 2559

The objectives of this thematic paper were 1) to study the state of the problems regarding the career training and practicing, the habitual behavior group of the Child and Juvenile Training Instructing Center, Chiang Mai Area 7, and 2) to study the guidelines for developing the career training and practicing, the habitual behavior group of the Child and Juvenile Training and Instructing Center, Chiang Mai Area 7. The informants consisted of a director of the Child and Juvenile Training and Instructing Center, Chiang Mai Area 7 and the administrators consisting of the director, section head, and unit head of the Child and Juvenile Training and Instructing Center, Chiang Mai Area 7 for a total of nine. The study data were collected from documents, observation, SWOT analysis, and group discussion. The data were classified, categorized and analyzed; and results of the data analysis were presented by means of description and debate.

The research findings showed were that as for the state of problems regarding the career training and practicing, the habitual behavior group of the Child and Juvenile Training Instructing Center, Chiang Mai Area 7 based on using the administration principle 4M's, it was not consistently conducted in the sense that proportion of manpower was not sufficient for operation, the allotted budget was much limited, resulting in scarcity of material for learning and teaching, including administration. There, it was a must for the above center to consider of important factors or administrative resources, namely, personnel (Man), budget (Money), material, and management or called in abbreviation as 4M's as the guidelines for developing the career training and practicing, the habitual behavior group of the Child and Juvenile Training and Instructing Center, Chiang Mai Area 7. The 4M's was regarded as fundamental factor administration for the sake of achievement goal and high effectiveness.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำชี้แนะแนวทางในการทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา มหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ให้สถานที่ในการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมความรู้ต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาเล่าเรียน

ขอกราบนมัสการ ขอบพระคุณอาจารย์รูป/คน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำชี้แนะแนวทางในการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนให้ข้อคิด ให้กำลังใจในการเรียนจนประสบผลสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง พระครูวิทิศศาสนาทร, ดร. ดร.ชาติ ภัคดี และดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์ ที่ให้คำแนะนำตรวจแก้ไข และชี้แนะข้อบกพร่องในการทำสารนิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูวิทิศศาสนาทร, ดร. ที่ปรึกษาหลักสารนิพนธ์ ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์ ที่ปรึกษาร่วมสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์ นางสาวศิริประกาย วรปรีชา ผู้อำนวยการ และนายณัฐวุฒิ จันดี ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ที่กรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาในเรื่องเครื่องมือการวิจัย และขอบคุณผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการร่วมสนทนากลุ่มในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จ ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่กรุณาช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบเป็นกตัญญูตาบูชา แด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

ทัฬห ปิยาโน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
ประกาศศัญญาการ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	5
ข้อจำกัดของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและวัยรุ่น	8
ทฤษฎีการศึกษา	13
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ	14
การวิจัยเชิงคุณภาพ	20
การสนทนากลุ่ม	22
แนวคิด SWOT Analysis	29
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	52
วิธีดำเนินการวิจัย	
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย	52
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	53
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
4	55
ผลการศึกษาวิจัย	
สภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพศตินิสัย	55
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหาร	
4 M's	
แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพศติ	74
นิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่	
5	79
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	79
อภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	93
ภาคผนวก ข รายงานผู้ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	98
ภาคผนวก ค หัวข้อสำหรับการสนทนากลุ่ม	100
ภาคผนวก ง ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล	104
ภาคผนวก จ รายชื่อบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ และรายชื่อบุคคลผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	111
ประวัติของผู้วิจัย	113

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1-1	แสดงสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนศุนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การศึกษานอกกระบบลากรศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ลงทะเบียนขอสอบซ่อมแต่ละภาคเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557	2
4-1	แสดงงบประมาณประจำปี 2555 (งบดำเนินงาน) การจัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ	66
4-2	แสดงงบประมาณประจำปี 2556 (งบดำเนินงาน) การจัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ	67
4-3	แสดงงบประมาณประจำปี 2557 (งบดำเนินงาน) การจัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ	68
4-4	แสดงสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนศุนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ แต่ละภาคเรียน ระหว่างปี 2555-255	69
4-5	แสดงสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนศุนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ลงทะเบียนขอสอบซ่อมแต่ละภาคเรียน ระหว่างปี 2555-2557	69
4-6	แสดงสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา งานการศึกษาวิชาชีพ ศูนย์การเรียนชุมชนศุนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดเชียงใหม่	70
4-7	แสดงชื่อและตำแหน่งของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม Focus Group) ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพถุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักการบริหาร 4 M's	71
4-8	แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม (SWOT Analysis) ของงานด้านการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพถุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่	75

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1-1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
2-1	แสดงแผนผังโครงสร้างการบริหารงานภายใน	34

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกฎหมายอาญา หรือพระราชบัญญัติต่างๆ จนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เป็นปัญหาหนึ่งที่ต้องเร่งแก้ไข ภายใต้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 และระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยหลักสูตรการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพ.ศ. 2554 กำหนดแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นความรับผิดชอบของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยผ่านงบประมาณด้านการศึกษาฝึกอบรมและฝึกวิชาชีพในงบประมาณรายจ่ายดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาในระหว่างการถูกควบคุมตัวให้ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทั้งด้านสายสามัญและสายวิชาชีพ โดยสายสามัญกำหนดให้เด็กและเยาวชนต้องได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และจัดการศึกษาวิชาสามัญเท่าที่ศูนย์ฝึกและอบรมนั้นจะกระทำได้ และการจัดการศึกษาสายอาชีพให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกอาชีพระยะสั้นหลักสูตรวิทยาลัยสารพัดช่าง ตามความสมัครใจเพื่อที่จะได้ช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตนเองและเมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวแล้ว สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งด้านการศึกษาต่อ หรือการนำไปประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตัวเองในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ และไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2553, หน้า 21)

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาของงานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในส่วนของ การสังเกตการดำเนินงานของหน่วยเรียนต่างๆ ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ การศึกษาเอกสาร แผนการดำเนินการฝึกอบรม แผนงบประมาณ จำนวนบุคลากร และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และหัวหน้ากลุ่มงาน ฝ่ายต่างๆ จำนวน 10 คน ในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 รวมทั้งสถิติการดำเนินงานที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2555-2557 พบว่าหน่วยเรียนทั้ง 12 หน่วยเรียนมีจำนวนนักเรียนไม่สอดคล้องต่อจำนวนครูผู้สอน เช่นหน่วยเรียนดนตรีสากล หน่วยเรียนช่างยนต์ (จักรยานยนต์) หน่วยเรียนช่างไฟฟ้า (ซ่อมบำรุง) หน่วยเรียนช่างศิลป์/จิตกรรม หน่วยเรียนเกษตรกรรม หน่วยเรียนคหกรรมชาย หน่วยเรียนช่างเชื่อมโลหะ และการเรียนการสอนวิชาสามัญ มีจำนวนครูผู้สอน 1 คน ต่อจำนวนนักเรียน 60 คน เป็นต้น (ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่, 2558, หน้า 7-9) ทำให้ทราบถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ อันสืบเนื่องมาจากปัจจัยใน

การบริหาร ได้แก่ จำนวนบุคลากร ครูผู้สอนทั้งในส่วนวิชาสามัญและวิชาชีพ มีจำนวนน้อยไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้เรียนที่มีมากกว่า งบประมาณการจัดการศึกษาของแต่ละหน่วยเรียนได้รับการจัดสรรที่น้อย ทำให้เกิดการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ วัสดุฝึกงาน วัสดุสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็น การบริหารจัดการทางด้านการจัดการศึกษาที่ต้องบริการคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์จึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ส่งผลต่อผู้เรียนทั้งด้านประสิทธิภาพและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชนที่เรียนสายสามัญส่วนใหญ่มีผลการเรียนต่ำ ต้องมีการสอบซ่อมกันเป็นจำนวนมากเมื่อดูจากสถิติการลงทะเบียนขอสอบซ่อมแต่ละภาคเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557 ดังนี้

ตารางที่ 1-1 แสดงสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนศุนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ลงทะเบียนขอสอบซ่อมแต่ละภาคเรียน ระหว่างปี พ.ศ.2555-2557

นักเรียน/นักศึกษา การศึกษาวชิชาสามัญ	ภาคเรียน		ภาคเรียน		ภาคเรียน	
	1/2555	2/2555	1/2556	2/2556	1/2557	2/2557
1.ระดับประถมศึกษา	1 คน	16 คน	7 คน	2 คน	14 คน	12 คน
2.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	10 คน	40 คน	48 คน	28 คน	47 คน	71 คน
3.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2 คน	21 คน	20 คน	18 คน	42 คน	37 คน
รวม	13 คน	77 คน	75 คน	48 คน	103 คน	120 คน

และในส่วนเด็กและเยาวชนที่เรียนสายวิชาชีพพระยะสั้นเมื่อเรียนจบหลักสูตรนั้นๆ แล้วส่วนใหญ่ก็ยังขาดทักษะความรู้ทางด้านช่างที่สามารถนำไปแข่งขันหรือเข้าทำงานในสถานที่ประกอบการหรือประกอบวิชาชีพตามที่เรียนมานั้นไม่ได้

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรดำเนินงานในส่วนของการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาทางการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

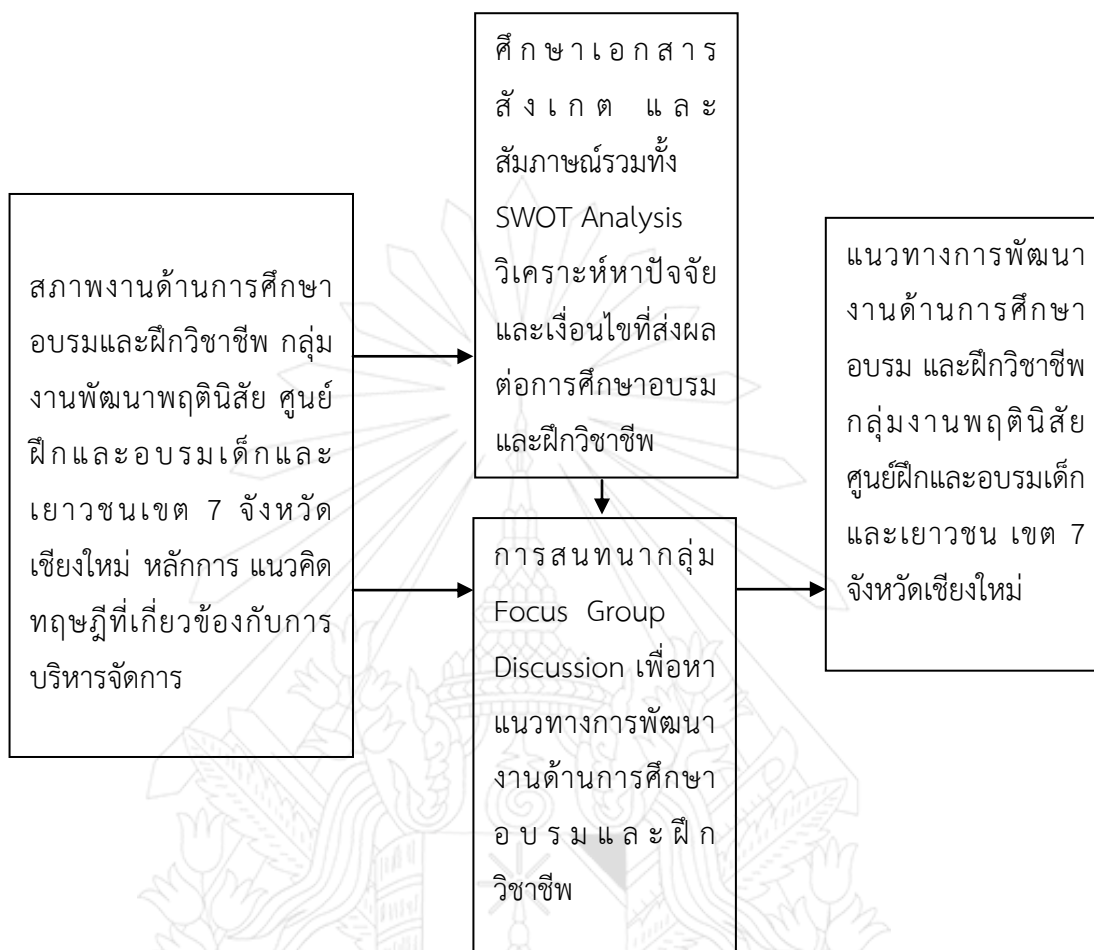
1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพุดินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพุดินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเขียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และครอบคลุมถึงกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจสิ่งที่ตนกำลังศึกษามากขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพุดินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวิธีการขั้นตอนดังต่อไปนี้ (ทองสุข วันแสน, ออนไลน์) คือ

1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพบริบท ปัญหาหรือสภาพการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพุดินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพุดินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
3. ศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพุดินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 1-1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้ทราบถึงสภาพปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

1.4.2 ได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ต่อไป

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดและแก้ไขฟื้นฟู จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจการชุมชน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทั่วไป จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายงานอภิบาลและการพินิจ จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนสายสามัญ จำนวน 2 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนสายอาชีพ จำนวน 2 คน รวมจำนวน 10 คน ในระหว่างเดือน พฤษภาคม 2558

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งแนวทางการพัฒนา งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพใน 4 ด้าน ศีรวิธรรม เสรีรัตน์และคณะ (2545, หน้า 18) ประกอบด้วย 1) ด้านอัตรากำลัง 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านการบริหารจัดการ

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

1.6 ข้อยกจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยเลือกศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวคิด หลักการ ทฤษฎีการบริหารจัดการ ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ไม่อาจสรุปอ้างอิงถึงศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแห่งอื่นๆ ทั่วไปได้ สามารถใช้ได้เฉพาะกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่มีสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการดำเนินการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมแห่งนั้นได้

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการพัฒนา หมายถึงแนวทางการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการวางแผน แก้ไขปัญหา และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ของงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ หมายถึงงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งแบ่งเป็นการศึกษายาสามัญ และการศึกษายาวิชาชีพ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถอ่านออกเขียนได้ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสามารถศึกษาต่อได้อย่างต่อเนื่องขณะเข้ารับการศึกษาอบรมตามคำพิพากษา และสามารถออกไปศึกษาต่อได้หลังจากพ้นโทษ มีความรู้ทางวิชาชีพ มีทักษะสามารถนำความรู้ที่ได้รับใช้เป็นแนวทางประกอบอาชีพอย่างสุจริตภายหลังพ้นโทษจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ หมายถึงแนวทาง หรือกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ ด้านอัตรากำลัง ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ

ด้านอัตรากำลัง หมายถึงจำนวนทรัพยากรบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนแก่เด็กและเยาวชน บุคลากรจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ วัสดุเครื่องมือดำเนินการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านงบประมาณ หมายถึงแผนการเงินที่จัดทำขึ้นโดยการกำหนดรายรับ รายจ่ายของงาน โครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการจะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรและบริหารงานงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจัดหาพัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซม และใช้งบประมาณให้ประหยัดสุดให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสูงสุด

ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึงการจัดซื้อการเรียนการสอน และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียนการสอน โดยมีระบบการจัดหาและบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการบริการและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบการบริหารงานวัสดุอุปกรณ์ที่ดีจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพทำให้การใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นไปอย่างเหมาะสมและเกิดคุณค่าตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครูและนักเรียน

ด้านการจัดการ หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มบุคคลร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ การจัดการที่เหมาะสมและคำนึงถึงบุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์จะทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีคุณภาพและนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาตามเป้าหมายที่วางไว้

กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย หมายถึงกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยงานภายใน 2 ด้าน คือ งานอภิบาลและการพินิจ งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ มีบทบาทหน้าที่ในการอภิบาลและให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน รวมทั้งให้การศึกษาระบบแบ่งเป็นการศึกษาสายสามัญ และการศึกษาสายวิชาชีพ จนจบภาคบังคับและสามารถออกไปศึกษาต่อ หรือประกอบวิชาชีพได้หลังจากพ้นโทษ

เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หมายถึงความถึงเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการดูแลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ที่กระทำผิดกฎหมายอาญาและ พ.ร.บ.ต่างๆ ที่ระบุเป็นความผิดของเด็กและเยาวชนซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาว่ามีความผิดตามกฎหมาย และมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกและอบรม เพื่อบำบัดฟื้นฟูในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึงหน่วยงานส่วนกลางระดับเขต ที่ตั้งอยู่ภูมิภาค สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ตั้งอยู่เลขที่ 158 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ มีภารกิจในการฝึกและอบรม เพื่อบำบัด แก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางคดีอาญา ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้รับการฝึกและอบรมตามระยะเวลาที่กำหนด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและวัยรุ่น
- 2.2 ทฤษฎีการศึกษา
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ
- 2.4 การวิจัยเชิงคุณภาพ
- 2.5 การสนทนากลุ่ม
- 2.6 แนวคิด SWOT Analysis
- 2.7 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและวัยรุ่น

การเรียนรู้ของผู้เรียนวัยเด็ก

วัยเด็กหรือวัยเรียนเป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปี ซึ่งเด็กในช่วงนี้จะเจริญเติบโต และมีพัฒนาการมากกว่าเด็กก่อนวัยเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

1. พัฒนาการและการเรียนรู้

อัตราการพัฒนาทางร่างกายของเด็กวัยเรียนจะช้าลง การใช้ร่างกายส่วนต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้าทางด้านความคิด ความเข้าใจ และการหาเหตุผลเพื่อมาอธิบายสิ่งต่างๆ ที่ถูกต้องมากขึ้น เด็กจะได้รับอิทธิพลจากโรงเรียน กลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมอย่างเห็นได้ชัด ชอบการแข่งขัน และเกาะกลุ่มในเพื่อนเพศเดียวกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หน้าที่ที่เหมาะสมของตนเองในอนาคต ในวัยเรียนนี้เด็กจะมีความพร้อมตามวัยในด้านต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานของการพัฒนาและการเรียนรู้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 5-6)

- 1.1 ด้านร่างกาย เด็กวัยเรียนจะเรียนรู้ที่จะใช้ทักษะทางร่างกายที่จำเป็นสำหรับการเล่นเกมต่างๆ
- 1.2 ด้านสติปัญญา เด็กจะพัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณ พัฒนาความคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน
- 1.3 ด้านบุคลิกภาพ เด็กจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองในฐานะที่เป็นมนุษย์ เรียนรู้

การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมวัย พัฒนามาตรฐานจริยธรรม มโนธรรมและค่านิยม และมีความอิสระสามารถที่จะทำอะไรได้ด้วยตนเอง

1.4 ด้านอารมณ์และสังคม เด็กจะเรียนรู้บทบาททางสังคมที่เหมาะสมสำหรับเพศของตน และพัฒนาทัศนคติต่อสังคมและสถาบันสังคม

2. ทักษะของนักคิดและนักการศึกษา

ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร (2539, หน้า 29) กล่าวว่านักคิดและนักการศึกษาจะกล่าวถึงความพร้อมดังกล่าวข้างต้นเพราะการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการเรียนรู้ได้มีการแบ่งแยกจากกันโดยเด็ดขาด ส่วนใหญ่จะศึกษามนุษย์ในวัยต่างๆ ต่อเนื่องกันไป โดยที่บางคนอาจศึกษาแบบเจาะลึกเฉพาะเรื่องเฉพาะช่วงวัย ทั้งนี้ เพื่อให้ง่ายกับการทำความเข้าใจกับพัฒนาการและความแตกต่างของความเชื่อเกี่ยวกับอิทธิพลต่างๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กวัยเรียน ชื่อที่เรียกกลุ่มนักจิตวิทยานี้ จะเป็นชื่อเรียกเฉพาะตาม “ศาสตร์” ทางจิตวิทยาซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจที่จะศึกษารายละเอียดต่อไป การแบ่งกลุ่มนักจิตวิทยานี้ ได้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มทฤษฎีวุฒิภาวะ (Maturation Theory) กลุ่มนี้เน้นความสำคัญของวุฒิภาวะที่เป็นผลให้เกิดพัฒนาการ เชื่อกันว่าขั้นตอนของพัฒนาการที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงอายุของเด็ก เป็นผลมาจาก การเปลี่ยนแปลงทางด้านชีวภาพของร่างกาย คือการบรรลุวุฒิภาวะ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้เด็กมีความสามารถใหม่ๆ เกิดขึ้น นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ อาร์โนลด์ กีเซลด์ (Arnold Gesell)

2.2 กลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) กลุ่มนี้เห็นว่า พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเนื่องจากประสบการณ์ และมุ่งความสนใจไปที่อิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีตัวกระตุ้นและการตอบสนอง ทั้งนี้กลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการตามลำดับขั้น เหมือนนักจิตวิทยา กลุ่มอื่นๆ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ อีวาน พาฟลอฟ (Ivan Pavlov) บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) โบเบิร์ต เซียร์ส (Rebert Sears) ซิดนีย์ บีจิว (Sidney Bijou) และอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura)

2.3 กลุ่มทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) กลุ่มนี้เน้นพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพต่างๆ ไป ส่วนใหญ่จะมีความเห็นร่วมกันถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลแวดล้อมว่าจะมีผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของบุคคลเมื่อเติบโตขึ้น นอกจากนี้ยังเชื่อว่าพัฒนาการของมนุษย์จะเกิดขึ้นเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน และแต่ละขั้นตอนจะมีส่วนเกี่ยวพันกัน คือ ประสบการณ์เบื้องต้นจะมีผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของมนุษย์เมื่อโตขึ้น นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) และอีริก อีริกสัน (Erik Erikson)

2.4 กลุ่มทฤษฎีความคิดความเข้าใจ (Cognitive Theory) กลุ่มนี้เน้นกระบวนการพัฒนาความคิดความเข้าใจของเด็กและอธิบายลักษณะความคิดความเข้าใจของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละขั้นตอน โดยมีความเชื่อว่าพัฒนาการด้านความคิดความเข้าใจจะเกิดขึ้นตามลำดับขั้น (ขั้นแก้ปัญหาด้วยการกระทำ ขั้นแก้ปัญหาด้วยการเรียนรู้ ขั้นแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและสิ่งที่เป็นรูปธรรม และขั้นแก้ปัญหาด้วยเหตุผลกับสิ่งที่เป็นนามธรรม) และองค์ประกอบสำคัญ ที่ทำให้เกิดการพัฒนาการคือการที่เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถใหม่ๆ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการปรับตัวต่อไป นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คือ จิน เพียเจต์ (Jean Piaget) และไฮนซ์ เวอร์เนอร์ (Heinz Werner)

การเรียนรู้ของผู้เรียนวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีชื่อเรียกหลากหลาย ซึ่งบ่งบอกลักษณะของวัย เช่น วัยอลวน วัยพายุบูแคม วัยหุนหันพลันแล่น วัยหนุ่มสาว ฯลฯ เป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ อยู่ใน ช่วงวัย 12-18 ปี วัยนี้เป็นวัยที่ยังคงมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ด้าน

1. พัฒนาการและการเรียนรู้

พัฒนาการของวัยรุ่นจะมีอัตราเพิ่มของส่วนสูงและน้ำหนักพุ่งขึ้น มีอารมณ์แบบพายุบูแคม ยึดกลุ่มเพื่อนเป็นหลักและเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และมีสติปัญญาแบบเหตุผลเชิงนามธรรม จะมีความพร้อมตามวัยในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของพัฒนาการและการเรียนรู้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 5-6 และศรีเรือน แก้วกังวาน, 2540, หน้า 336)

1.1 ด้านร่างกาย วัยรุ่นจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และสามารถปรับตัวได้

1.2 ด้านสติปัญญา พัฒนาทักษะทางเชาว์ปัญญา และความคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับเป็นสมาชิกของชุมชนที่มีสมรรถภาพ พัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อที่จะแสวงหาความรู้ทางด้านวิชาการต่าง ๆ เลือกและเตรียมตัวที่จะประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต

1.3 ด้านบุคลิกภาพ วัยรุ่นกำลังเรียน เลียนและทดลองบทบาท เพื่อจะเป็นผู้ใหญ่ สามารถแสดงบทบาททางสังคมได้เหมาะสมกับเพศของตน สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศได้อย่างมีวุฒิภาวะแบบผู้ใหญ่ ความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปต่างๆ ล้วนเป็นรากฐานของความสนใจความมุ่งหมายในชีวิต

1.4 ด้านอารมณ์และสังคม มีความอิสระทางด้านจิตใจและอารมณ์ มีความละเอียดอ่อน ความสับสนทางจิตใจ อ่อนไหว มีความเข้มทางอารมณ์สูง ไม่มั่นคง เปลี่ยนแปลงง่าย ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ จึงเกาะกลุ่มกันได้มากกว่าวัยอื่นๆ เพราะเข้าใจและยอมรับกันได้ง่ายอย่างไรก็ดีวัยรุ่นก็ต้องการแสดงพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ทักษะของนักคิดและนักการศึกษา

ปรีชา วิหคโต (2540, หน้า 13-15) นักคิดและนักการศึกษาที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมวัยรุ่นมีหลายกลุ่ม ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มที่ได้นำเสนอมาแล้ว ทั้งนี้การศึกษาของนักคิดและนักการศึกษาจะมีมุมมองและสังเกตพฤติกรรมตามพื้นฐานความคิดของกลุ่ม ดังนี้

2.1 แนวคิดของนักพฤติกรรมนิยม (Behaviorist) หรือกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) กลุ่มนี้เห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย เกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อม นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงมากในกลุ่มนี้คือ บี เอฟ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) อธิบายว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมหนึ่งแล้วได้รับเงื่อนไขเสริมแรง มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ถ้าแสดงพฤติกรรมหนึ่งแล้วได้รับการลงโทษ พฤติกรรมนั้นจะยุติไป ส่วนอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) มีแนวคิดที่ว่าวัยรุ่นเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ (Model) โดยสังเกตจะระลึกแบบแผนพฤติกรรมออกมากระทำได้

2.2 แนวคิดของนักจิตวิเคราะห์ หรือกลุ่มทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) กลุ่มนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกายกับสิ่งแวดล้อมว่ามีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคล ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อธิบายสาเหตุพฤติกรรมของวัยรุ่นว่าเกิดจากสัญชาตญาณ คือ สัญชาตญาณชีวิตและสัญชาตญาณความตาย ซึ่งเป็นแรงขับให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมต่างๆ

2.3 แนวคิดของนักจิตสังคม (Psychosocial Personality) กลุ่มนี้เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกายกับสิ่งแวดล้อมว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลเช่นเดียวกับนักจิตวิเคราะห์ แต่อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) เห็นเพิ่มเติมว่าการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นกระบวนการที่รวมประสบการณ์ทั้งหมดทั้งด้านชีววิทยา จิตวิทยาและสังคมวิทยา

2.4 แนวคิดของนักปัญญานิยม หรือ กลุ่มทฤษฎีความคิดความเข้าใจ (Cognitive Theory) กลุ่มนี้เห็นว่าพฤติกรรมภายนอกมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมทางปัญญา คือการรับรู้ความเข้าใจ ความคิดที่มีเหตุมีผล ความเชื่อและค่านิยม นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้จะพยายามอธิบายว่ามนุษย์เกิดปัญหาขึ้นได้อย่างไร และปัญหาของมนุษย์แต่ละวัยมีลักษณะอย่างไร นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้คือ ฌ็อง เพียเจต์ (Jean Piaget) เจโรม บรูเนอร์ (Jerome Bruner) และเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin)

2.5 แนวคิดของนักมนุษยนิยม (humanistic theory) นักมนุษยนิยม เช่น อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) เชื่อว่า แม้มนุษย์ทุกคนจะมีธรรมชาติภายในเหมือนกันแต่ แต่ละคนจะมีลักษณะพิเศษ ซึ่งทำให้แต่ละบุคคลเป็นปัจเจกบุคคล การพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการธรรมชาติที่แต่ละคนมีโอกาสตัดสินใจเลือกทางเดินของตนเอง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

พรพิมล เจียมนาคินทร์ (2539, หน้า 19-20) ได้ให้ความหมายของ“วัยรุ่น” วัยรุ่น หรือ “Adolescence” มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Adolescere” หมายถึง การเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น ช่วงวัยรุ่น จึงหมายถึง ช่วงเวลาแห่งการเติบโต จากวัยเด็กที่ยังขาดวุฒิภาวะไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน ในการเข้าสู่วัยรุ่นของเด็กชายและเด็กหญิงนั้นถือเอาการเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ ทั้งสองเพศจะเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศไม่พร้อมกันขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายประการ เช่น อาหาร สภาพความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่นๆ

วัยรุ่นถือเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต คืออยู่ระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ถึงความเป็นตัวเอง และเป็นวัยที่มักเกิดปัญหาในชีวิตมากที่สุด วัยรุ่นจึงหมายถึง วัยที่เชื่อมระหว่างความเป็นเด็กกับการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นระยะที่ต้องปรับพฤติกรรมจากเด็กให้เป็นแบบผู้ใหญ่ที่สังคมยอมรับ การเป็นวัยรุ่นจึงมิได้มีเพียงการเติบโตทางร่างกายเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึงการเติบโตทางสังคมซึ่งอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

วัยรุ่นเป็นวัยที่มนุษย์พยายามค้นหาความต้องการที่แท้จริง เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และพัฒนาความสามารถเฉพาะตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคต ซึ่งถ้าในระยษะนี้วัยรุ่นประสบความสำเร็จในการค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเอง ก็จะส่งผลให้วัยรุ่นเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน รวมทั้งมีการวางแผนชีวิตที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้าม หากเกิดความล้มเหลวในการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตน วัยรุ่นก็จะสับสนในบทบาทหน้าที่ และมีผลกระทบต่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต นอกจากนี้วัยรุ่นที่ค้นหาเอกลักษณ์ของตัวเองแล้ว วัยรุ่นยังปรารถนาที่จะเป็นเหมือนผู้ใดผู้หนึ่งในสังคม นั่นคือวัยรุ่นจะเลือกเอาลักษณะบางอย่างของผู้อื่นมาใช้เป็นลักษณะของตนเอง โดยต้นแบบมักจะได้แก่ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ แต่การเลียนแบบพฤติกรรมนั้นมิได้จำกัดเฉพาะพฤติกรรมที่ดี วัยรุ่นอาจรับเอาลักษณะก้าวร้าว หรือรุนแรงมาได้หากวัยรุ่นผู้นั้นประสบกับเหตุการณ์ที่โหดร้าย หรือรุนแรงในชีวิต หรืออาจจดจำพฤติกรรมที่ไม่ดีมาจากบุคคลที่ใกล้ชิด ภาพยนตร์ ละคร หรือเกมต่อสู้ต่างๆ ก็ได้

สรุปได้ว่าพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของเด็กและวัยรุ่นทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นผลมาจากการบรรลุนิติภาวะ การเรียนรู้จากประสบการณ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง ดังนั้น เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ จึงกระทำความผิดโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมจากตัวแบบ (Model) ในทางที่ผิด หรือกระทำไปด้วยความ

จำเป็นบางประการ อันเนื่องมาจากการย่ำแย่ของสังคมในปัจจุบัน จึงเป็นช่วงชีวิตที่เกิดปัญหาหนักที่สุด ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ค้นหาความต้องการที่แท้จริงของตนเอง เพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกทางเดินชีวิต ให้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และพัฒนาความสามารถเฉพาะตน เพื่อที่จะวางแผนชีวิตต่อไปในอนาคตที่เหมาะสม และจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักความสามารถของตน

2.2 ทฤษฎีการศึกษา

สุนทร สุนันท์ชัย (2539, หน้า 10-11) กล่าวว่า คาร์ล โรเจอร์ นักจิตวิทยาอเมริกันได้คิดวิธีการรักษาคนไข้ทางจิต และพบว่าทำให้การยอมรับต่อคนไข้ที่จะดำเนินการแก้ปัญหาในชีวิตของตนเอง โดยการสนับสนุนให้คนไข้ได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างมากที่สุด ปรากฏว่าเป็นผลดีในการบำบัดรักษา โรเจอร์ จึงคิดต่อไปว่าถ้าหากนำวิธีการยอมรับนับถือคนไข้ การพยายามทำความเข้าใจในคนไข้ เป็นวิธีที่สามารถช่วยเหลือในการบำบัดรักษาคนไข้ทางจิตได้แล้ว วิธีการนี้ก็ควรจะนำมาใช้ได้ในการศึกษาเช่นเดียวกัน โรเจอร์ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า วิธีการจะพัฒนาบุคคลให้สามารถทำอะไรได้เต็มศักยภาพของเขา มีดังนี้

1. การมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในด้านความรู้และด้านอารมณ์ในกระบวนการเรียนรู้
2. การเริ่มต้นด้วยตนเองความรู้สึกความต้องการที่จะค้นพบนั้น มาจากภายในตัวเขา
3. การมีผลกว้างขวาง นั่นคือกระบวนการเรียนรู้มีผลอย่างกว้างขวางต่อพฤติกรรม ความรู้สึก และบุคลิกลักษณะของผู้เรียน
4. การประเมินโดยผู้เรียน ผู้เรียนยอมรับต้องการสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของตน
5. สำคัญคือความหมาย เมื่อผู้เรียนได้เรียนโดยประสบการณ์ ความหมายของการเรียนรู้ย่อมจะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ทั้งหมดของเขา

โรเจอร์ได้ส่งเสริมให้ใช้กลุ่มในกระบวนการเรียนการสอน เพราะเป็นวิธีทำให้ทุกคน ได้เปิดเผยตนเอง และช่วยให้บุคคลได้เกิดความสามารถในการเลือกสร้างสรรค์ รู้จักประเมินค่า และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ

สุนทร สุนันท์ชัย (2539, หน้า 12-13) กล่าวถึงจอห์น ดิวอี้ ชาวอเมริกัน ได้วางปรัชญาการศึกษาพื้นฐานว่า "มนุษย์จะมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้ ด้วยการอาศัยประสบการณ์เท่านั้น" และได้กำหนดทฤษฎีประสบการณ์ (Theory of Experience) ขึ้น พยายามเน้นว่า "กุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่ความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคลในด้านต่าง ๆ นั้นคือการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing)" และบุคคลจะสามารถปรับชีวิตให้ดีขึ้นเรื่อยๆด้วยการใช้ประสบการณ์เข้าเกี่ยวพัน และทฤษฎีการศึกษาของสกินเนอร์ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบอาการกระทำ (Operant Conditioning) หรือพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ของ B.F. Skinner จัดว่าเป็นทฤษฎีที่เสริมต่อ

จากทฤษฎีจิตวิทยา S-R หรือทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดค์และทฤษฎีพฤติกรรมของ Watson โดยรวมเอาแนวคิดของทฤษฎีทั้งสองเข้าด้วยกัน กล่าวคือ เขามีความเห็นว่ามีมนุษย์เรานั้นมีลักษณะที่เป็นกลางและอยู่เฉย (Man is Neutral and Passive) ดังนั้น พฤติกรรมทั้งหลายของมนุษย์จึงสามารถอธิบายได้ด้วยเรื่องของกลไก (Mechanistic) ในการควบคุมพฤติกรรม จากการทดลองสกินเนอร์ จึงได้เกิดเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เขาเรียกว่า ทฤษฎีเงื่อนไขแบบอาการกระทำ (Operant Conditioning) พอสรุปได้ดังนี้ คือ "การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเร้าด้วยการเสริมแรง อัตราความเข้มแข็งของการตอบสนองจะมีโอกาสสูงขึ้น" อย่างไรก็ตาม การเสริมแรงมีทั้งทางบวกและทางลบ ตลอดจนตัวเสริมแรงปฐมภูมิและทุติยภูมิ (Primary and Secondary Reinforces) ดังนั้นพฤติกรรมในด้านการตอบสนองต่อตัวเสริมแรง จึงมีแตกต่างกันออกไปตามแต่ชนิดของการเสริมแรง

สรุปได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นได้จากการกระทำ การลงมือปฏิบัติ และการใช้ประสบการณ์เข้าเกี่ยวพัน ร่วมกับการเสริมแรง จะกระตุ้นให้มนุษย์รับการตอบสนองที่ดีขึ้น ดังนั้น เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาแล้วว่า สิ่งใดเป็นการกระทำที่ถูกและสิ่งใดเป็นการกระทำที่ผิด อาจเรียกว่าเป็นการเรียนรู้จากการกระทำ การให้การยอมรับในศักยภาพและความสามารถของเด็กและเยาวชน โดยให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติฝึกทักษะประสบการณ์ มีการเสริมแรงเพื่อกระตุ้นการตอบสนองของเด็กและเยาวชนนั้น จะเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารหรือการจัดการ เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานทุกระดับ โดยการบริหาร (Administration) นิยมใช้ในภาครัฐหรืองานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคธุรกิจเอกชนซึ่ง The Encyclopedia Americana ได้ขยายความว่า การบริหารและการจัดการใช้ทดแทนกันได้ คำว่า “การบริหาร” เป็นการจัดการงานบริหารระดับสูง ส่วน “การจัดการ” เป็นศิลปะของการประสานองค์ประกอบหรือปัจจัยการผลิตเพื่อมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การเป็นความสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยอาศัยแรงงาน วัสดุ และเครื่องจักร สำหรับคำว่า การบริหารจัดการ ลูเนินเบิร์ก แอนด์ ออสเตียร์ (Lunenburg & Ornstein, 1996, อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2546, หน้า 69) ได้กล่าวถึง ความแตกต่างระหว่างคำดังกล่าวกับการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) ว่า การบริหารจัดการจะให้ความสนใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัด

โครงสร้างองค์การ โดยภาพรวม ในขณะที่การจัดการเชิงวิทยาศาสตร์จะสนใจการจัดการกับงานและคนงาน ซึ่งอาจสรุปได้ว่าผู้ที่ใช้ในความหมายแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะเห็นว่า คำว่า การบริหาร ครอบคลุมภาพรวมขององค์การในขณะที่การจัดการมุ่งไปที่การจัดการกับทรัพยากรเพื่อให้บรรลุจุดหมาย และคำว่า “การบริหาร” ในที่นี้จะใช้ในความหมายว่า เป็นความพยายามใช้ศาสตร์และศิลป์ จูงใจผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกองค์การให้ร่วมมือร่วมใจดำเนินกิจกรรม เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จทั้งในเชิงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้จะใช้ทั้งสองคำในลักษณะที่แทนกันได้เพื่อความเหมาะสมซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารจัดการไว้มากมาย เช่น ปีเตอร์ เอฟ ดรักเกอร์ ปรมาจารย์ด้านการจัดการได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “การบริหาร คือ การทำให้งานต่างๆ ขององค์การสำเร็จได้ โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำ” (Management is Getting Things done Through Other People) การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง การดำเนินงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ ซึ่งนับว่าเป็นอุปกรณ์ของการจัดการนั้นๆ รวมถึงกระบวนการจัดหน่วยงานและการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้การทำงานบรรลุเป้าหมายร่วมกัน กระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์การประสบความสำเร็จโดยผ่านหน้าที่หลัก 4 อย่าง คือ การวางแผน การจัดองค์การ การใช้ภาวะผู้นำและการควบคุม การจัดการเป็นกระบวนการที่องค์การสามารถบรรลุเป้าหมายโดยประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำ และการควบคุมองค์การในด้านบุคลากร กายภาพ งบประมาณและแหล่งข้อมูล การจัดการเป็นศาสตร์ของการกระทำสิ่งต่างๆ โดยผ่านการกระทำของบุคลากร ดังนั้นการบริหารจัดการ (Management) จึงหมายถึง ชุดของหน้าที่ต่างๆ (A Set of Functions) ที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรได้อย่างเฉลียวฉลาดและคุ้มค่า (Cost-effective) การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) นั้น หมายถึง การตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Right Decision) และมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นผลสำเร็จของการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กัน นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการให้ความเห็นว่าการบริหารใช้ในภาครัฐ ส่วน เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546, หน้า 2) และสุรัสวดี ราชกุลชัย (2543, หน้า 3) กล่าวว่า การจัดการ (Management) ใช้ในแวดวงของภาคเอกชน หมายถึงกระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ โดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร สอดคล้องกับทัศนีย์ ธรรมสิทธิ์ (2545, หน้า 14) ทักษิณ ชินวัตร (2545, หน้า 6-7) และจารุพงศ์ พลเดช (2546, หน้า 13-18) ที่กล่าวว่า การบริหารภาครัฐแนวใหม่ว่าเป็นการบริหารที่มุ่งเน้นในการปรับปรุงทั้งกระบวนการ รูปแบบและคุณภาพของการปฏิบัติงานและการให้บริการต่างๆ

ให้สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคมได้อย่างแท้จริง ส่วนทองทิพยา วิริยะพันธุ์ (2546, หน้า 156-157) ได้กล่าวถึงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพว่าการคิดเชิงระบบ (Systematic Thinking) จะนำไปสู่การจัดการอย่างเป็นระบบ (Systematic Management) ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการบริหารงานเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากระบบเป็นรากฐานของประสิทธิภาพที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์กร และสอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2545, หน้า 59-60) ที่มีความเห็นว่าการจัดการคือศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารจัดการที่นักวิชาการให้ไว้ดังกล่าวผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานขององค์กรที่ต้องมีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำปัจจัยทางการบริหารจัดการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการโดยผ่านหน้าที่หลัก คือ การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำและการควบคุมให้การทำงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารจัดการ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545, หน้า 18) กล่าวว่า การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อๆ ว่า 4M's ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการ และต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่ง ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 7-8) และสมคิด บางโม (2545, หน้า 61-62) ยังได้กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญและผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ คือ

1. คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมาก ทั้งนี้ในแง่ของปริมาณและคุณภาพ
2. เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้ออย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า
3. เงินทุน (Money) นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์กรดำเนินไปโดยไม่ติดขัด

4. วัสดุสิ่งของ (Material) ถือเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่นๆ เพราะวัตถุดิบและสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหาใช้ดำเนินการผลิต และทรัพยากรองค์การ ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรที่เป็นวัสดุสิ่งของและทรัพยากรสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2545, หน้า 6-7) ได้สรุปว่า การจัดการเป็นเรื่องของการผสมผสานหรือบูรณาการทรัพยากรการจัดการ ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) วิธีการ (Method) ตลาด (Market) ข้อมูลข่าวสาร (Information) และเวลา (Time)

นอกจากนี้ ไตรรัตน์ จงจิตร (2546, หน้า 127-135) และเสกสิฐ เล้ากิจเจริญ (2550, หน้า 7-8) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักการ 4M's ได้แก่

1. ด้านบุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหาร การศึกษาในสถานศึกษาเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรการบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความเจริญก้าวหน้า บุคลากรจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้การดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีคุณภาพสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ด้านงบประมาณ หมายถึง แผนการเงินของโรงเรียนที่จัดทำขึ้นโดยการกำหนดรายรับรายจ่ายของงาน โครงการต่างๆ ที่จะดำเนินการ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของสถานศึกษา จะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรและบริหารงานงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจัดหา พัฒนา ปรับปรุงซ่อมแซม และใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างประหยัดสุด เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสูงสุด

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง การจัดซื้อการเรียนการสอน และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียนการสอน โดยมีระบบการจัดหาและบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการบริการและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบการบริหารงานวัสดุอุปกรณ์ที่ดี จะนำไปสู่การบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพทำให้การใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นไปอย่างเหมาะสมและเกิดคุณค่าตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครูและนักเรียน

4. ด้านการจัดการ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มบุคคลร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรง

ตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ การจัดการที่เหมาะสมและคำนึงถึงบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์จะทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีคุณภาพและนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีและการสื่อสารตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่าปัจจัยขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการหรือที่เรียกย่อๆ ว่า 4M's อันประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) ถือเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย การบริหารด้านการศึกษา 4M ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ก็เช่นเดียวกันจะประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายก็ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุน ดำเนินงานมากพอ ต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของโครงการและแผนงานและจะต้องมีระบบบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กระบวนการบริหารจัดการ

กระบวนการบริหารจัดการอาจจำแนกในรูปแบบที่แตกต่างจากกันไป เช่นกระบวนการบริหารจัดการ 5 หน้าที่ คือ 1) การวางแผนงาน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การบังคับบัญชา (Commanding) 4) การประสานงาน (Coordinating) และ 5) การควบคุม (Controlling) กระบวนการบริหารจัดการ 7 หน้าที่ ประกอบด้วยขั้นตอนที่เรียกกันย่อๆ ว่า POSDCORB คือ 1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับ พร้อมด้วยวางแผนวิธีปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของงาน ปฏิบัติงานนั้นๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ 2) การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือของตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อประสานสัมพันธ์กันตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นกันไป 3) การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน ตั้งแต่การแสวงหา การบรรจุ แต่งตั้ง การฝึกอบรมและพัฒนา การบำรุงขวัญ การเลื่อนชั้นลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่งงานรวมทั้งการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดีให้มีอยู่ตลอดไป 4) การสั่งการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการหลังจากที่ได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบแล้วรวมทั้งการติดตามและให้มีการปฏิบัติงานตามคำสั่งนั้นๆ ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน 5) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานหรือสื่อสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ภายในองค์การให้เข้ากันได้เพื่อให้งานเดินและเกิดประสิทธิภาพไม่มีการทำงานซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน ทำให้ทุกหน่วยงานประสานกลมกลืนกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การร่วมกัน 6) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การเสนอรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่างๆ ทราบความเคลื่อนไหว ความเป็นไปเป็นระยะๆ ทั้ง

ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบความก้าวหน้าของงานของตนอยู่เสมอ การเสนอรายงาน จำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานมีการวิจัย การประเมินผล และมีการตรวจสอบเป็นระยะๆ เพื่อการปรับปรุงได้ทันทีหรือการปรับปรุงในอนาคต 7) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึงการจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนหรือโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชี และการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม ความสำคัญที่หน่วยงานย่อยในองค์การเป็นหลักมีกระบวนการบริหารงานโดยสรุปสาระสำคัญของกิจกรรมเป็น 10 ประการ คือ 1) กำหนดความมุ่งประสงค์และจุดประสงค์ให้กระจ่างชัด 2) จัดทำโครงสร้างการบริหารงาน 3) กำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจให้บุคลากร 4) มอบหมายอำนาจ โดยอาศัยหลักการกระจายอำนาจ 5) ควบคุมการปฏิบัติงาน 6) รักษาปริมาณและคุณภาพของงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย 7) จัดให้มีคณะกรรมการต่างๆ เป็นตัวประสานงานในหน่วยงาน 8) บำรุงขวัญและกำลังใจ 9) ประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 10) เตรียมวางแผนงานในอนาคต

นอกจากนี้ สมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administration) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานไว้ดังนี้ คือ 1) การวางแผน (Planning) เป็นความพยายามที่จะให้การปฏิบัติงานตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ จึงได้กำหนดงานที่จะต้องทำวิธีที่จะทำและจุดมุ่งหมายของการทำงานแต่ละอย่างไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ 2) การแบ่งสรร (Allocation) มีการจัดแบ่งทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรที่มีใช้มนุษย์ให้เป็นสัดส่วนพอที่จะดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 3) การเร้าใจ (Stimulation) เป็นการกระตุ้น เร้าใจและส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานให้ได้ผลดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ 4) การประสานงาน (Coordinating) เป็นการจัดให้มีการประสานงานระหว่างหัวหน้างานของหน่วยย่อยให้เกิดความเข้าใจกัน ประสานงานกันและจัดข้อขัดแย้งให้ลดลงหรือหมดไป และ 5) การประเมินผลงาน (Evaluation) เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหา และการวางแผนในช่วงระยะเวลาข้างหน้า โดยมีมุ่งประเมินสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ กระบวนการบริหารจะเป็นวงจรใหญ่ทั้งองค์การภายในวงจรใหญ่มีวงจรย่อยๆ ที่เป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่เฉพาะอย่าง และหน้าที่อื่นๆ กระบวนการบริหารดังกล่าวประกอบด้วย การตัดสินใจ การจัดโปรแกรม การติดต่อ การควบคุม และการประเมินค่า ขยายแนวคิดการบริหารออกไปอีกโดยเน้นที่หน้าที่ของผู้บริหารว่ากระบวนการบริหารเป็นเรื่องของการตัดสินใจ (Decision-Making) ที่จะมีผลเกื้อกูลต่อการปฏิบัติงานของคนในองค์การเพื่อบรรลุผลความสำเร็จ โดยผู้บริหารต้องตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1) การระบุหน้าที่ของบุคคลให้ชัดเจนว่าขอบข่ายหน้าที่งานของบุคคลคืออะไร 2) การแบ่งอำนาจเพื่อกำหนดว่าบุคคลใดในองค์การหรือหน่วยงานนั้นๆ ที่มีอำนาจตัดสินใจให้แก่ปัจเจกบุคคล 3) การวางขอบเขตจำกัดในการให้บุคลากรจะเลือกทำอะไรตามความต้องการของ

ตน และให้มีการประสานงานด้านกิจกรรมของบุคคลในองค์กรหรือหน่วยงาน รูปแบบการบริหารที่เน้นการกระตุ้นและจูงใจผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การกำหนดอำนาจหน้าที่ 3) การตัดสินใจสั่งการ 4) การเสนอรายงาน 5) การใช้อิทธิพล 6) การประสานงาน และ 7) การประเมินผลงาน ส่วนกระบวนการจัดการ (The Management in 3-D) เป็นลักษณะ 3 มิติ กล่าวคือในองค์กรหนึ่งๆ จะเริ่มต้นด้วยองค์ประกอบพื้นฐานสามประการ คือ 1) ความคิด (Ideas) 2) สิ่งของ (Things) และ 3) คน (People) ดังนั้นการจัดการองค์ประกอบพื้นฐานเหล่านี้ โดยประการแรก ผู้บริหารต้องมีโน้ตทัศน์ (Concept) หรือวิสัยทัศน์คือการวางแผนองค์การให้เจริญก้าวหน้า ประการที่ 2 ผู้บริหารจะต้องบริหาร (Administration) งานที่เป็นสิ่งของ (Things) วัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์การ และประการที่ 3 ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำ (Leadership) สร้างแรงจูงใจให้คน (People) ในองค์กรร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน

สรุปได้ว่าปัจจัยขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการหรือที่เรียกย่อๆ ว่า 4M's อันประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) ถือเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย การบริหารด้านการศึกษา 4M's ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนก็เช่นเดียวกันจะประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายก็ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนดำเนินงานมากพอต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของโครงการและแผนงานและจะต้องมีระบบบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.4 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประวิต เอราวรรณ์ (2545, หน้า 10) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นวิธีค้นหาความจริงจากเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ตามความเป็นจริง โดยพยายามวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์กับสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (Insight) จากภาพรวมของหลายมิติ ความหมายนี้จึงตรงกับความหมายของการวิจัยเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Research) ซึ่งปล่อยให้สภาพทุกอย่างอยู่ในธรรมชาติ ไม่มีการจัดกระทำ (Manipulate) สิ่งที่เกี่ยวข้องใดๆ เลย

วัตถุประสงค์

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ทางสังคม (Contextual) ซึ่งปรากฏการณ์ทางสังคมบางประการ ที่ไม่สามารถ

อธิบายได้ด้วยเหตุผลธรรมดาทั่วไปได้ จึงต้องพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่นักวิจัยต้องการศึกษา

ลักษณะของข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีความต้องการข้อมูลที่รอบด้าน (Holistic) เพื่อเข้าใจบริบทของสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของงานวิจัย ที่ต้องการศึกษาชุมชนหรือสังคมอย่างรอบด้าน มีการเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ความเชื่อ พิธีกรรมอย่างละเอียด มีการวิเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรมและสังคมเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสังคมและวัฒนธรรมทั้งหมด

วิธีการเก็บข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลขนาดเล็ก ไม่เน้นการสำรวจจากคนจำนวนมาก เทคนิคการวิจัยไม่แยกขั้นตอนของการเก็บข้อมูลกับการวิเคราะห์ข้อมูล ออกจากกัน การเก็บข้อมูลใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ นอกจากนี้การเข้าไปอยู่ในชุมชนจะช่วยให้ได้ข้อมูลหลายด้านมากขึ้น

การตั้งสมมติฐานและการทดสอบสมมติฐาน

ไม่เน้นการตั้งสมมติฐาน แต่ถ้ามีสมมติฐานนั้นก็อาจปรับได้ตลอดเวลา ถ้าข้อมูลที่ได้มานั้นชี้ให้เห็นว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ไม่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง

การทดสอบความแม่นยำของข้อมูล (Validity) ความเชื่อถือได้ของข้อมูล (Reliability)

การวิจัยเชิงคุณภาพ จะไม่เน้นการใช้แบบสอบถาม การทดสอบความเชื่อถือได้และความถูกต้องของข้อมูลจะทำโดยนักวิจัยในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ โดยดูว่าคำตอบที่ได้มาสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคมนั้นๆ หรือไม่

ระยะเวลา

ใช้เวลาในการศึกษานานมากทำให้ดูเหมือนได้งานน้อย แต่มีความลึกซึ้ง เพราะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ต้องวิเคราะห์ข้อมูลในขณะที่เก็บข้อมูลในสนาม เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

1. การกำหนดปัญหาในการวิจัย ปัญหาที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพมี 2 ประเภท ได้แก่ การวิจัยลักษณะทั่วไปของปรากฏการณ์ และการวิจัยลักษณะเฉพาะเจาะจง เช่น การวิจัยเพื่อหาสาเหตุ ปัจจัยกำหนด กระบวนการ และผลกระทบ เป็นต้น ทั้งนี้การศึกษาปรากฏการณ์เหล่านี้จะต้องเป็นการศึกษาที่มองรอบด้านและคำนึงถึงบริบท (Context) ของปรากฏการณ์นั้นๆ

2. การสำรวจวรรณกรรม ผู้วิจัยต้องสำรวจวรรณกรรมเพื่อทบทวนว่ามีผู้ใดทำวิจัยในหัวข้อที่ศึกษาหรือยัง และสรุปแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และที่เคยมีผู้ใช้มาก่อน เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดกว้างๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการวิจัยเพื่อหาข้อสรุปหรือตั้งสมมติฐานจากข้อเท็จจริงที่พบจากการวิจัย ผู้วิจัยมีบทบาทสำคัญในการเก็บข้อมูลที่จะได้มาจากการสังเกต การจดบันทึก การสัมภาษณ์ และข้อมูลเอกสาร ดังนั้นผู้วิจัยต้องกำหนดตัวอย่าง และสนาม (หรือพื้นที่) ของการวิจัยให้ชัดเจน และต้องรวบรวมข้อมูลที่เป็นบริบทของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะผู้วิจัยจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ และใช้เทคนิคการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดเกี่ยวกับโลกทัศน์ ความรู้สึก ค่านิยม ประวัติ คุณลักษณะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอรายงานผลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการจำแนกและจัดระบบข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่า คืออะไร เป็นอย่างไร และหาความสัมพันธ์ของข้อมูล แยกแยะเงื่อนไข เพื่อดูสาเหตุ ความสัมพันธ์ กระบวนการเปลี่ยนแปลงโดยไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางสถิติ หรือใช้เพื่อรวบรวมจัดหมวดหมู่

กล่าวโดยสรุป คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่นักวิจัยจะต้องลงไปศึกษาสังเกต และกลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษาโดยละเอียดทุกด้านในลักษณะเจาะลึก ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เชิงเหตุผลไม่ได้มุ่งเก็บเป็นตัวเลขวมาทำการวิเคราะห์เหมือนเชิงปริมาณ

2.5 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม คือการสัมภาษณ์ในอีกรูปแบบหนึ่งที่รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6-10 คน

ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ ซึ่งการสนทนากลุ่มเหมาะสำหรับการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหลากหลาย เช่น การค้นหาประเด็นของเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยังไม่มีความรู้มาก่อน (Exploratory) การหาคำอธิบายสำหรับปรากฏการณ์บางอย่าง (Explanatory) การประเมินสถานการณ์ (Assessment) การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์กลุ่ม ต่างก็เป็นวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย แต่ความต่างอยู่ตรงไหนเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยควรรู้เพื่อจะได้เลือกวิธีเก็บข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยของตน มีสาระที่รวบรวมมาฝากดังนี้ การสัมภาษณ์ หรือการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) บางตำราใช้คำว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) วรณี แกมเกตุ (2551, หน้า 254-255) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มนั้นเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) แบบหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนา มารวมเป็นกลุ่มอย่างเจาะจง ตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนด แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา โต้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนทัศนะกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็นสำหรับตอบคำถามวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551, หน้า 146) ได้อธิบายความหมายของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ไว้ว่า หมายถึง การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิทสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา หรือระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ (Key Informants) การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7-8 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมีคำถามหลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา การเตรียมประเด็นคำถาม คำถามทุกข้อต้องประกอบด้วยตัวแปร นำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถามแต่ละข้อต้องตั้งสมมุติฐานย่อยๆให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

รัตนะ บัวสนธ์ (2551, หน้า 112-113) ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกัน ในประเด็นต่างๆที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสนทนากลุ่มจัดเป็นการรวบรวมข้อมูล ที่เป็นการผสมเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview) กล่าวคือ นักวิจัยสามารถที่จะทำการสังเกตพฤติกรรมอากัปกริยาของบุคคลในกลุ่มสนทนาได้ และในขณะเดียวกันนักวิจัยก็อาจจะทำการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเด็นใดๆที่สงสัยก็ได้ การสนทนากลุ่มมิใช่การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) แม้ว่าลักษณะการดำเนินงานจะอาศัยการสัมภาษณ์พูดคุยกัน

ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มบุคคลก็ตาม ทั้งนี้ เพราะมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างน้อยสามประการ ใหญ่ๆ คือ

ประการแรก คือ การสัมภาษณ์กลุ่มจะเป็นการซักถามบุคคลต่างๆในกลุ่ม ตามประเด็นที่นักวิจัยกำหนดไว้ และมุ่งให้บุคคลได้ตอบมีปฏิสัมพันธ์กับนักวิจัยเป็นหลัก ซึ่งรัตนะ บัวสนธ์ (2551, หน้า 123) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นการอาศัยความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มให้ร่วมกันตอบและตรวจสอบซึ่งกันและกันตามประเด็นคำถามของผู้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ค่อนข้างเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือได้มากเพราะผ่านการตรวจสอบจากสมาชิกในกลุ่มมาแล้วนั่นเอง

ประการที่สอง คือ กลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มนั้น มิได้เป็นการจัดกลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามปกติ กลุ่มบุคคลที่ร่วมสนทนานั้นเป็นกลุ่มบุคคลที่นักวิจัยคัดเลือกกำหนดให้เข้าร่วมกลุ่มโดยพิจารณาตามคุณสมบัติต่างๆ แล้วให้บุคคลเหล่านั้นมีปฏิสัมพันธ์กันให้มากที่สุด หรือมุ่งให้บุคคลในกลุ่มได้มีการอภิปรายโต้แย้งกัน

ประการที่สาม ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจะไม่ใช้เวลายาวนาน ดังเช่นการสัมภาษณ์กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยจะต้องเข้าไปอยู่ร่วมในสนามวิจัยเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิก แต่การสนทนากลุ่มจะใช้ช่วงเวลาสั้น ซึ่งใช้เฉพาะการเก็บข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการและเมื่อได้แล้วก็ยุติการสนทนา

นอกจากนั้น การสนทนากลุ่มยังแตกต่างจากการประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) หรือการประชุมระดมสมอง (Brain Storming) เพราะมิได้มุ่งหาคำตอบที่เป็นข้อสรุป หรือความคิดเห็นร่วมกันที่มีต่อประเด็นต่างๆของบุคคลในกลุ่มดังเช่นวิธีการทั้งสองนี้ แต่การสนทนากลุ่มนั้น ความคิดเห็นที่ได้จากการสนทนาอาจจะหลากหลายขึ้นอยู่กับมุมมองและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

สุภางค์ จันทวานิช (2553, หน้า 91) กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ในการสัมภาษณ์ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสัมภาษณ์ทุกรูปแบบ เราต้องทำให้ผู้ที่จะให้สัมภาษณ์นั้นพอใจที่จะพูดกับเรา และยินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ จึงจะมีทางให้ข้อมูลอย่างลึกซึ้งได้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ให้สัมภาษณ์ มีขั้นตอน คือ มีท่าที่เป็นมิตร เช่น การพูดจาเป็นกันเอง การยิ้ม และการแสดงความเอาใจใส่ในคำพูดของเขาตลอดเวลา ไม่แสดงท่าทำตลกหรือทำท่าว่าเขาไม่รู้อะไร แล้วจึงอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ให้เป็นที่เข้าใจในกรณีที่เขาพูดนอกเรื่องบางครั้งควรปล่อยบ้าง มิใช่ตัดบทอย่างกะทันหันจนเกินไป

และ วรณีย์ แกมเกต (2551, หน้า 188-191) ได้กล่าวถึงการสนทนากลุ่มในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม

1. ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม
2. ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ๆ
3. ใช้ในการกำหนดคำถามต่างๆ ที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้นักวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม

กล่าวว่า การสนทนากลุ่มไม่ได้จัดทำได้ในระยะเวลาอันสั้น ก่อนที่จะมีการประชุมควรมีการเตรียมการไม่น้อยกว่า 4 สัปดาห์บางครั้งกว่าที่จะปฏิบัติได้จริงอาจใช้เวลาถึง 6-8 สัปดาห์ ก่อนที่จะมีการดำเนินงานผู้ร่วมงานควรมีการตกลง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อการสนทนาและทดสอบคำถาม เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การสนทนาที่เกิดขึ้นเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดซึ่งมีขั้นตอนในการจัดสนทนากลุ่มดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูล
3. ตัดสินใจว่าจะทำกี่กลุ่ม
4. วางแผนเรื่องระยะเวลาและตารางเวลา
5. ออกแบบแนวคำถาม ควรเรียงคำถามจากคำถามที่เป็นเรื่องทั่วไป เบาๆ ง่ายต่อการเข้าใจ และสร้างบรรยากาศให้คุ้นเคยกันระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมสนทนาแล้วจึงวกเข้าสู่คำถามหลัก หรือคำถามหลักของประเด็นที่ทำการศึกษาแล้วจึงจบลงด้วยคำถามเบาๆ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในวงสนทนาและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ในช่วงท้ายอาจเติมคำถามเสริมเข้าไปแต่ต้องเป็นคำถามสั้นๆ อาจเป็นคำถามที่ไม่ได้เตรียมมาก่อน แต่เป็นคำถามที่ปรากฏขึ้นมาระหว่างการสนทนา
6. ทดสอบแนวคำถามที่สร้างขึ้น
7. ทำความเข้าใจกับผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) และผู้จดบันทึก (Note taker)

7.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ต้องสร้างบรรยากาศในการสนทนา และควบคุมเกมได้เป็นอย่างดีให้เกิดความเป็นกันเองมากที่สุด Moderator จะต้องไม่แสดงความคิดเห็นของตนเอง ควรจะปล่อยให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ อิสระเสรีและเป็นธรรมชาติมากที่สุด Moderator ที่ดีจะต้องสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

7.2 ผู้จดบันทึก (Note taker) จะต้องอยู่ร่วมตลอดเวลาและควรทำหน้าที่ในการจดบันทึกเพียงอย่างเดียวไม่ควรร่วมสนทนาด้วย เพราะจะทำให้การจดบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน และจะต้องเป็นผู้ถอดเทปด้วยตนเอง เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้บันทึกและเนื้อหาสาระในเทปที่ตรงกัน

7.3 ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) มีหน้าที่คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่กำลังดำเนินการสนทนา และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จดบันทึก เพื่อให้แต่ละคนทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

8. คัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา

9. การจัดการเพื่อเตรียมการทำสนทนากลุ่ม เป็นการเตรียมสถานที่ กำหนดวัน เวลา และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเทป ม้วนเทป ถ่าน สมุด ดินสอ เครื่องดื่ม อาหารว่าง หนังสือเชิญผู้เข้าร่วมสนทนา เป็นต้น

10. จัดกลุ่มสนทนา

11. ประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

11.1 ถอดเทปออกมาเป็นบทสนทนา ควรถอดเทปออกมาอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและต้องไม่ใส่ความคิดของตนเองที่ถือเป็นข้อสรุปลงไปด้วย

11.2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา ถ้าจะให้ดีควรทำการวิเคราะห์ร่วมกันหลายๆคนเพื่อเป็นการอภิปรายร่วมกัน ถ้ามีความเห็นไม่ตรงกันควรกลับไปฟังรายละเอียดจากเทปใหม่ แล้วกลับมาอภิปรายด้วยกันอีก

12. การเขียนรายงานการวิจัยควรเริ่มต้นโดยการเขียนเค้าโครงเรื่องก่อน แล้วเขียนผลการศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหัวข้อของแนวคำถามโดยพรรณนาในเชิงอธิบาย

การดำเนินการสนทนากลุ่ม

1. แนะนำตนเองและทีมงาน ประกอบด้วย พิธีกร ผู้จดบันทึก และผู้บริการทั่วไป โดยปกติไม่ควรให้มีผู้สังเกตการณ์ อาจมีผลต่อการแสดงออก

2. อธิบายถึงจุดมุ่งหมายในการมาทำสนทนากลุ่ม วัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. เริ่มเกริ่นนำด้วยคำถามอ่อนเครื่องสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง

4. เมื่อเริ่มคุ้นเคย เริ่มคำถามในแนวการสนทนาที่จัดเตรียมไว้ในช่วงให้มีการถกประเด็น และโต้แย้งกันให้พอสมควร

5. สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน ควบคุมเกมไม่ให้หยุดนิ่ง อย่าชักคนใดคนหนึ่งจนเกินไป คำถามที่ถามไม่ควรถามคนเดียว อย่าชักรายตัว

6. ในกรณีสงสนทนา พยายามอย่าให้เกิดการข่มทางความคิด หรือชักนำผู้อื่น ให้เห็นคล้อยตามกับผู้ที่พูดเก่ง (Dominate) สร้างบรรยากาศให้คนที่ไม่ค่อยพูดให้แสดงความคิดเห็นออกมาให้ได้

7. พิธีกรควรเป็นผู้คุยเก่งซกเก่ง มีพรสวรรค์ในการพูดคุย จังหวะการถามดี ถามซ้ำๆ ละเอียด
ควรมีการพูดแทรกตลอดอย่างเหมาะสมด้วย

และในการดำเนินการสนทนากลุ่มยังมีปัจจัยที่จำเป็น ดังนี้

1. กระดาษสำหรับจดบันทึกและดินสอ
2. ชาร์ตหรือกระดานดำ
3. บทสคริปการสนทนากลุ่ม
4. รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม
5. ผู้จัดบันทึกการสนทนา
6. เครื่องบันทึกเสียง
7. ป้ายชื่อ
8. การสร้างบรรยากาศให้สดชื่น
9. นาฬิกาจับเวลา

ข้อดี และข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม

ข้อดีของการจัดสนทนากลุ่ม

1. ผู้เก็บข้อมูล เป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี
2. เป็นการนั่งสนทนาระหว่างนักวิจัยกับผู้รู้ผู้ให้ข้อมูลหลายคนที่เป็นกลุ่ม จึงก่อให้เกิดการเสวนากันในเรื่องที่สนใจ ไม่มีการปิดบัง คำตอบที่ได้จากการถกประเด็นซึ่งกันและกันถือว่าเป็นการถกถ่วงซึ่งแนวความคิดและเหตุผล โดยไม่มีการตีประเด็นปัญหาผิดไปเป็นอย่างอื่น
3. การสนทนากลุ่ม เป็นการสร้างบรรยากาศเสวนาให้เป็นกันเองระหว่างผู้นำการสนทนาของกลุ่มกับสมาชิกกลุ่มสนทนาหลาย ๆ คนพร้อมกัน จึงลดทอนการฉวยโอกาสออกไปทำให้สมาชิกกลุ่มกล้าคุยกล้าแสดงความคิดเห็น
4. การใช้วิธีการสนทนากลุ่ม ได้ข้อมูลละเอียดและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้สำเร็จหรือได้ดียิ่งขึ้น
5. คำตอบจากการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นคำตอบเชิงเหตุผลคล้ายๆ กับการรวบรวมข้อมูลแบบคุณภาพ
6. ประหยัดเวลาและงบประมาณของนักวิจัยในการศึกษา
7. ทำให้ได้รายละเอียด สามารถตอบคำถามประเภททำไมและอย่างไรได้อย่างแตกฉาน ลึกซึ้ง และในประเด็นหรือเรื่องที่ไม่ได้คิดหรือเตรียมไว้ก่อนก็ได้
8. เป็นการเผชิญหน้ากันในลักษณะกลุ่มมากกว่าการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว ทำให้มีปฏิริยาโต้ตอบกันได้

9. การสนทนากลุ่ม จะช่วยบ่งชี้อิทธิพลของวัฒนธรรมและคุณค่าต่างๆ ของสังคมนั้นได้ เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มมาจากวัฒนธรรมเดียวกัน

10. สภาพของการสนทนากลุ่ม ช่วยให้เกิดและได้ข้อมูลที่เป็นจริง

ข้อจำกัดของการสนทนากลุ่ม

1. ถ้าการกำหนดประเด็นต่าง ๆ ยังคลุมเครือไม่ชัดเจน ก็ยากต่อการกำหนดตัวแปรหรือปัจจัย และการสร้างแนวคำถาม

2. การสร้างแนวคำถาม จะต้องเรียบเรียงแนวคำถามให้ดีไม่วกวน โดยอาจจะเรียงลำดับตามประเภทของประเด็นตามความยากง่ายหรือตามลำดับความตรงไปตรงมาและซับซ้อนของเหตุผลดังนั้น ควรจะต้องมีการทดสอบ (Pretest)

3. การคัดเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมวงสนทนา จะต้องได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยต้องมีลักษณะต่างๆ ที่เหมือนกัน (Homogeneous) ไม่ซับซ้อนและกัน

4. คำตอบในวงสนทนาบางคำตอบ อาจจะได้จากการสนทนากลุ่ม

5. เหตุการณ์หรือพฤติกรรมหรือคำตอบในบางประเด็นคำถามที่สมาชิกกลุ่มคิดว่าเป็นประเด็นธรรมดาและเคยชินอยู่แล้ว บางทีสมาชิกกลุ่มนี้ไม่ถึงล้มหยิบยกมาตอบ ทำให้ไม่ได้คำตอบในเรื่องคำถามในประเด็นดังกล่าว

6. การสนทนากลุ่มจะให้ผลดีมากในการศึกษาหลาย ๆ เรื่องแต่ไม่ใช่ทุกเรื่อง

7. ภาษาในการพูดคุยนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก ควรจะพูดภาษาท้องถิ่นของสมาชิกในกลุ่มสนทนาหรือในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

8. เทปบันทึกข้อมูล ถ้าไม่พร้อมหรือสภาพไม่เหมาะแก่การบันทึก ถ้าใช้ในการบันทึกข้อมูลแล้วเสีย บันทึกไม่ติดจะทำให้เสียข้อมูลไปเลย

9. ถ้าพิธีกรไม่ได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้ดำเนินการสนทนาที่ดี เตรียมตัวไม่พร้อม คุณภาพไม่ได้ ก็จะทำให้วงสนทนาดำเนินไปได้ไม่ราบรื่น

10. ถ้าในการสนทนากลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนาเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องระวังไม่ให้เกิดการผูกขาดการสนทนาขึ้น

11. พฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับในชุมชนอาจไม่ได้รับการเปิดเผยในกลุ่มสนทนา ในกรณีนี้ใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวจะดีกว่า

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การเลือกผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มนั้นควรเป็นผู้ที่พูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้ และต้องมีความเหมาะสมกับหัวข้อเรื่องที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม
2. ควรให้ผู้เข้าร่วมอยู่ร่วมกลุ่มโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ
3. เนื่องจากการจัดการสนทนากลุ่มนี้ไม่สามารถใช้กับการศึกษาวิจัยได้ทุกเรื่อง หากผู้ที่จะนำมาใช้ได้พิจารณาให้รอบคอบ โดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียที่จะเกิดก่อนที่จะเลือกวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการนี้ก็จะทำให้งานวิจัยที่ออกมามีคุณภาพและน่าเชื่อถือ

ข้อควรระวังในการสนทนากลุ่ม

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น จะต้องใช้อย่างระมัดระวัง โดยต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. วิธีการศึกษาแบบการจัดสนทนากลุ่มนี้ ผู้ดำเนินการสนทนาจะต้องพูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้และเรื่องที่จะทำการศึกษาวิจัยก็มีส่วนในการที่จะกำหนดผู้ดำเนินการสนทนาว่าควรเป็นหญิงหรือชาย เช่น การอนามัยแม่และเด็กควรใช้ผู้ดำเนินการสนทนาที่เป็นหญิง ถ้าเป็นการทำหมันชาย ควรเป็นชาย เป็นต้น

2. วิธีการจัดสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่มีตัวเลขหรือสถิติที่จะนำไปใช้ในการอธิบายในเชิงปริมาณ หากแต่เป็นเพียงการอธิบายในเชิงคุณภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนคติ ความคิดเห็นและแบบแผนพฤติกรรมที่อยู่เบื้องหลัง ที่ผู้วิจัยไม่สามารถจะหาได้จากการไปสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม ดังนั้นจึงเป็นการนำมาใช้ในลักษณะเสริมงานวิจัยแบบสำรวจหรือเสริมงานเชิงคุณภาพวิธีอื่นๆ หรือเป็นการทดสอบมติฐานใหม่ๆ เพื่อนำไปใช้กับงานวิจัยแบบสำรวจต่อไป

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการให้ผู้ร่วมสนทนาได้พูดแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ความแตกต่าง ก็คือ การสนทนากลุ่มผู้ร่วมสนทนาจะมีการอภิปรายในประเด็นต่างๆตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา ส่วนการสัมภาษณ์กลุ่มนั้น ไม่ได้เน้นให้มีการอภิปรายแต่เป็นการตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การสนทนากลุ่มนั้นเหมาะที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องที่ต้องมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆเพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงเหมาะกับการวิจัยที่ต้องการหารูปแบบโครงสร้าง หรือ แนวคิดใหม่ๆ

2.6 แนวคิดของ SWOT Analysis

นันทิยา และคณะ (2545, หน้า 29-33) ได้อธิบายว่า SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต SWOT เป็นตัวย่อของข้อความที่มีความหมายดังนี้

Strengths หมายถึง จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ

Weaknesses หมายถึง จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ

Opportunities หมายถึง โอกาสที่จะดำเนินการได้

Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร

1) หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจสภาพแวดล้อม 2 ด้าน ได้แก่สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่จะมีผลต่อองค์กร และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมดำเนินการขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

2) ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

3) ขั้นตอนวิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูล ในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาจากจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถ กำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มันน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก องค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กร ทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร แหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือ ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงาน และ

ทรัพยากร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) คำนิยมองค์กร รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กร เพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลของวิธีการดำเนินการก่อนหน้านี้ด้วย

- จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้นเองว่าปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร

- จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้น ๆ เองว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

(2) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก โดยพิจารณาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กรที่จะได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้แก่

- สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ
- สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น โครงสร้างประชากร ระดับการศึกษา อัตรารู้หนังสือ การตั้งถิ่นฐาน การอพยพและการย้ายถิ่น ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม
- สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติ คณะรัฐมนตรี
- สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ
- สถานะสุขภาพ อัตราการป่วย/ตายด้วยโรคและภัยสุขภาพของประชากร พฤติกรรมทางสุขภาพ รวมถึงระบบสุขภาพ
- สภาพแวดล้อมทางสิ่งแวดล้อม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ ระบบนิเวศ ผลกระทบจากการเกษตร อุตสาหกรรม เป็นต้น

- โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผล กระทบประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหภาค และองค์กรสามารถถกฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้

- อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผล กระทบในระดับมหภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและ ทางอ้อม ซึ่งองค์กรจำต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรง กระทบดังกล่าวได้

(3) ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อมเมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง- จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมิน สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับ โอกาส-อุปสรรค จากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กร กำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้ สถานการณ์เช่นนั้น องค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไป ในการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้ องค์กร จะ อยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบดังนี้

ก. สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนา ที่สุด เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive - Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่ เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

ข. สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุด คือ กลยุทธ์ การตั้งรับหรือป้องกันตัว (Defensive Strategy) เพื่อพยายามลด หรือหลบหลีกภัยอุปสรรค ต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความ สูญเสียที่น้อยที่สุด

ค. สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์องค์กรมีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบ ด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่ หลายอย่าง เช่นกัน ดังนั้น ทางออก คือ กลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-Oriented Strategy) เพื่อจัดหรือ แก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ ให้ พร้อมทั้งจะฉกฉวยโอกาสต่างๆที่เปิดให้

ง. สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่ เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้นแทนที่จะ รอจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัว หรือ ขยาย ขอบข่ายกิจการ (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาว ด้านอื่นๆแทน

4) ข้อพิจารณาในการวิเคราะห์ SWOT มีดังนี้

(1) ควรวิเคราะห์แยกแยะควรทำอย่างลึกซึ้ง อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์

เพื่อให้ได้ปัจจัยที่มีความสำคัญจริง ๆ เป็นสาเหตุหลัก ๆ ของปัญหาที่แท้จริง กล่าวคือ เป็นปัจจัยที่มีประโยชน์ในการนำไปกำหนดเป็นนโยบาย ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ ที่จะทำให้องค์กร/ชุมชนบรรลุเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย (Result) ได้จริง

(2) การกำหนดปัจจัยต่างๆ ไม่ควรกำหนดของเขตของความหมายของปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็น จุดอ่อน (W) หรือ จุดแข็ง (S) หรือ โอกาส (O) หรือ อุปสรรค (T) ให้มีความหมายคาบเกี่ยวกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตัดสินใจ และชี้ชัดว่าปัจจัยที่กำหนดขึ้นมานั้นเป็นปัจจัยในกลุ่มใด ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่อยู่ต่างกลุ่มกัน ก็ต้องสมควรที่จะนำไปกำหนดกลยุทธ์ที่ต่างกันออกไป

สรุปคือ การวิเคราะห์ SWOT คือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้เข้าใจถึงศักยภาพและการดำเนินงานขององค์กร และสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาองค์กรได้

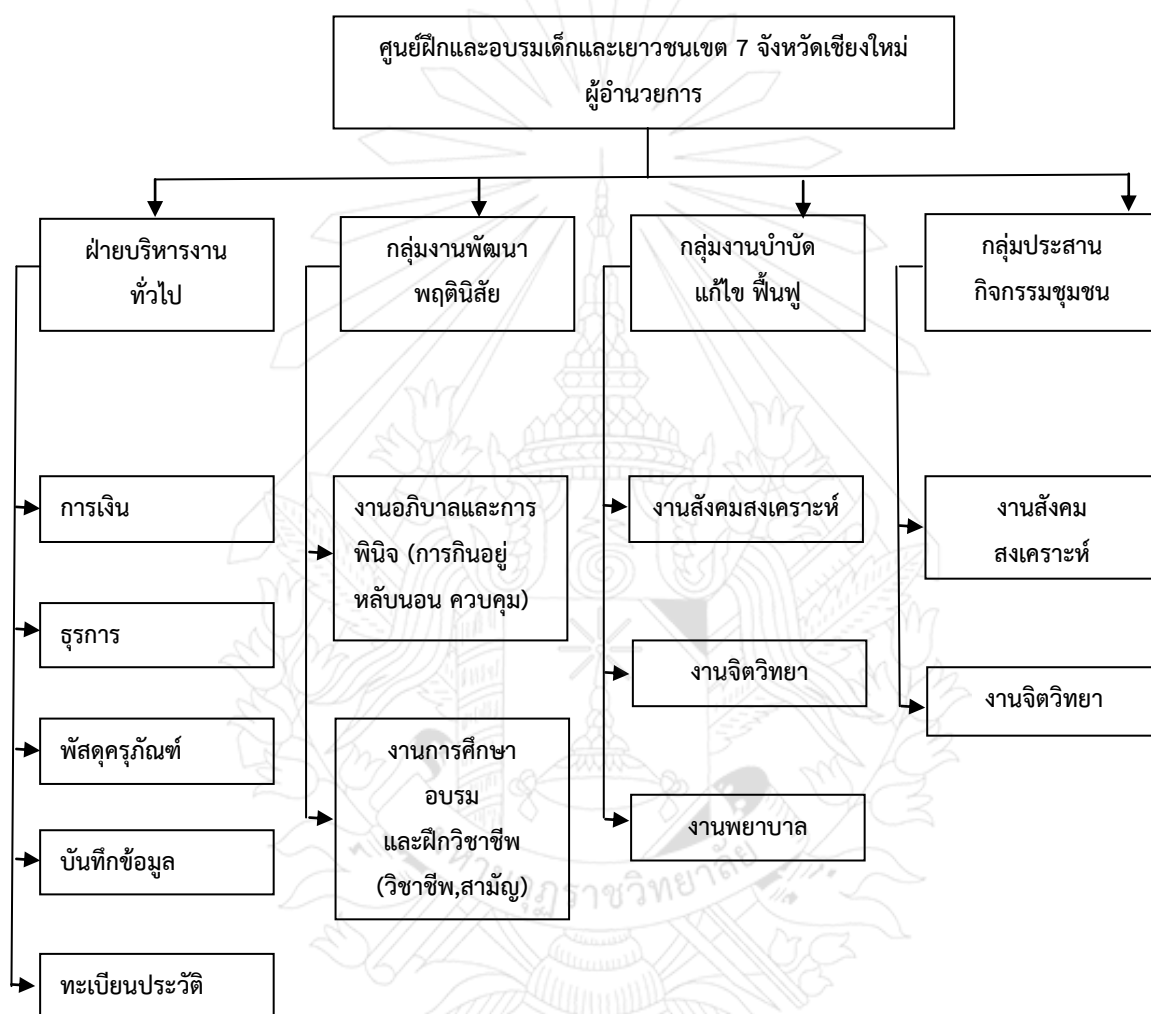
2.7 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่เลขที่ 158 หมู่ 3 ถนนเชียงใหม่-ฝาง ตำบลแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ เดิมคือ สถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ เปิดดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ 21 สิงหาคม 2513 ต่อมารัฐบาลได้ดำเนินการจัดระบบราชการใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยยกฐานะสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนขึ้นเป็นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจในการบริหารงานและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ

ต่อมาเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ออกประกาศกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2546 เรื่องการจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและกำหนดแบ่งเขตท้องที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 โดยมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 แห่ง มีอำนาจหน้าที่ในเขตท้องที่ 6 จังหวัดคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และให้ยกฐานะสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของสถานพินิจจังหวัดต่างๆ รวม 9 แห่ง ขึ้นเป็น “ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 1-9” มีอำนาจหน้าที่ในเขตท้องที่แห่งละ 5-9 จังหวัด ยกเว้นศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 6 จังหวัดนครสวรรค์ มีอำนาจหน้าที่ในเขตท้องที่ 13 จังหวัด โดยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีอำนาจหน้าที่ในเขตท้องที่ 8 จังหวัด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จึงเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อเดือนตุลาคม 2546 จนถึงปัจจุบัน

แผนผังโครงสร้างการบริหารงานภายใน

ภาพที่ 2-1 แสดงแผนผังโครงสร้างการบริหารงานภายใน

2.7.1 ภารกิจหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรม เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ให้การฝึกอบรม บำบัดฟื้นฟู พัฒนาพหุคุณิสัยเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอาญาแล้วศาลฯ มีคำพิพากษา ให้รับการฝึกอบรม ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดให้เด็กและเยาวชนรับการศึกษาคำพิพากษา

สายสามัญและวิชาชีพโดยหลักสูตรมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ ตลอดจนจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกระบวนการคิดการแก้ไขปัญหา ฯลฯ ไปในทางที่เหมาะสม ลดโอกาสที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับคนรอบข้าง ตลอดจนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม เช่น การประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ การศึกษาต่อในสถาบันต่างๆ รวมถึงการส่งต่อเด็กไปมูลนิธิต่างๆ เพื่ออนาคตและสวัสดิภาพที่ดีที่สุดของเด็กและเยาวชน

ตารางกิจกรรมเด็กและเยาวชน

เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
๐๕.๓๐-๐๖.๐๐น.	ตื่นนอน / จัดเก็บที่นอน / ตรวจสอบขอด						
๐๖.๐๐-๐๗.๓๐น.	กายบริหาร / วิ่งออกกำลังกาย / ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย						
๐๗.๓๐-๐๘.๐๐น.	รับประทานอาหารเช้า / กิจธุระส่วนตัว						
๐๘.๐๐-๐๙.๐๐น.	เคารพธงชาติ / พบครูที่ปรึกษา						
๐๙.๐๐-๑๑.๔๕น.	การศึกษาวิชาชีพ / การศึกษาสามัญ				ประชุม สภา เด็กฯ	ทำความสะอาดห้องนอน- โรงเลี้ยง พักผ่อน / อ่านหนังสือ / ดู ทีวี	
๑๑.๔๕-๑๓.๐๐น.	รับประทานอาหารกลางวัน / พักผ่อน						
๑๓.๐๐-๑๖.๐๐น.	การศึกษาวิชาชีพ / การศึกษาสามัญ / หลักสูตรเสริมพิเศษ		กิจกรรม กลุ่ม บำบัด	ชมรม To be number one	ประชุม บ้าน ประจำ สัปดาห์	กิจกรรมญาติเยี่ยม เล่นกีฬา/พักผ่อน/อ่าน หนังสือ/ดูทีวี	
๑๖.๐๐-๑๗.๓๐น.	เล่นกีฬา / อาบน้ำ / เชิญธงชาติลง / รับประทานอาหารเช้า						
๑๗.๓๐-๒๒.๐๐น.	ขึ้นนอน / ตรวจสอบขอด / ไหว้พระ - สวดมนต์ / กิจกรรมเสียงตามสาย / พักผ่อน						

ตารางที่ 2-1 แสดงตารางกิจกรรมศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัด เชียงใหม่ ในภาพรวม

1. กิจกรรมเสริมเพิ่มเติม เช่น กิจกรรมลูกเสือสามัญ กิจกรรมจริยธรรม กิจกรรมพลศึกษา จะหมุนเวียนเด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม
2. กิจกรรมพื้นฐาน เช่น กิจกรรมเด็กและเยาวชนรับตัวใหม่ เช่น ปฐมนิเทศ ทุกวันจันทร์เข้า การตรวจทาง จิตวิทยา ทุกวันจันทร์ - อังคาร การบำบัดตามโปรแกรมพื้นฐานเด็กรับตัวใหม่ ฯลฯ

2.7.2 ทิศทางการทำงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

1) การปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ด้วยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้มีการประกาศใช้ในปี 2554 เป็นต้นมา โดยมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติหลายๆ ส่วนในกระบวนการยุติธรรมของเด็ก เยาวชนและครอบครัว ซึ่งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ก็ต้องทำการศึกษาและพัฒนากระบวนการต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยเฉพาะการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติดี ได้รับโอกาสในการ “เลื่อนชั้น การลาเยี่ยมบ้าน การพักการลงโทษ และการลดระยะเวลาการฝึกอบรม” รวมถึงการตั้งคณะกรรมการสหวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจากบุคคลภายนอกในด้านสาธารณสุข ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านการศึกษา มาร่วมในการพิจารณาในกระบวนการต่างๆ ซึ่งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มุ่งหวังในการพัฒนากระบวนการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 อย่างเต็มที่ เพื่อให้สมกับเนื้อหาของ พ.ร.บ. ที่มุ่งในการให้โอกาสเด็กและเยาวชน

2) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่มุ่งหวังที่จะพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งสายวิชาชีพและสามัญศึกษา ให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาในหลักสูตรที่เป็นมาตรฐาน และนำไปใช้ได้จริงหลังได้รับการปล่อยตัว

หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ได้ทำ MOU กับวิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ นำหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยสารพัดช่าง ทั้งเนื้อหา สารวิชา รวมถึงวิธีการวัดประเมินผลการเรียนมาใช้ทั้งระบบ (หลักสูตร 150 ชั่วโมง) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.ว.ช.) ได้ทำ MOU กับวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดการเรียนการสอน ในสาขาช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อมโลหะ ช่างยนต์ และช่างคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ทำให้มั่นใจได้ว่าเด็กและเยาวชนจะได้รับความรู้ไม่แพ้กับเด็กและเยาวชนภายนอก รวมถึงบางวิชาชีพยังใช้หลักสูตรของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ในการเรียนการสอน การสอบยกระดับฝีมือแรงงาน การประกวดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการฝึกปฏิบัติงานกับสถานประกอบการภายนอก ซึ่งที่ผ่านมาเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ เคยเข้าร่วมแข่งขันฝีมือแรงงานและได้รับรางวัล รวมถึงได้รับโอกาสบรรจุเข้าทำงาน หลังจากฝึกงานในสถานประกอบการแล้วมีผลการฝึกงานที่ก้าวหน้า

หลักสูตรหน่วยวิชาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย วิชาชีพช่างไม้และก่อสร้าง ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างยนต์ เกษตรกรรม ศิลปหัตถกรรม และ คหกรรม (เยาวชนชาย)

ส่วนเยาวชนหญิงจะเปิดหลักสูตรที่เน้นการประกอบอาชีพที่สามารถนำไปใช้ได้จริง หลังปล่อยตัว เช่นทำการ์ดจากดอกไม้ การทำตุ๊กตา การเรียนการสอนนวดไทย และอาหารโภชนาการ เป็นต้น

หลักสูตรการศึกษา (งานสามัญศึกษา) ได้ใช้หลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเด็กและเยาวชนที่ลงทะเบียนเรียน ในหลักสูตรของศูนย์ฝึก ฯ จะได้รับวุฒิการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแมริม จังหวัด เชียงใหม่ โดยทำการเรียนการสอน 4 ระดับคือ

1. ระดับผู้ไม่รู้หนังสือ
2. ระดับประถมศึกษา
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยในปลายปี 2554 เป็นต้นมา ศูนย์ฝึกฯ จะทำการจำแนกเด็กและเยาวชนที่ไม่จบ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เข้าเรียนในหน่วยสามัญศึกษาทันที เนื่องจากมุ่งหวังจะให้เด็กและ เยาวชนได้เรียนจบชั้นต่ำในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากนั้นเยาวชนที่จบการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นแล้วจึงจะได้รับการจำแนกเข้าเรียนในหน่วยวิชาชีพต่างๆ ได้

3) การส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่ผลการฝึกอบรมก้าวหน้าได้รับโอกาสศึกษาต่อและ ประกอบอาชีพภายนอกศูนย์ฝึกฯ

เป็นการทำงานที่ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกับการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่มี “ความพร้อม” ให้ได้รับโอกาสต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาต่อภายนอกกับสถาบันการศึกษาต่างๆ และการฝึกวิชาชีพกับสถานประกอบการ ซึ่งศูนย์ฝึกและอบรมฯ เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับศาล เยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการภายใต้ “โครงการเตรียมความพร้อมคืนคนดีสู่ สังคม” ซึ่งให้โอกาสเด็กและเยาวชน 4 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มศึกษาต่อแบบเข้าไปเรียนกลับ
2. กลุ่มประกอบอาชีพแบบเข้าไปเรียนกลับ
3. กลุ่มศึกษาต่อโดยกลับไปอยู่กับครอบครัว
4. กลุ่มประกอบอาชีพโดยกลับไปอยู่กับครอบครัว

ซึ่ง กลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2 เยาวชนจะต้องฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 90 วัน คะแนนประเมิน 80 คะแนนขึ้นไป ผ่านการสัมภาษณ์จากนักวิชาชีพของศูนย์ฝึกฯ และผู้ปกครองมีความพร้อมที่จะรับส่งเยาวชน ส่วนกลุ่ม 3 และ 4 เยาวชนจะต้องฝึกอบรมมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของระยะเวลาฝึกอบรม คะแนนประเมินมากกว่า 85 คะแนน ผ่านการสัมภาษณ์จากนักวิชาชีพของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ และผู้ปกครองมีความพร้อมในการดูแลเยาวชนและนำเยาวชนไปรายงานตัวที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในภูมิลำเนาทุกๆ 14 วัน

โดยที่ผ่านมามีเด็กและเยาวชนสามารถสอบเข้าในสถาบันการศึกษาของรัฐ เช่น วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อย่างน่าภาคภูมิใจ มีเด็กและเยาวชนศึกษาต่อตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรี รวมถึงมีเยาวชนหลายคนที่สามารถสอบเข้าทำงานได้ในหน่วยงานของรัฐบาล (โรงพยาบาล) และมีบางคนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จากโอกาสที่ได้รับ ทำให้เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีแรงจูงใจที่จะประพฤติตนดี เพื่อที่จะได้รับโอกาสเช่นนี้ในอนาคต

4) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภายนอก

ตามทิศทางการทำงานข้อ 1 ถึง 3 ในข้างต้น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำเป็นต้องหาความร่วมมือจากภาคีภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนในการที่จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่นหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานของวิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน และศึกษานอกโรงเรียน อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น การร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ในการจัด “ครูพระ” หรือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มาจัดการสอนศีลธรรมให้กับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ (รวมถึงมาช่วยสอนสามัญศึกษาในอนาคตอันใกล้) การหาเครือข่ายที่จะรับเด็กและเยาวชนเข้าทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งได้หน่วยงานที่เข้มแข็งและมีความพร้อม อย่างบริษัทเซอวาล เทคโนโลยี ผู้ผลิตตู้คอมพิวเตอร์เซิร์ฟเวอร์รายใหญ่ของประเทศ บริษัทท่อน้ำไทยจังหวัดลำพูน ศูนย์ V-Kool เชียงใหม่ (ล้างอัดฉีด ติดฟิล์มกรองแสงรถยนต์) บริษัทสยามนิสสันเชียงใหม่ เป็นต้น ซึ่งจะทดลองรับเด็กและเยาวชนไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพก่อนที่จะบรรจุเข้าทำงานเมื่อเยาวชนทำงานได้ผ่านเกณฑ์ที่แต่ละบริษัทกำหนด รวมไปถึงมูลนิธิต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการช่วยรับเด็กและเยาวชนที่ไร้ที่พึ่ง เร่ร่อน ให้เข้าสู่ระบบของมูลนิธิ ซึ่งจะช่วยป้องกันปัญหาเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้กลับไปกระทำผิดซ้ำได้สูงมาก

2.7.3 การดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะของหน่วยงาน

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีอำนาจควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไว้เพื่อฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล และเมื่อมีการจัดตั้งกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนขึ้น ได้มีการกำหนดให้ภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนซึ่งเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปตามที่ศาลกำหนด

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการด้านการควบคุมดูแล บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัยและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม
2. ดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือเพื่อการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก
3. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นเพื่อให้การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนรวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหรือข้อกำหนดอื่นๆ ขององค์การสหประชาชาติที่ประเทศไทยได้ลงนามในภาคยานุวัติสารไว้ ศูนย์ฝึกและอบรมจึงควรมีจุดมุ่งหมายหรือหลักการโดยทั่วไปดังนี้

1. เพื่อให้การควบคุมตัวและการฝึกอบรมเป็นไปตามคำสั่งของศาลหรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
2. เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนรวมทั้งจะต้องปฏิบัติโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และหลักสิทธิมนุษยชน
3. เพื่อให้การบริหารจัดการภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยต้องคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (Child Welfare Centre) โดยบุคลากรทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชน และให้การปกป้องคุ้มครอง

4. เพื่อให้การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู โดยกำหนดแนวทางในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ตามสภาพปัญหาและความจำเป็น ตลอดจนให้การสงเคราะห์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้สำนึกตนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

5. เพื่อให้การศึกษาด้านวิชาสามัญ วิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

6. เพื่อบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

กล่าวโดยรวมศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีภารกิจหน้าที่ในการควบคุม ดูแล บำบัดแก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัย และสงเคราะห์ เด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้การฝึกและอบรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับตนเป็นคนดีและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว จำเป็นต้องให้การดูแลเด็กและเยาวชนทั้งด้านสุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อม ปัจจัยสี่ ให้การบำบัด ฟื้นฟู พัฒนาเด็กและเยาวชนให้ครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ทักษะชีวิต ด้านการศึกษา ทั้งสายสามัญ วิชาชีพ เพื่อให้เด็กและเยาวชนแต่ละคนได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเหมาะสมตามสภาพปัญหา และปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน อีกทั้งเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กและเยาวชนในการออกไปเผชิญปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างเหมาะสม เพื่อการใช้ชีวิตที่ปกติและสร้างสรรค์ ตลอดจนการติดตามผลภายหลังกลับไปอยู่กับครอบครัว สังคม นอกจากนี้ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนยังมีภารกิจในการดำเนินการเชิงรุกเพื่อป้องกันปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนร่วมกับชุมชน

เมื่อศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนรับตัวเด็กและเยาวชนมาจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมแล้ว ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะต้องดำเนินการประสานเพื่อรับข้อมูลและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์และการประเมินปัญหาความจำเป็นในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูตามระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรม โดยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะต้องดำเนินการจำแนกซ้ำพร้อมทั้งจัดทำแผนบำบัดที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนแต่ละราย จัดตารางกิจวัตรประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย การเรียนสายสามัญ การฝึกวิชาชีพ การจัดกิจกรรมบำบัดตามสภาพปัญหา ซึ่งต้องนำผลความก้าวหน้ามาใช้ในการประเมินผลการบำบัดและการเลื่อนชั้น โดยบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องนำเสนอรายงานผลการ

บำบัดแก้ไขฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่เด็ก/เยาวชน ครอบครัว เตรียมชุมชน กำหนดแผนการติดตามผลภายหลังปล่อย รวมทั้งการดำเนินการด้านการป้องกันสำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังไม่กระทำความผิดด้วย โดยใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ในการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมาเป็นบทเรียนในการให้ความรู้ เพื่อการป้องกันก่อนที่จะเกิดการกระทำความผิด

2.7.4 การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

การรับตัว

1. ตรวจสอบความครบถ้วนเอกสารส่งตัวเด็ก/เยาวชนจากสถานพินิจ เพื่อลงทะเบียนรับตัว หากเอกสารไม่ครบหรือไม่สามารถลงทะเบียนรับตัวได้ ให้ดำเนินการจัดทำหนังสือแจ้งทวงถามไปยังหน่วยงานที่ส่งตัว พร้อมทั้งลงทะเบียนรับตัวในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. รับตัวเด็ก/เยาวชนและตรวจค้นตัว และจัดทำทะเบียนทรัพย์สินโดยให้เด็กและเยาวชนลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้อง
3. เจ้าหน้าที่ที่รับตัวจัดทำแบบเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน (จ.01) แบบสังเกตพฤติกรรม (จ.03) ใส่ไว้ในสมุดประจำตัว
4. พ่อบ้านจัดเสื้อผ้า ของใช้ส่วนตัวให้เด็ก/เยาวชน ทำความสะอาดร่างกาย เปลี่ยนเสื้อผ้า และปฐมพยาบาลให้ทราบ กฎ ระเบียบ กิจวัตรประจำวัน
5. ส่งสมุดประจำตัวพร้อมทั้งส่งมอบทรัพย์สินของเด็ก/เยาวชนให้แก่หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป เป็นผู้จัดเก็บรักษาไว้เบื้องต้น และปฏิบัติตามแนวทางที่กรมกำหนด
6. เจ้าหน้าที่ธุรการแจ้งรายชื่อเด็ก/เยาวชนรับตัวใหม่ให้ พ่อบ้าน/แม่บ้าน นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาทราบ
7. พ่อบ้านแจ้งรายชื่อเด็ก/เยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมใหม่ให้พยาบาลทราบ เพื่อการตรวจสุขภาพ และหากพบเด็ก/เยาวชนมีปัญหาสุขภาพให้พยาบาลดำเนินการรักษาพยาบาลเบื้องต้นและแจ้งให้พ่อบ้านหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อการดูแลตามสภาพปัญหา เช่น การจัดอาหารเฉพาะโรค การแยกผู้ป่วยออกจาก เด็ก/เยาวชนอื่นเพื่อการดูแลอย่างใกล้ชิด และจัดทำรายงานสภาวะสุขภาพ (พ.05) และพยาบาลจัดทำบัตรประจำตัวเด็ก/เยาวชนป่วย (พ.07) และจัดส่งรายงาน (พ.05) ให้แก่ธุรการจัดเก็บรวบรวมไว้ในสมุดประจำตัวเด็กและเยาวชน

การดูแลเด็ก/เยาวชน

1. จัดหอนอนให้เหมาะสมกับเด็ก/เยาวชนเช่น แรกรับตัว เด็กเล็ก เจ็บป่วย กระทำผิดซ้ำ มีปัญหาเล็กน้อย ปัญหารุนแรง ก่อนปล่อยตัวหรือส่งตัวไปรับการสงเคราะห์

2 จัดเครื่องนอนตามมาตรฐานและดูแลหอนอนให้ถูกสุขลักษณะ มีอากาศถ่ายเทได้อย่างสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ มีมุ้งลวดป้องกันแมลง มีน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคที่ถูกหลักสุขาภิบาล อันจำเป็น

3. พ่อบ้านศึกษาข้อมูล ติดตามและสังเกต พฤติกรรมของเด็ก/เยาวชน พร้อมทั้งจัดให้มีการดูแลอย่างใกล้ชิดเมื่อพบว่าเจ็บป่วยหรือเฝ้าระวังเป็นพิเศษเมื่อพบว่ามีพฤติกรรมรุนแรงหรือส่อไปในทางที่จะหลบหนีหรือมีพฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม เป็นต้น หากพบว่ามีปัญหาให้เร่งแก้ไข และใช้ดุลยพินิจส่งต่อผู้เกี่ยวข้องทันที พร้อมทั้งรายงานผู้บังคับบัญชา

4. พ่อบ้าน/แม่บ้านให้คำแนะนำและการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การปรับตัว

5. จัดทำบันทึกการปฏิบัติงานประจำวันและรายงานเหตุการณ์ / สถานการณ์ต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

การควบคุมดูแลด้านระเบียบวินัย

1. แจ้งกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติและการรักษาวินัยให้แก่เด็กและเยาวชน

2. ควบคุมดูแลการทำกิจวัตรประจำวันของเด็กและเยาวชนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กรณีที่เด็ก/เยาวชนฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและไม่รักษาวินัยให้ดำเนินการตามระเบียบกรพินิจฯ ว่าด้วยการดำเนินงานสถานแรกรับและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ.2547 และบันทึก รายงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น พร้อมทั้งเขียนรายงานบันทึกลงในแบบรายงานการกระทำ ความดีหรือแบบรายงานการกระทำความผิดในสมุดประจำตัวเด็กและเยาวชน

การดูแลเด็ก/เยาวชนด้านสุขภาพอนามัย

1. การตรวจสอบภาวะสุขภาพโดยพยาบาล (ในกรณีที่ยังไม่มีกรตรวจพิเศษทางกายโดยแพทย์ ให้ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการตรวจพิเศษทางกายโดยแพทย์ด้วย)

2. หากตรวจสุขภาพและพบความผิดปกติให้ดำเนินการรักษา พยาบาลและการส่งต่อโดยพยาบาลให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น หากนอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามวิชาชีพให้ส่งต่อโรงพยาบาล เมื่อแพทย์ทำการตรวจรักษาและเห็นควรให้เด็กและเยาวชนนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ให้พยาบาลดำเนินการรายงานผู้อำนวยการฯและครอบครัวทราบ และหากพบว่าเป็นโรคระบาดให้รายงานสาธารณสุขทราบด้วย

3. พยาบาล/คนครัวมีหน้าที่ควบคุมดูแลด้านโภชนาการตามหลักโภชนาบัญญัติ โดยคำนึงถึงวัฒนธรรม หลักศาสนา รวมทั้งการดูแลอาหารสำหรับเด็ก/เยาวชนป่วย

4. การให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติด โรคที่ติดต่อกันจากเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ เป็นต้น
5. การให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชน และครอบครัวในรายที่มีปัญหาสุขภาพ และแนวทางในการดูแลรักษาต่อภายหลังได้รับการปล่อยตัว

การจัดทำรายงานทางสังคมสงเคราะห์

- สัปดาห์แรก นักสังคมสงเคราะห์พบเด็ก/เยาวชน โดยมีการดำเนินงานดังนี้
 1. รับรายชื่อเด็ก/เยาวชนจากธุรการพร้อมสมุดประจำตัว
 2. ศึกษาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเด็ก/เยาวชน
 3. แนะนำเกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตประจำวัน
 4. ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่เด็ก/เยาวชน เช่น ติดต่อยุติ ผู้ปกครองของเด็ก/เยาวชน ในรายที่ยังไม่ทราบว่าเด็กและเยาวชนถูกส่งมายังศูนย์ฝึก ฯ แล้วหรือให้การสงเคราะห์ด้านอื่นๆ
 5. จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อช่วยให้เด็ก/เยาวชนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม
 6. นักสังคมสงเคราะห์ประสานกับผู้อำนวยการศูนย์ฝึก ฯ และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้าร่วมปฐมนิเทศเป็นกลุ่มสำหรับเด็ก/เยาวชนที่เข้ามาใหม่ในสัปดาห์แรก
- นักสังคมสงเคราะห์ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเดิมของเด็กและเยาวชนจากสมุดประจำตัว และวางแผนเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมทั้งจากเด็ก/เยาวชน และผู้ปกครอง
- นักสังคมสงเคราะห์สัมภาษณ์เด็กและเยาวชนทุกราย/และผู้ปกครอง เพื่อจัดทำ รายงานด้านสังคม ตามกระบวนการและวิธีการสังคมสงเคราะห์ และนำข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้รับบันทึกใส่ไว้ในสมุดประจำตัว แล้วส่งต่อไปยัง นักจิตวิทยา / ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- นักสังคมสงเคราะห์ส่งเด็ก/เยาวชนที่รับตัวในช่วงสัปดาห์แรกทุกคนไปพบนักจิตวิทยา / ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นครูที่ปรึกษาในช่วงสัปดาห์ที่สอง พร้อมส่งสมุดประจำตัวที่มีข้อมูลทางด้านสังคมไปด้วย

การตรวจทางจิตวิทยา

1. นักจิตวิทยาพบเด็กและเยาวชนที่รับตัวมา 2 สัปดาห์ ในฐานะครูที่ปรึกษา โดยพบทุกวันใน 1 สัปดาห์ตามตารางที่กำหนด
2. นักจิตวิทยาศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของเด็ก/เยาวชนที่ส่งมาจากสถานพินิจ เพื่อกำหนดแผนการตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยา เตรียมเครื่องมือทดสอบทางจิตวิทยา แบบเก็บข้อมูลต่าง ๆ วัสดุอุปกรณ์ ที่ต้องใช้ เนื่องจากมีเด็กและเยาวชนบางรายที่นักจิตวิทยาในสถานพินิจได้จัดทำรายงานมา

บ้างแล้ว จึงต้องตรวจสอบ ว่าสมควรต้องจัดทำใหม่หรือปรับปรุงข้อมูลบางด้านให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น โดยการทดสอบ การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต

3. นักจิตวิทยาพบเด็ก/เยาวชน ในช่วงเวลาที่ตารางกิจกรรมกำหนด หรือเบี่ยงมาพบ ทั้งเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาหรือสัมภาษณ์เพิ่มเติม ทดสอบใหม่ ตามแต่กรณี ที่ได้วางแผนไว้ โดยดำเนินการตามกระบวนการทางจิตวิทยา เพื่อจัดทำรายงานการตรวจทางจิตวิทยา และส่งให้ธุรการรวบรวมไว้ในสมุดประจำตัว

การจัดทำรายงานความประพฤติของเด็กและเยาวชน

1. พ่อบ้านสังเกตพฤติกรรมเด็ก/เยาวชน ในระหว่างการฝึกอบรมเพื่อติดตามและประเมินผล การปรับตัว 3 สัปดาห์แรก

2. เมื่อครบ 3 สัปดาห์ พ่อบ้านจัดทำรายงานความประพฤติของเด็กและเยาวชน และส่งให้ ธุรการรวบรวมไว้ในสมุดประจำตัว

การสรุปรายงานจำแนกประเภท

1. นักสังคมสงเคราะห์รวบรวมข้อมูลรายงานของเด็กและเยาวชนทุกรายจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เมื่อเด็ก/เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมได้ 4 สัปดาห์เพื่อเตรียมประชุมคณะกรรมการจำแนกประเภท (หรือตามตารางเวลาที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ กำหนด)

2. นักสังคมสงเคราะห์จัดประชุมคณะกรรมการจำแนกประเภทโดยทีมสหวิชาชีพ ได้แก่ นักจิตวิทยา พยาบาล พ่อบ้าน ครู โดยมี ผู้อำนวยการเป็นประธาน นักสังคมสงเคราะห์เป็นเลขานุการ และเป็นผู้สรุป รายงานจำแนก

การกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูเฉพาะราย

1. ในการประชุมคณะกรรมการจำแนกประเภท ให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณากำหนดแผน บำบัดเด็กหรือเยาวชนแต่ละรายไปพร้อมกัน โดยระบุถึงสภาพปัญหา ประเภทและระยะเวลาของ กิจกรรมที่จัดให้ เป้าหมายที่ต้องการ พร้อมระบุระยะเวลาในการประเมินและปรับแผนบำบัดครั้งต่อไป รวมทั้งจัดทำตารางการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กเยาวชนแต่ละราย

2. นักสังคมสงเคราะห์สรุปแผนบำบัด และตารางการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน เฉพาะราย ให้แก่ธุรการจัดเก็บไว้ในสมุดประจำตัว

การจัดครูที่ปรึกษาสำหรับเด็กและ/เยาวชน

1. ในการประชุมคณะกรรมการจำแนกประเภท ให้ที่ประชุมร่วมจัดครูที่ปรึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน โดยกำหนดให้ครูทุกคนเป็นครูที่ปรึกษา นักสังคมสงเคราะห์ นำส่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครูที่ปรึกษา และส่งสมุดประจำตัวให้ธุรการจัดเก็บ
2. ครูที่ปรึกษาพบเด็ก/เยาวชนเพื่ออธิบายถึงแผนการบำบัดฟื้นฟูเฉพาะรายให้เด็ก/เยาวชนรับทราบเพื่อให้เด็ก/เยาวชนเตรียมรับกิจกรรมตามแผนที่กำหนด และพบกลุ่มเด็ก/เยาวชนภายใต้การดูแลทุกวัน

การบำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

1. กรณีบำบัดตามตารางกิจกรรมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
 - 1) ในการจัดทำแผนบำบัดเด็กและเยาวชนเฉพาะราย จะต้องระบุว่าเด็กและเยาวชนจะต้องรับการบำบัดหลักสูตรใด เมื่อไร โดยเด็กและเยาวชนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนดในตารางกิจกรรม
 - 2) เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในแต่ละหลักสูตรจะต้องกำหนดวัน เวลา และกิจกรรมที่ตนต้องดำเนินการไว้ เพื่อจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน
 - 3) หากพบว่าเด็กและเยาวชนรายใดมีปัญหาที่ต้องติดตามต่อ หรือต้องส่งต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรง เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งให้ครูที่ปรึกษาของเด็กเยาวชนรายนั้นทราบด้วย
หมายเหตุ : ทุกกิจกรรมที่ดำเนินการ ให้ผู้ดำเนินการนำเอกสารใบงาน แบบบันทึกต่างๆ ใส่ในสมุดประจำตัวเด็ก/เยาวชนแต่ละราย
2. กรณีบำบัดเด็ก/เยาวชนเป็นรายบุคคล หรือเฉพาะปัญหา
 - 1) นักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์/พยาบาล เบิกเด็ก/เยาวชน มารับการบำบัด ตามแผนที่กำหนด
 - 2) นักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์/พยาบาล รายงานผลการบำบัด หรือสรุปย่อผลการบำบัดแต่ละครั้งแล้วใส่ไว้ในสมุดประจำตัว
3. การจัดการเรียนการฝึกวิชาชีพสำหรับเด็กและเยาวชน
 - 1) มีหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับแต่ละชั้น แต่ละวิชา เพื่อประโยชน์ในการกำหนดแผนบำบัด และการกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน
 - 2) ครูทุกคน ต้องเขียนแผนการเรียนการสอน บันทึกการสอนของตนและบันทึกกระบวนการเรียนของเด็กและเยาวชนในแต่ละครั้ง แล้วใส่ในสมุดประจำตัว

3) มีหลักสูตรหรือโครงการพิเศษหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรที่ดำเนินการโดยบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก

4) ประเมินผลการเรียนการสอน และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนทุกคนในชั้นเรียนที่รับผิดชอบในรอบ 3 เดือน และส่งให้ นักสังคมสงเคราะห์เพื่อประกอบการพิจารณาการเลื่อนชั้น และเข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง

4. การประเมินผลการบำบัด ฟันฟู

1) บุคลากรที่เกี่ยวข้องสรุปรายงานผลการบำบัด ฟันฟู เด็กและเยาวชน การจัดการเรียนการสอน เด็ก/เยาวชนแต่ละรายทุก 3 เดือน โดยนำใบงานกิจกรรมที่ดำเนินการ หรือแบบบันทึกการบำบัด ฟันฟู รวบรวมสรุปเป็นรายงานผลการบำบัด ฟันฟูของแต่ละวิชาชีพ และส่งให้นักสังคมสงเคราะห์รวบรวม

2) ครูที่ปรึกษาสรุปรายงานประเมินผล และให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ตามความเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนที่รับผิดชอบ ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา และส่งให้นักสังคมสงเคราะห์รวบรวม

3) พ่อบ้านสรุปรายงานความประพฤติของเด็กและเยาวชนที่ตนรับผิดชอบในช่วง 3 เดือน และส่งให้นักสังคมสงเคราะห์รวบรวม

4) นักสังคมสงเคราะห์นัดประชุมร่วมกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันสรุปประเมินผลการบำบัด มีผู้อำนวยการเป็นประธาน โดยให้ยึดแผนบำบัดเฉพาะรายที่จัดทำไว้แล้วเป็นฐานเพื่อการประเมินผลการบำบัด รวมถึงการพิจารณาเลื่อนชั้น หากมีกำหนดไว้เมื่อพบว่าสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปต้องปรับแผนบำบัดให้เหมาะสม และสรุปรายงานผลการบำบัด แก่ไข ฟันฟู เด็ก/เยาวชน รวมทั้งเสนอรายงานผลการบำบัดให้ศาลทราบทุก 6 เดือน

5) นักสังคมสงเคราะห์จัดส่งรายงานผลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนให้แก่หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปเพื่อดำเนินการจัดพิมพ์

5. การดูแลด้านสภาพแวดล้อม/ภูมิทัศน์

1) จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการดูแลและการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และสภาพภูมิทัศน์ อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

2) จัดให้มีระบบการตรวจสอบดูแลอาคารสถานที่และสภาพภูมิทัศน์รวมทั้งการรายงานผลการตรวจ

6. การดูแลด้านการรักษาความปลอดภัย

1) เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือเพื่อดำรงไว้ซึ่งความปลอดภัยและการรักษาสภาพแวดล้อมให้เกิดความปลอดภัย

2) เจ้าหน้าที่ที่พบหรือสังเกตเห็นว่ามีสิ่งที่จะต้องสงสัยหรือเหตุการณ์ไม่ปกติเกิดขึ้นจะต้องแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบทันที

3) จัดให้มีระบบและแผนการดูแลรักษาสิ่งของต้องห้ามเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง

4) จัดให้มีแผนการป้องกันอัคคีภัยแผนการป้องกันและติดตามเมื่อเกิดเหตุหลบหนีหรือก่อเหตุร้ายของเด็ก/เยาวชนและจัดให้มีการซ้อมอย่างสม่ำเสมอ

5) จัดให้มีระบบการตรวจสอบอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์และดำเนินการอย่างสม่ำเสมอรวมทั้งจัดทำรายงานผลการตรวจ

7. การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

1) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จัดกิจกรรมปฎิบัตินิเทศและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำโดยการสร้างความร่วมมือกับบุคคล หน่วยงาน องค์กรชุมชนและเครือข่าย

2) นักสังคมสงเคราะห์ศึกษาข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ใกล้ครบการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

3) นักสังคมสงเคราะห์จัดกิจกรรมทักษะทางสังคมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยสำหรับเด็ก / เยาวชน

4) นักสังคมสงเคราะห์เตรียมความพร้อมให้กับครอบครัวเพื่อรองรับเด็ก/เยาวชนภายหลังการปล่อยตัว

5) การจัดประชุมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยร่วมกับครอบครัวและเครือข่ายชุมชน นักสังคมสงเคราะห์เตรียมแผนการก่อนปล่อยสำหรับเด็กและเยาวชนแต่ละคนที่มีความเสี่ยงและจำเป็นที่จะต้องให้ชุมชนดูแลต่อเนื่อง โดยร่วมปรึกษากับครอบครัว ชุมชน และนักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจต้นสังกัดของเด็กและเยาวชน

6) นักสังคมสงเคราะห์ดำเนินการติดตามผลเด็ก/เยาวชนตามแผนการก่อนปล่อยสำหรับเด็กและเยาวชนทุกราย

8. การสงเคราะห์และประสานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็ก / เยาวชน

1) นักสังคมสงเคราะห์ให้รายละเอียดการให้บริการสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็ก / เยาวชนในปัญหาต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

เพื่อการส่งต่อที่เหมาะสม ตลอดจนให้รายละเอียดการให้บริการสงเคราะห์ ช่วยเหลือแก่ผู้ปกครอง เด็ก / เยาวชน ที่มาขอรับบริการได้

2) นักสังคมสงเคราะห์พบเด็ก / เยาวชนเพื่อศึกษาเป็นรายบุคคลที่มาขอรับการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ เพื่อกำหนดแผนการสงเคราะห์ที่เหมาะสม

3) นักสังคมสงเคราะห์ติดต่อ ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเด็ก/เยาวชน ผู้ปกครองไปรับการสงเคราะห์ ช่วยเหลือต่อไป

4) นักสังคมสงเคราะห์ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก/เยาวชนและจัดส่งให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ

5) นักสังคมสงเคราะห์ติดตามผลการรับบริการสงเคราะห์ และสรุปรายงานเพื่อเสนอผู้อำนวยการและรายงานศาลต่อไป

การดำเนินการโครงการต่างๆ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

1. ผู้อำนวยการศึกษาข้อมูลที่กรมฯ มอบหมายให้ดำเนินการโดยละเอียด ตามแผนงาน โครงการ งบประมาณ ตัวชี้วัด ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ต้องดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ

2. ผู้อำนวยการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการจัดทำแผนงาน โครงการ ระยะเวลาในการดำเนินการตลอดปี และมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรับผิดชอบของแต่ละบุคลากร

3. ผู้อำนวยการ ให้คำปรึกษา สนับสนุนกำกับ ติดตาม เร่งรัดให้คณะทำงานดำเนินการในความรับผิดชอบเพื่อให้ทันตามกำหนดแผนงาน รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานและรายงานมายังผู้บริหารเพื่อทราบ

การติดตามงาน มอบหมายงาน และแนะนำ ให้คำปรึกษา

1. ผู้อำนวยการเป็นประธานและจัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามงาน ร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงการทำงาน และอื่นๆ

2. ผู้อำนวยการเป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการจำแนก กรรมการประเมินผลการบำบัด ฟื้นฟู เด็ก/เยาวชนที่นำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการ

3. ผู้อำนวยการมอบหมายให้บุคลากรทุกคนจัดทำแผนงาน ตารางการปฏิบัติงานในแต่ละวัน ให้ทราบ เพื่อสะดวกในการติดตามงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน

4. ผู้อำนวยการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ความช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาได้ทันที่
5. ผู้อำนวยการให้บุคลากรที่ไปเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ สรุปรายงานการอบรม และนำมารายงานให้ที่ประชุมทราบ พร้อมเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
6. ผู้อำนวยการศึกษาแบบรายงานต่าง ๆ ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ต้องสรุปและรายงานเป็นรายวัน เดือน ไตรมาส หรือกรณีพิเศษ เพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบและตรวจทานก่อนรายงานมายังกรมฯ หรือหน่วยงานอื่นอีกทั้งกำกับให้ส่งรายงานทันเวลาที่กำหนด

การแปลงนโยบายกรมฯ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

1. ผู้อำนวยการศึกษา ทำความเข้าใจกับระบบงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการดูแล บำบัด ฟื้นฟู ด้านเอกสาร ด้านการเงิน พัสดุ บุคลากร ฯลฯ
2. ผู้อำนวยการศึกษาหลักการ รายละเอียดวิธีการของนโยบายต่างๆ ในกรณีที่กรมฯ แจ้งให้ดำเนินการ และให้บุคลากรร่วมกันกำหนดแผนในการดำเนินการ โดยเน้นให้เป็นการผสมผสานเข้าไปในการดำเนินงานที่ทำอยู่แล้ว เพื่อมิให้เป็นภาระที่ต้องทำเพิ่มอีก
3. ผู้อำนวยการติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษาในการดำเนินการและรายงานผลการปฏิบัติงานให้กรมฯ ทราบ

กล่าวโดยสรุปศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ คือหน่วยงานส่วนกลางระดับเขต ที่ตั้งอยู่ภูมิภาค สังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ตั้งอยู่เลขที่ 158 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีภารกิจในการฝึกและอบรม เพื่อบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และสงเคราะห์ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางคดีอาญา ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้การฝึกและอบรมตามระยะเวลาที่กำหนด

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาวตรี ซาดา (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 291 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการและด้านบุคลากรและให้บริการ

อยู่ในระดับมาก สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากรและการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ ปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายได้อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากรและการให้บริการ

ปราณี เลหาบุตร (2549, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการคุณภาพ การศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนบ้านบางม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยจากปัญหาการขาดแคลนครูพบว่า บุคลากรในโรงเรียนและคนในชุมชนมีความตระหนักและร่วมมือกันแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของ โรงเรียนบ้านบางม่วง ด้วยวิธีสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและคนในชุมชนที่ตั้ง โรงเรียนบ้านบางม่วง และชุมชนใกล้เคียงเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู โดยหาผู้ที่มีความรู้จัดเป็นภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเข้ามาช่วยสอน ระดมเงินบริจาคเพื่อจ้างคนในชุมชนเข้ามาช่วยสอนตลอดปี การศึกษา และการวางแผนการสอนร่วมกันระหว่างครูประจำชั้นกับคนในชุมชนที่เข้ามาช่วยสอน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยพบว่าโครงการวิจัยนี้ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการแก้ไข ปัญหาการขาดแคลนครูร่วมกัน และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดีขึ้นด้วย

ทักษิณ อารยะจารุ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้ วัจนวจรคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการโดยใช้วัจนวจรคุณภาพของผู้บริหารในภาพรวมและทุกขั้นตอน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนการ วางแผน ขั้นตอนการตรวจสอบ และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข การบริหารงานวิชาการ โดยใช้วัจน จรคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานและขนาดของ สถานศึกษา ในภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางแก้ปัญหา การบริหารงานวิชาการโดยใช้วัจนจรคุณภาพในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้ ปัญหาในขั้นตอนการวางแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหา คือ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และการศึกษาดูงาน ปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติ ตามแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการวัดผลและประเมินผล ทำให้ไม่สามารถจัดทำ เอกสารการวัดผลประเมินผลได้ แนวทางแก้ปัญหา คือ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม นิเทศ กำกับ ติดตาม เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และจัดหาเอกสารให้ศึกษาด้วยตนเอง ปัญหาในขั้นตอนการ ตรวจสอบ คือ ไม่มีการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหา คือ แต่งตั้งคณะกรรมการ

ตรวจสอบและหน่วยงานระดับเหนือควรช่วยเหลือในการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาในขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางแก้ปัญหา คือ ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม และหน่วยงานระดับเหนือควรช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

วรรณรา บุญยีน (2537, บทคัดย่อ) ศึกษาสาเหตุของความสนใจในการเรียนของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัศนสถานวัยหนุ่ม พบว่า ครูที่รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่มีความรักและสามัคคี กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการใช้สื่อประกอบการสอน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ห้องเรียนที่จัดเป็นสัดส่วนอากาศถ่ายเทดี ล้วนเป็นสาเหตุของความสนใจในการเรียนมาก

ยิ่งยง ดุรงค์ดำรงชัย (2545, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอาชีพศึกษาของครู-อาจารย์ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นครู-อาจารย์สายผู้สอน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 408 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ครู-อาจารย์ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอาชีพศึกษา ทั้งด้านกระบวนการและด้านปัจจัยอยู่ในระดับมาก 2) ครู-อาจารย์ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษา แตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอาชีพศึกษา ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครู-อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอาชีพศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ผู้วิจัยจึงเสนอขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย
- 3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการวิจัย 4 วิธี ได้แก่

3.1.1 ศึกษาจากเอกสารและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและวัยรุ่น ทฤษฎีการศึกษา แนวคิดการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ และบริบทของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยงานอภิบาลและการพินิจ งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ และงานด้านการศึกษาสามัญ รวมทั้งการค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 การสังเกต ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตสภาพการดำเนินงานและการบริหารจัดการโดยรวมทั้งในส่วนของงานด้านการอภิบาลและการพินิจ งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ และงานด้านการศึกษาสามัญของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ว่าเป็นอย่างไร เพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.1.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และจัดทำแบบสัมภาษณ์ขึ้นเองโดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและ

อบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดและแก้ไขฟื้นฟู จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจการชุมชน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทั่วไป จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายงานอภิบาลและการพิทักษ์ จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนสายสามัญ จำนวน 2 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนสายอาชีพ จำนวน 2 คน รวมจำนวน 10 คน

3.1.4 การสนทนากลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่บุคลากรของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดและแก้ไขฟื้นฟู จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจการชุมชน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทั่วไป จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายงานอภิบาลและการพิทักษ์ จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนสายสามัญ จำนวน 2 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนสายอาชีพ จำนวน 2 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ข้องกับแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา

2. นำผลจากการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

3. นำแบบสัมภาษณ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

และในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้แบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ

1) ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหารจัดการ 4M's และกระบวนการบริหารงานคุณภาพ 4 กระบวนการ ซึ่งจะทำได้ข้อมูลในส่วนที่เป็นสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

2) การสนทนากลุ่มเป็นการร่วมพูดคุยกันอย่างสนิทสนมระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้าประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหารจัดการ 4M's และกระบวนการบริหารงานคุณภาพ 4 กระบวนการ โดยผู้วิจัยใช้วัสดุอุปกรณ์ในระหว่างการสนทนากลุ่ม ได้แก่ เทปบันทึกเสียง แบบบันทึกข้อมูล และกล้องถ่ายรูป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากประชากรผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรอง จำนวน 10 คน จากการสังเกตการมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสังเกตเพิ่มเติม โดยมุ่งเน้นด้านการสรุปเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นแนวทาง มาตรการ รูปแบบ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะแล้วนำประเด็นต่างๆ มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปแบบบรรยายพรรณนา

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางข้อมูลประกอบข้อความ โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

4.1 สภาพปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหาร 4 M's

4.1.1 การดำเนินงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

4.1.2 การวิเคราะห์สภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.2 แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

4.2.1 SWOT Analysis

4.2.2 แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

4.1 สภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหาร 4 M's

งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ทำหน้าที่ให้การฝึกอบรม บำบัดฟื้นฟู พัฒนาพหุตินิสัยเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอาญาแล้วศาลฯ มีคำพิพากษา ให้รับการฝึกอบรม ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดให้เด็กและเยาวชนรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและวิชาชีพโดยหลักสูตรมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ ตลอดจนจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกระบวนการคิดการแก้ไขปัญหา ฯลฯ ไปในทางที่เหมาะสม ลดโอกาสที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำและใช้ชีวิตอยู่สังคมได้โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับคนรอบข้าง ตลอดจนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐ

และเอกชนในการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม เช่น การประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ การศึกษาต่อในสถาบันต่างๆ รวมถึงการส่งต่อเด็กไปมูลนิธิต่างๆ เพื่ออนาคตและสวัสดิภาพที่ดีที่สุดของเด็กและเยาวชน

4.1.1 การดำเนินงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

1) การจัดการศึกษาวิชาสามัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีทักษะความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพอย่างสุจริตเลี้ยงตนเอง ครอบครัวภายหลังปล่อยตัวได้
3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้สร้างองค์ความรู้ ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านของตนเองในการดำเนินชีวิต
4. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีระเบียบวินัยในตนเอง มีทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว ชุมชน และสังคมได้
5. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความสามัคคี รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
6. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ใฝ่เรียนรู้
7. เพื่อให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าชีวิต ครอบครัว เพศ
8. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีวินัย เคารพสิทธิของตนเอง และผู้อื่น
9. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักวิธีการป้องกัน และหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ได้

เป้าหมาย

1. เด็กและเยาวชนสามารถอ่านออก เขียนได้ จบการศึกษาภาคบังคับ และสามารถศึกษาต่อได้อย่างต่อเนื่องขณะรับการอบรมตามคำพิพากษา และสามารถออกไปศึกษาต่อได้หลังจากปล่อยตัว
2. เด็กและเยาวชนมีความรู้ทางวิชาชีพ มีทักษะ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางประกอบอาชีพอย่างสุจริตภายหลังปล่อยตัว และได้รับใบประกาศนียบัตรรับรองในการฝึกวิชาชีพจากสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับ
3. เด็กและเยาวชนสามารถออกไปศึกษาต่อทางด้านวิชาชีพได้
4. เด็กและเยาวชนมีสุขภาพกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ที่แข็งแรงสมบูรณ์

5. เด็กและเยาวชนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ รู้สึกสำนึกในการกระทำผิด รู้จักรับผิดชอบชั่วดี มีระเบียบวินัย มีทักษะในการดำเนินชีวิต

มาตรฐานการฝึกอบรมด้านวิชาสามัญ

ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 116 / 2544 สังกัด วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางแทนหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าทุกฉบับที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้ก่อนหน้านี้ และกำหนดให้การจัดการศึกษานอกระบบสามารถปรับใช้มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจัดให้เป็นไปตามที่กระทรวงกำหนด สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงร่วมกันจัดทำ คู่มือดำเนินงานการจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สำหรับกลุ่มเป้าหมายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนขึ้น โดยนำสาระการเรียนรู้ของชาติในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มาจัดทำคู่มือดังกล่าวเพื่อพัฒนาความรู้ และคุณภาพชีวิต ให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

การจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จัดการเรียนการสอนตามหลักเกณฑ์และวิธีการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แบ่งการศึกษานอกออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. **ระดับประถมศึกษา** เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า
2. **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า
3. **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** เป็นการศึกษาที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า

โดยได้มีการปรับสาระการเรียนรู้ในแต่ละระดับการศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนการศึกษานอกระบบดังนี้

1. **สาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียนในแต่ละระดับ** สาระการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนมี 8 หมวดวิชา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มวิชา ซึ่งผู้เรียนทุกระดับการศึกษาต้องเรียนให้ครบ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หมวดวิชาพื้นฐาน ประกอบด้วย หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาภาษาต่างประเทศ

กลุ่มที่ 2 หมวดวิชาประสบการณ์ ประกอบด้วย หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 (สุขศึกษาและพลศึกษา) หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 (ศิลปะ) หมวดวิชาพัฒนาอาชีพ (การงานอาชีพและเทคโนโลยี)

2. **กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)** เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้นำมวลประสบการณ์และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรไปพัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่จัดขึ้นให้เรียนรู้ในหมวดวิชาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เป็นกิจกรรมที่เป็นเงื่อนไขที่ผู้เรียนทุกคนต้องทำก่อนจบหลักสูตร โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมดังกล่าวทุกภาคเรียนหรือภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง สำหรับเด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำกิจกรรม กพช. เนื่องจากโครงการและกิจกรรมต่างๆ ที่จัดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หรือสถานพินิจฯ เกิน 100 ชั่วโมงตามที่หลักสูตรกำหนด โดยให้ครูผู้สอนแต่ละรายวิชาทำบันทึกถึงผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนพื้นที่นั้นๆ ชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมที่จัด และต้องมีหลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาอย่างชัดเจน ตรวจสอบได้

การลงทะเบียนเรียน

การลงทะเบียนเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนตลอดหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา ภาคเรียนละไม่เกิน 2 หมวดวิชา ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ลงทะเบียนเพิ่มได้อีก 1 หมวด รวมไม่เกิน 3 หมวด คือ หมวดวิชาที่ตกหรือหมวดวิชาที่เรียนเพิ่มเติมนอกเหนือจาก 8 หมวดวิชาในหลักสูตร ทั้งนี้ไม่นับหมวดวิชาที่เทียบโอนผลการเรียน

หลักฐานการสมัครเรียน

1. ใบสมัครเป็นนักเรียน
2. รูปถ่าย 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป หน้าตรงไม่สวมแว่นตาดำ และไม่สวมหมวก สวมเสื้อสีขาวมีปกสุภาพ (ภาพถ่ายไม่เกิน 6 เดือน) และไม่ใช้รูปถ่ายโพลาลอยด์ เพื่อใช้ติดใบสมัคร 1 รูป ติดบัตรประจำตัว 1 รูป
3. สำเนาทะเบียนบ้านที่มีชื่อตนเอง ชื่อบิดา-มารดา พร้อมฉบับจริง

4. สำเนาหนังสือแสดงวุฒิ พร้อมฉบับจริง

5. สำเนาเอกสารอื่นๆ เช่น ใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล พร้อมฉบับจริง

จำนวนหน่วยกิตที่นักศึกษาต้องเรียนตลอดหลักสูตร

ในแต่ละระดับการศึกษาได้กำหนดค่าสาระการเรียนรู้ในแต่ละหมวดวิชาเป็นหน่วยกิต โดยกำหนดให้ 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง จำแนกได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 5 หน่วยกิต รวม 20 หน่วยกิต กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 7 หน่วยกิต รวม 28 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 6 หน่วยกิต รวม 24 หน่วยกิต กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 8 หน่วยกิต รวม 32 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต ประกอบด้วย กลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 7 หน่วยกิต รวม 28 หน่วยกิต กลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ จำนวน 4 หมวดวิชา หมวดวิชาละ 12 หน่วยกิต รวม 48 หน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง

สำหรับกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐานและกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีที่ผู้เรียนประสงค์จะเรียนหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นสถานศึกษาสามารถพัฒนาหมวดวิชาเพิ่มเติมขึ้นได้ตามความต้องการของผู้เรียน

เวลาเรียน

การจัดการศึกษาโดยใช้หลักเกณฑ์ และวิธีจัดการศึกษาออกโรงเรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียน ประมาณภาคเรียน ละ 20 สัปดาห์ ใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน ยกเว้นในกรณีที่ผ่านการประเมินความรู้และประสบการณ์หรือเทียบโอนผลการเรียน สามารถจบหลักสูตรก่อน 4 ภาคเรียนได้

การวัดและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นกระบวนการที่ใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน การวัดประเมินผลการเรียนรู้

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้น ให้ดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยพิจารณาจาก

1. ผลงาน ชิ้นงานที่นักศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง การนำเสนอผลงาน ชิ้นงาน และการร่วมอภิปราย

1.1 ผลงาน ชิ้นงานที่นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

นักศึกษาที่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ในเนื้อหาสาระที่ง่าย ที่ได้ตกลงร่วมกับครู ในช่วงวางแผนการเรียนรู้ นักศึกษาต้องบันทึกผลการศึกษาไว้เป็นหลักฐาน อาจใช้วิธีบันทึกด้วยการเขียนด้วยลายมือเพื่อฝึกการเขียนและจัดเก็บให้เป็นระบบ

1.2 การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า และการร่วมอภิปราย

นักศึกษาที่ต้องหมุนเวียนกัน นำเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายในช่วงการพบกลุ่ม และผู้ที่ยังไม่ได้นำเสนอต้องร่วมอภิปราย ซักถาม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเป็นการฝึกทักษะการเสนอความคิดเห็น ฝึกทักษะการพูดด้วย

2. การทดสอบย่อย (Quiz)

ในการพบกลุ่ม หลังจากเสร็จสิ้นการนำเสนอ ผลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการอภิปรายแล้ว จะมีการทดสอบย่อยทุกครั้ง ครั้งละไม่เกิน 20 นาที โดยทดสอบเกี่ยวกับความคิดรวบยอดตามมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ ที่ได้จากการพบกลุ่ม นักศึกษาเก็บคะแนนไว้เป็นหลักฐานด้วย

3. โครงงาน

ให้ครูและนักศึกษาวางแผนการจัดทำโครงงานร่วมกัน ในช่วงการวางแผนการจัดการเรียนว่าจะทำโครงงานอะไรบ้าง ให้คะแนนเท่าไร และประเมินในช่วงเวลาใด ทั้งนี้การประเมินโครงงานโดยทั่วไปจะประเมิน 3 ส่วน คือ

- เอกสารโครงงาน
- กระบวนการทำงาน
- ผลงานและรายงาน

4. การประเมินผลปลายภาคเรียน (Final Test)

การประเมินผลปลายภาคเรียนเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละหมวดวิชา โดยจะประเมินทางด้านความรู้ทักษะ และกระบวนการด้วยแบบทดสอบทั้งอัตนัยและปรนัย ในสัดส่วนที่เท่ากัน และต้องผ่านเกณฑ์ 30 % หรือไม่ต่ำกว่า 9 คะแนนของคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยหน่วยงาน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้สร้างเครื่องมือวัดผล พร้อมจัดทำเฉลย ข้อสอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน

การเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาสามารถดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา จากหลักสูตรการศึกษาในระบบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น (ม.ต้น) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ปลาย) พ.ศ. 2530 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2538 และหลักสูตรต่างประเทศมาเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรในระดับที่กำลัง ศึกษาอยู่ได้

การเทียบโอนสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา
2. ประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน

ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนโดยใช้หลักเกณฑ์วิธีการที่สำนัก บริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนกำหนดตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

เกณฑ์การผ่านระดับการศึกษาและจบหลักสูตรตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2544

การจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ถือว่าจบการศึกษาภาคบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ถือว่าจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้จบการศึกษามีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน ระบบโรงเรียนโดยมีเกณฑ์การผ่านการศึกษาในแต่ละระดับ ดังนี้

1. เกณฑ์การผ่านการศึกษาตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษาและ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีดังนี้

1.1 ผู้เรียนต้องเรียนตามกลุ่มหมวดวิชาครบ 8 หมวดวิชา ในกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชาและกลุ่มหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ตาม หลักเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

1.2 ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง และผ่านการ ประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

1.3 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ได้ตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนด

1.4 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนด

2. เกณฑ์การผ่านการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้

2.1 ผู้เรียนต้องเรียนตามกลุ่มหมวดวิชาทั้ง 8 หมวดวิชา ในกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน 4 หมวดวิชา และหมวดวิชาประสบการณ์ 4 หมวดวิชา และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.2 ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง และผ่านการประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

2.3 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.4 ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

นอกจากการจัดการเรียนการสอนสายสามัญหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนแล้ว กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังมีการดำเนินการจัดการศึกษาประเภทไปเช้า-เย็นกลับ ดำเนินการตามมาตรา 38(8) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

2) การจัดการศึกษาวิชาชีพ

หลักการ

การฝึกอบรมวิชาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นการฝึกวิชาชีพตามแผนการบำบัดของระบบจำแนกเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการ ความถนัดและความสนใจของเด็กและเยาวชน ในด้านวิชาชีพสาขาต่างๆ การอบรมวิชาชีพให้เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมนอกจากเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ทักษะความรู้ ความสามารถสำคัญ คือ ต้องสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในระหว่างการฝึกอบรมให้กับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้หลักสูตรที่จัดให้เด็กและเยาวชนต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างระยะเวลาการเรียนกับระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนฝึกอบรม พื้นฐานทางการศึกษาและองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ภาวะสุขภาพ สุขภาพจิต และอื่นๆ เป็นต้น การฝึกอบรมวิชาชีพควรมีการประสานงานกับสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อรองรับหลักสูตรหรืออาจจัดทำหลักสูตร โดยพิจารณาความสอดคล้องกับวิชาของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเมื่อเด็กและเยาวชนผ่านการฝึกวิชาชีพควรมีหลักฐานแสดงว่าจบหลักสูตร เพื่อนำไปประกอบการสมัครงานหรือศึกษาต่อในสถานศึกษาภายนอก และเยาวชนที่มีทักษะความรู้ดีในวิชาชีพต่างๆ ควรส่งเข้าทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนฝึกวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจเกิดทักษะความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวและอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้อย่างปกติ
2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีวินัย รู้จักการปรับตัวเข้ากับเพื่อนภายในศูนย์ฝึกและอบรม
3. เพื่อเป็นการนำวิชาชีพมาช่วยในกระบวนการบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนให้รู้สึกว่าคุณค่ามีวิชาชีพติดตัวนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
4. เพื่อให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้การฝึกทักษะอย่างปลอดภัยรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

เป้าหมาย

1. ร้อยละ 70 ของเด็กและเยาวชนที่เข้ารับฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเรียนจบหลักสูตรอย่างน้อย 1 หลักสูตร และได้รับใบประกาศนียบัตรรับรองในการฝึกวิชาชีพ จากสำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน หรือจากหน่วยงาน
2. ร้อยละ 70 ของเด็กและเยาวชนที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าทดสอบฝีมือแรงงานผ่านเกณฑ์การทดสอบ
3. ร้อยละ 70 ของเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยวิชาชีพดังต่อไปนี้

1. ช่างไม้-ก่อสร้าง
2. ช่างเชื่อมโลหะ
3. ช่างไฟฟ้า
4. เกษตรกรรม

นอกเหนือจากนี้จะมีวิชาชีพต่างๆ เช่น ช่างยนต์ ศิลปหัตถกรรม เป็นต้น ตามปัจจัยสภาพทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มเติม ซึ่งจะเป็นหลักสูตรระยะสั้น เช่นการนวดแผนโบราณ การประดิษฐ์สินค้าของท้องถิ่น การทำลงรักปิดทอง การแกะสลัก การทำเรือกอลและ เป็นต้น

การจัดหลักสูตรการฝึกวิชาชีพในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ก. หลักสูตรการฝึกวิชาชีพระยะสั้น มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. หลักสูตรระยะสั้นหลักสูตรหลัก 4 หลักสูตร คือ
 1. ช่างไม้-ก่อสร้าง
 2. ช่างเชื่อมโลหะ
 3. ช่างไฟฟ้า
 4. เกษตรกรรม

2. หลักสูตรตามความเหมาะสมของหน่วยงาน เช่น

1. ช่างยนต์
2. ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
3. ศิลปหัตถกรรม
4. โภชนาการ
5. ดนตรี

ข. หลักสูตรระยะยาว มีการดำเนินงาน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การดำเนินการให้เด็กและเยาวชนไปเรียนยังสถานศึกษาภายนอก เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน วิทยาลัยเทคนิค อาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง เป็นต้น

2. การดำเนินการให้เด็กและเยาวชนเรียนภายในศูนย์ฝึกและอบรม โดยใช้หลักสูตรของสถาบันที่สังกัดกระทรวงศึกษา การฝึกวิชาชีพประเภทนี้ศูนย์ฝึกและอบรมต้องมีความพร้อมด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ บุคลากรและงบประมาณ ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเพียงแห่งเดียวที่มีความพร้อมและได้ดำเนินการแล้ว คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร

ค. หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การลงรักปิดทอง ผ้าบาติก ผ้ามัดย้อม การทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย งานปักเย็บ ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ เครื่องจักสาน การทำเทียนหอม สบู่ ยาสระผม การแกะสลัก เป็นต้น

การลงทะเบียน

หลักสูตรระยะสั้น

ครูผู้สอนจัดทำหลักสูตร โดยยื่นเสนอต่อสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อรับรองหลักสูตรและดำเนินการตามระเบียบที่การศึกษาออกโรงเรียนกำหนด เช่น หลักสูตรต้องครบ 100 ชั่วโมง หรือ 300 ชั่วโมง เป็นต้น

หลักสูตรระยะยาว

เป็นการเรียนตามระยะเวลาที่สถานการศึกษาภายนอกกำหนด โดยทั่วไปจะมีการดำเนินการเรียนดังนี้

ภาคเรียนที่ 1 รับสมัครเรียนภาคเรียนที่ 1 ประมาณเดือนเมษายน-พฤษภาคม และเริ่มเรียนเดือนมิถุนายนของทุกปี

ภาคเรียนที่ 2 รับสมัครเรียนภาคเรียนที่ 2 ประมาณเดือนตุลาคม เริ่มเรียนเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

ภาคเรียนฤดูร้อน ส่วนใหญ่จะเรียนระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ของทุกปี

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นการนำภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นมาจัดฝึกวิชาชีพให้กับเด็กและเยาวชน การเรียนจะดำเนินการตามความพร้อมของเด็กและเยาวชนและวิทยากรที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ หากหลักสูตรมีระยะที่เหมาะสมสามารถพัฒนาเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งมีการดำเนินการในศูนย์ฝึกและอบรมบางแห่ง เช่น ศูนย์ฝึกและอบรมบ้านบึง ศูนย์ฝึกและอบรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น

หลักการสมัครเรียน

หลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรระยะยาว

1. ใบสมัครเป็นนักศึกษา
2. รูปถ่าย 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป หน้าตรงไม่สวมแว่นตาดำ และไม่สวมหมวก สวมเสื้อสีขาวมีปกสุภาพ (ภาพถ่ายไม่เกิน 6 เดือน) และไม่ใช้รูปถ่ายโพลาลอยด์ เพื่อใช้ติดใบสมัคร 1 รูป
3. สำเนาทะเบียนบ้านที่มีชื่อตนเอง ชื่อบิดา-มารดา พร้อมฉบับจริง
4. สำเนาหนังสือแสดงวุฒิ พร้อมฉบับจริง
5. สำเนาเอกสารอื่นๆ เช่น ใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล พร้อมฉบับจริง

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีจำกัดด้านเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ให้คำนึงถึงสภาวะสุขภาพ สุขภาพจิต ความต้องการความถนัด และความสนใจของผู้เรียน (ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง)

การวัดและประเมินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสถาบันการศึกษาที่ครูผู้สอนนำหลักสูตรของสถาบันแห่งนั้นมาสอน และกรณีเด็กและเยาวชนเรียนโดยใช้หลักสูตรสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ควรให้เด็กและเยาวชนที่ประเมินว่ามีทักษะ ความรู้ผ่านเกณฑ์ เข้าทดสอบฝีมือแรงงานด้วย

การศึกษาประเภทไป-กลับ

การดำเนินการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนไปศึกษายังสถานศึกษาภายนอกทั้งด้านสายสามัญและสายวิชาชีพ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

มาตรา 38(6) อนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้วออกไปศึกษาในสถานศึกษาประเภทไปมานอกสถานพินิจตามที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณีให้ความเห็นชอบแล้ว

3) งบประมาณประจำปี (งบดำเนินงาน) การจัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ งานการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 4-1 แสดงงบประมาณประจำปี 2555 (งบดำเนินงาน) การจัดการศึกษาอบรม และฝึกวิชาชีพ

ลำดับที่	หน่วยเรียน	งบประมาณประจำปี 2555			หมายเหตุ
		งบประมาณ	จำนวนบุคลากร	จำนวนผู้เรียน	
1	หน่วยเรียนดนตรีสากล	50,000.-	1 คน	60 คน	
2	หน่วยเรียนช่างไม้และก่อสร้าง	80,000.-	1 คน	15 คน	-ใช้ งบประมาณใน การจัดสร้าง- ซ่อมแซม ปรับปรุงภูมิ ทัศน์-อาคาร สถานที่
3	หน่วยเรียนช่างยนต์ (จักรยานยนต์)	80,000.-	1 คน	60 คน	
4	หน่วยเรียนช่างไฟฟ้า (ซ่อมบำรุง)	80,000.-	1 คน	60 คน	
5	หน่วยเรียนช่างศิลป์/ จิตรกรรม	50,000.-	1 คน	60 คน	
6	หน่วยเรียนเกษตรกรรม	50,000.-	1 คน	60 คน	
7	หน่วยเรียนคหกรรมชาย	15,000.-	1 คน	60 คน	
8	หน่วยเรียนช่างเชื่อมโลหะ	70,000.-	1 คน	60 คน	
9	นวดแผนไทย (หน่วยหญิง)	10,000.-	1 คน	60 คน	
10	ช่างทำการ์ด (หน่วยหญิง)	-			
11	ช่างทำตุ๊กตาผ้า (หน่วย หญิง)	10,000.-			
12	การเรียนการสอนวิชา สามัญ	80,000.-	5 คน	300 คน	

ตารางที่ 4-2 แสดงงบประมาณประจำปี 2556 (งบดำเนินงาน) การจัดการศึกษาอบรม และ
ฝึกวิชาชีพ

ลำดับที่	หน่วยเรียน	งบประมาณประจำปี 2556			หมายเหตุ
		งบประมาณ	จำนวนบุคลากร	จำนวนผู้เรียน	
1	หน่วยเรียนดนตรีสากล	50,000.-	1 คน	60 คน	
2	หน่วยเรียนช่างไม้และ ก่อสร้าง	100,000.-	1 คน	45 คน	-ใช้ งบประมาณใน การจัดสร้าง- ซ่อมแซม ปรับปรุงภูมิ ทัศน์-อาคาร สถานที่
3	หน่วยเรียนช่างยนต์ (จักรยานยนต์)	60,000.-	1 คน	60 คน	
4	หน่วยเรียนช่างไฟฟ้า (ซ่อมบำรุง)	80,000.-	2 คน	60 คน	
5	หน่วยเรียนช่างศิลป์/ จิตรกรรม	50,000.-	1 คน	60 คน	
6	หน่วยเรียนเกษตรกรรม	50,000.-	1 คน	60 คน	
7	หน่วยเรียนคหกรรมชาย	15,000.-	1 คน	60 คน	
8	หน่วยเรียนช่างเชื่อมโลหะ	70,000.-	1 คน	60 คน	
9	นวดแผนไทย (หน่วยหญิง)	3,000.-	1 คน	60 คน	
10	ช่างทำการ์ด (หน่วยหญิง)	2,000.-			
11	ช่างทำตุ๊กตาผ้า (หน่วย หญิง)	-			
12	การเรียนการสอนวิชา สามัญ	80,000.-	5 คน	300 คน	

ตารางที่ 4-3 แสดงงบประมาณประจำปี 2557 (งบดำเนินงาน) การจัดการศึกษาอบรม และ
ฝึกวิชาชีพ

ลำดับที่	หน่วยเรียน	งบประมาณประจำปี 2557			หมายเหตุ
		งบประมาณ	จำนวนบุคลากร	จำนวนผู้เรียน	
1	หน่วยเรียนดนตรีสากล	50,000.-	1 คน	60 คน	
2	หน่วยเรียนช่างไม้และก่อสร้าง	150,000.-	1 คน	60 คน	-ใช้งบประมาณในการจัดสร้าง-ซ่อมแซมปรับปรุงภูมิทัศน์-อาคารสถานที่
3	หน่วยเรียนช่างยนต์ (จักรยานยนต์)	60,000.-	1 คน	60 คน	
4	หน่วยเรียนช่างไฟฟ้า (ซ่อมบำรุง)	80,000.-	2 คน	60 คน	
5	หน่วยเรียนช่างศิลป์/จิตรกรรม	80,000.-	1 คน	60 คน	
6	หน่วยเรียนเกษตรกรรม	50,000.-	1 คน	60 คน	
7	หน่วยเรียนคหกรรมชาย	30,000.-	1 คน	45 คน	
8	หน่วยเรียนช่างเชื่อมโลหะ	60,000.-	1 คน	60 คน	
9	นวดแผนไทย (หน่วยหญิง)	3,000.-	1 คน	60 คน	
10	ช่างทำการ์ด (หน่วยหญิง)	2,000.-			
11	ช่างทำตุ๊กตาผ้า (หน่วยหญิง)	2,000			
12	การเรียนการสอนวิชาสามัญ	80,000.-	5 คน	300 คน	

4) สถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่ แต่ละภาคเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557

ตารางที่ 4-4 แสดงสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ แต่ละภาคเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557

นักเรียน/นักศึกษา การศึกษาวชิราวุธ	ภาคเรียน		ภาคเรียน		ภาคเรียน	
	1/2555	2/2555	1/2556	2/2556	1/2557	2/2557
1.ระดับประถมศึกษา	14 คน	27 คน	48 คน	35 คน	53 คน	46 คน
2.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	129 คน	120 คน	156 คน	139 คน	149 คน	150 คน
3.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	105 คน	109 คน	117 คน	119 คน	144 คน	143 คน
รวม	248 คน	256 คน	321 คน	293 คน	346 คน	339 คน

5) สถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่ ลงทะเบียนขอสอบซ่อมแต่ละภาคเรียน ระหว่างปี พ.ศ.2555-2557

ตารางที่ 4-5 แสดงสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ศูนย์การเรียนชุมชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ลงทะเบียนขอสอบซ่อมแต่ละภาคเรียน ระหว่างปี พ.ศ.2555-2557

นักเรียน/นักศึกษา การศึกษาวชิราวุธ	ภาคเรียน		ภาคเรียน		ภาคเรียน	
	1/2555	2/2555	1/2556	2/2556	1/2557	2/2557
1.ระดับประถมศึกษา	1 คน	16 คน	7 คน	2 คน	14 คน	12 คน
2.ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	10 คน	40 คน	48 คน	28 คน	47 คน	71 คน
3.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2 คน	21 คน	20 คน	18 คน	42 คน	37 คน
รวม	13 คน	77 คน	75 คน	48 คน	103 คน	120 คน

6) สถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา งานการศึกษาวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557

ตารางที่ 4-6 แสดงสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา งานการศึกษาวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557

ลำดับที่	หน่วยวิชาชีพ	ปีพ.ศ.2555	ปีพ.ศ.2556	ปีพ.ศ.2557
1	ช่างไฟฟ้า	60 คน	60 คน	60 คน
2	ช่างไม้และก่อสร้าง	15 คน	45 คน	60 คน
3	ช่างเชื่อมโลหะ	60 คน	60 คน	60 คน
4	หน่วยเกษตรกรรม	60 คน	60 คน	60 คน
5	ช่างยนต์	60 คน	60 คน	60 คน
6	ช่างศิลปะ	60 คน	60 คน	60 คน
7	หน่วยเรียนคหกรรมชาย	60 คน	60 คน	60 คน
8	หน่วยดนตรีสากล	60 คน	60 คน	60 คน
9	หน่วยเรียนนวดแผนไทย	30 คน	30 คน	30 คน
10	หน่วยเรียนประดิษฐ์การ์ดดอกไม้	30 คน	30 คน	30 คน
	รวม	495 คน	525 คน	540 คน

4.1.2 การวิเคราะห์สภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพหุ นิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตารางที่ 4-7 แสดงชื่อและตำแหน่งของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการวิเคราะห์
 เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพหุ
 นิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
 เยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักการบริหาร 4M's

ลำดับ ที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง	วัน/เดือน/ปี
1	นางสาวศิริประกาย วรปรีชา	ผู้อำนวยการ	15 พฤษภาคม 2558
2	นายณัฐวุฒิ จันดี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	15 พฤษภาคม 2558
3	นางสุดารักษ์ กระจ่าง	หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟู	15 พฤษภาคม 2558
4	นายมารุต แก้วอิน	หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจการชุมชน	15 พฤษภาคม 2558
5	นายจตุพร ปันทวงศ์	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป	15 พฤษภาคม 2558
6	นายสิทธิรพีพงศ์ พุทธคุณรัตน์	หัวหน้างานอภิบาลและการพินิจ	15 พฤษภาคม 2558
7	นางสาวสุภาพร นกเจริญ	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	15 พฤษภาคม 2558
8	นายสำเนียง แสงประกาย	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	15 พฤษภาคม 2558
9	นายธริชต์ เจริญทรัพย์	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	15 พฤษภาคม 2558
10	นายศุภรดา อินตัน	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	15 พฤษภาคม 2558

หัวข้อการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงาน
 พัฒนาพหุ
 นิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหาร 4 M's

1. ด้านอัตรากำลัง (Man)

สายสามัญ : กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันคือ มีการวางแผนอัตรากำลังตามกรอบ
 อัตรากำลังที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนด แต่เนื่องจากปัญหาปริมาณเด็กและเยาวชน
 มีจำนวนมากเกินจำนวนครูผู้สอน ทำให้ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดส่งผลให้
 การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่ทางศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัด

เชียงใหม่ ได้มีการนำพนักงานพินิจที่มีวุฒิการศึกษาด้านการศึกษามาช่วยสอน โดยแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระดับคือ

- 1) ระดับผู้ไม่รู้หนังสือ จำนวนครูผู้สอนมี 1 คน
- 2) ระดับประถมศึกษา จำนวนครูผู้สอนมี 1 คน
- 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนครูผู้สอนมี 2 คน
- 4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนครูผู้สอนมี 2 คน

สายอาชีพ : จากข้อมูลการสนทนากลุ่ม พบว่ามีการจัดอัตรากำลัง ครูผู้สอนกับจำนวนเด็กและเยาวชนเป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาตรงตามการศึกษาอาชีพในหน่วยเรียน แต่ในทางปฏิบัติจริงๆ แล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการช่วยเพิ่มอีก 1 คน เช่น หน่วยการเรียนเกษตรกรรม หน่วยการเรียนก่อสร้าง และตามโครงสร้างจริงก็มีอัตรากำลังคนในส่วนของครูผู้ช่วย แต่ในงานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีเพียงหน่วยการเรียนไฟฟ้าเท่านั้น ที่มีจำนวนครูผู้สอน 2 คน ตรงตามโครงสร้างอัตรากำลังที่กำหนด ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในกรณีที่มีครูผู้สอนป่วย หรือไปอบรมสัมมนา หน่วยเรียนนั้นๆ ก็ต้องงดการเรียนการสอน เนื่องจากไม่มีอัตรากำลังทดแทน

2. ด้านงบประมาณ (Money)

สายสามัญ : ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม พบว่า งานการศึกษาสายสามัญมีการวางแผนด้านงบประมาณ ที่สอดคล้องกับแผนด้านงบประมาณตามที่กรมกำหนด รวมทั้งการเบิกจ่ายที่ตรงตามแผนการเบิกจ่ายประจำปี แต่งบประมาณที่ได้รับในการจัดการศึกษา การเรียนการสอนด้านสามัญน้อยมาก จึงต้องมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างประหยัด และกระเปียดกระเสียดในการจัดซื้อจัดจ้าง (งบประมาณส่วนใหญ่ใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นหลัก เช่น สมุด ปากกา ดินสอ) ทำให้ขาดงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน

สายอาชีพ : ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม พบว่างานการศึกษาสายอาชีพมีการวางแผนด้านงบประมาณ ที่สอดคล้องกับแผนด้านงบประมาณตามที่กรมกำหนด รวมทั้งการเบิกจ่ายที่ตรงตามแผนการเบิกจ่ายประจำปี แต่ก็ประสบปัญหาเดียวกันกับสายสามัญ คืองบประมาณที่ได้รับมีจำนวนน้อยมากในแต่ละปี การใช้จ่ายต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดและยากต่อการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างจำกัด ไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละภาคเรียน ซึ่งงบประมาณมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมียกงบประมาณไว้รองรับทั้งในส่วนของบุคลากร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)

สายสามัญ : ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม พบว่างานการศึกษาสายสามัญมีการวางแผนการจัดการในด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง สมุด ปากกา ดินสอ และเครื่องเขียนต่างๆ ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละภาคเรียน ในปีงบประมาณนั้นๆ แต่ทั้งนี้ก็ยังพบความไม่สอดคล้องในการดำเนินงาน เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่มีเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ทำให้วางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่สอดคล้องกัน ซึ่งเชื่อมโยงกับงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด แต่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้งานในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นวัสดุสิ้นเปลือง จึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมียกงบประมาณรองรับสำหรับการจัดการวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอนดังกล่าว

สายอาชีพ : ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม พบว่างานการศึกษาสายอาชีพมีการวางแผนการจัดการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ตามงบประมาณที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดสรรให้ และมีการวางแผนการใช้ให้สอดคล้องกับการใช้ตลอดปีงบประมาณนั้นๆ แต่ก็ยังประสบปัญหาเดียวกันกับสายสามัญคืองบประมาณมีอย่างจำกัด ทำให้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กที่มีมากในแต่ละหน่วยการเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นวัสดุสิ้นเปลืองเหมือนกับการเรียนการศึกษาสายสามัญ

4. ด้านการบริหารจัดการ (Management)

สายสามัญ : งานการศึกษาสายสามัญมีการบริหารจัดการ ในด้าน บุคลากร งบประมาณ วิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ให้มีความสอดคล้องกันตามแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ แต่ก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับมีจำกัด ไปจนกระทั่งเรื่องการขาดงบประมาณ จึงส่งผลถึงปัญหาด้านการจัดการบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน

สายอาชีพ : งานการศึกษาสายอาชีพมีการบริหารจัดการ ในด้าน บุคลากร งบประมาณ วิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ให้มีความสอดคล้องกันตามแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ แต่ก็ยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการขาดงบประมาณ จึงส่งผลถึงปัญหาด้านการจัดการบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน ถึงแม้จะมีการนำความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเข้ามาช่วยไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายจากวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง เข้ามาช่วยจัดการศึกษาระดับ ปวช. ในสาขาช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อมโลหะ และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ก็ตาม

และจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา ด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มยังมีความต้องการอื่นๆ อีกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการเรียนการสอน ทั้งในส่วนของผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งสามารถสรุปภาพโดยรวมได้ ดังนี้

1. หน่วยงานควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่องชัดเจนและเป็นระบบ

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ และจริงจังเกี่ยวกับการกำหนดกรอบโครงสร้างอัตรากำลังคน และงบประมาณในการบริหารจัดการงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

3. ควรมีการกำหนดขอบข่ายงานให้ชัดเจน และเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อความก้าวหน้าของการทำงาน ส่งผลถึงศักยภาพของการส่งต่องานไม่มีความผิดพลาด และไม่เกิดปัญหาซ้ำซ้อน

4. ผู้บริหารควรส่งเสริม และสนับสนุนการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้น และส่งเสริมให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการสร้างความตระหนักและความจงรักภักดีต่อองค์กร

5. การจัดการเรียนการสอนควรมีการวางหลักสูตร ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพการณ์ ความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

6. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญทั้งในส่วนของงบประมาณ บุคลากร และสถานที่ สำหรับการเรียนการสอน การฝึกวิชาชีพ หรือเพื่อการฝึกอบรม เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปคือ สภาพปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีความเกี่ยวข้องกันทั้ง 4 ด้านตามหลักการบริหาร 4M's คือ ด้านอัตรากำลัง (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) และด้านการบริหารจัดการ (Management) เนื่องจากการขาดงบประมาณในการดำเนินงานเป็นหลัก และส่งผลถึงอัตรากำลังที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนเด็กนักเรียน รวมถึงโครงสร้างการดำเนินงาน และการบริหารจัดการด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

4.2 แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

4.2.1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ และข้อมูลบริบทของงานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน และ 2) ผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ บุคลากรของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 คน โดยพิจารณาจาก หัวหน้า

กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดฟื้นฟู แก่ไข หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจการชุมชน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป หัวหน้างานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ หัวหน้าหน่วยหญิง หัวหน้างานอภิบาลและการพินิจ และหัวหน้าพนักงานพินิจ จำนวน 9 คน

โดยงานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ มีขอบข่ายการดำเนินงานโดยรวม คือการดำเนินการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์นำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ตระหนักรู้และมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมและวินัยในตนเอง โดยจัดให้เด็กและเยาวชนได้เรียนหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และหลักสูตรของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ ระยะเวลาเรียน : 60-300 ชั่วโมง และต้องมีเวลาเรียนอย่างน้อยร้อยละ 75 ในแต่ละภาคเรียน เปิดเรียน 2 ภาคเรียนคือ ภาคเรียนที่ 1 เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ภาคเรียนที่ 2 เดือนพฤศจิกายน - มีนาคม ของทุกปี โดยเมื่อเด็กและเยาวชนเรียนจบหลักสูตรแล้ว จะได้รับวุฒิบัตรเพื่อสามารถที่จะนำไปโอนเรียนสามัญได้ 1 หมวดวิชาหรือนำไปเป็นความรู้พื้นฐานเพื่อฝึกวิชาชีพเพิ่มเติม ส่งเสริมทักษะการปรับตัว สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตในสังคม ให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตในสังคม ให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม และเตรียมเด็กและเยาวชนเพื่อกลับสู่ สังคมอย่างมีความสุข ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยรวม (SWOT Analysis) ของงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

ตารางที่ 4-8 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม (SWOT Analysis) ของงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพหุตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
1. บุคลากรมีความรู้และประสบการณ์เฉพาะทาง 2. บุคลากรมีความอดทน เสียสละความ รับผิดชอบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน	1. ไม่มีวิธีการควบคุมแนวทางการบริหารงานให้ สอดคล้องกัน 2. ไม่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการ ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอต่อการใช้งาน 3. อาคารและสถานที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ และรองรับเด็กและเยาวชน 4. จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค ข้อจำกัด (Threat)
	<p>ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามความเหมาะสม</p> <p>5. บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาตามความจำเป็นในการปฏิบัติงาน ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ</p>
<p>1. มีเทคโนโลยีและระบบการจัดการสมัยใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและช่วยในการบริหารจัดการงานได้ง่ายขึ้น</p> <p>2. ผู้ปกครองยังมีความห่วงใยและติดตามเอาใจใส่เด็กและเยาวชน</p> <p>3. มีหน่วยงานให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเรียนสายสามัญ และสายวิชาชีพ</p>	<p>1. นโยบายจำกัดกำลังคนของหน่วยงานไม่สอดคล้องกับปริมาณงานของหน่วยงาน</p> <p>3. ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ</p> <p>4. สภาพเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นสาเหตุของปัญหาสังคมต่อเนื่องถึงปัญหาของเด็กและเยาวชน</p> <p>5. เด็กที่กระทำความผิดมีแนวโน้มอายุเฉลี่ยลดลง ลักษณะของการกระทำความผิดรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น</p>

4.2.2 แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาข้อมูลของงานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในส่วนของการดำเนินงาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานโดยการสนทนากลุ่ม รวมทั้งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยรวมของการดำเนินงานในส่วนของการหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินงานแล้วพบว่า ควรมีการนำหัวข้อเกี่ยวกับความต้องการเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย

1. เรื่องการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและเป็นระบบ

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ และจริงจังเกี่ยวกับการกำหนดกรอบโครงสร้างอัตรากำลังคนและงบประมาณในการบริหารจัดการงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

3. ควรมีการกำหนดขอบข่ายงานให้ชัดเจน และเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อความก้าวหน้าของการทำงาน ส่งผลถึงศักยภาพของการส่งต่องานไม่มีความผิดพลาด และไม่เกิดปัญหาซ้ำซ้อน

4. ผู้บริหารควรส่งเสริม และสนับสนุนการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้น และส่งเสริมให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการสร้างความตระหนักและความจงรักภักดีต่อองค์กร

5. การจัดการเรียนการสอนควรมีการวางหลักสูตร ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพการณ์ ความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

6. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญทั้งในส่วนของงบประมาณ บุคลากร และสถานที่ สำหรับการเรียนการสอน การฝึกวิชาชีพ หรือเพื่อการฝึกอบรม เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มงานพัฒนาพหุติ นิสัย มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มาเข้าร่วมในการพิจารณาแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพหุติ นิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่แล้วเป็นระดับผู้บริหารของหน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวกับห้อง และ/หรือเป็นผู้ที่ลงมาปฏิบัติงาน ด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ เอง เช่นครูผู้สอน จึงมีการวิเคราะห์และตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เกิดขึ้น รวมทั้งสามารถมองหาแนวทางในการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึก วิชาชีพ ได้อย่างสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้น และให้ความสำคัญ เกี่ยวกับงบประมาณ และอัตรากำลังของบุคลากรในหน่วยงานโดยเฉพาะในส่วนของครูผู้สอนทั้งใน ส่วนของสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งด้านของการพัฒนาตนเอง การส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจใน การปฏิบัติงาน การวางขอบข่ายการทำงาน และการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างบูรณาการ

และจากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึก วิชาชีพ กลุ่มงานพหุติ นิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ เพิ่มเติมได้ดังนี้

1. ควรมีการจัดนิเทศการปฏิบัติงาน ร่วมกันทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ และเครือข่ายทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน

2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและ เป็นระบบ

3. ควรมีการจัดทำแผน งบประมาณ และกรอบอัตรากำลังให้มีความเหมาะสมต่อการ ปฏิบัติงานของหน่วยงานอย่างจริงจัง

4. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ควรให้ผู้เรียนมีการประเมินผู้สอน

5. ควรมีการกำหนดขอบข่ายงานให้ชัดเจน และเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อความก้าวหน้า ของการทำงาน ส่งผลถึงศักยภาพของการส่งต่องานไม่มีความผิดพลาด และไม่เกิดปัญหาซ้ำซ้อน

กล่าวโดยสรุปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ พบว่า จุดแข็งคือการที่บุคลากรมีความรู้และประสบการณ์เฉพาะทาง และความอดทน เสียสละความ

รับผิดชอบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน จุดอ่อน คือในสายงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพไม่มีวิธีการควบคุมแนวทางการบริหารงานให้สอดคล้องกัน ทรัพยากรทั้งในส่วนของอาคารเรียนและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน การวิเคราะห์ภายนอกในส่วนของโอกาส (Opportunities) พบว่ามีการนำเทคโนโลยีและระบบการจัดการสมัยใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและช่วยในการบริหารจัดการงานได้ง่ายขึ้น ส่วนอุปสรรคข้อจำกัด (Threat) คือนโยบายจำกัดกำลังคนของหน่วยงานไม่สอดคล้องกับปริมาณงานของหน่วยงาน การขาดการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ คือควรมีการจัดนิเทศการปฏิบัติงาน ร่วมกับการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำแผนงบประมาณ และกรอบอัตรากำลังให้มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานอย่างจริงจัง รวมทั้งการกำหนดขอบข่ายงานให้ชัดเจน และเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อความก้าวหน้าของการทำงาน ส่งผลถึงศักยภาพของการส่งต่องานไม่มีความผิดพลาด และไม่เกิดปัญหาซ้ำซ้อน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยในภาพรวมจะประกอบไปด้วยบริบทหรือสภาพการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อสภาพการพัฒนาการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ และแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติการดำเนินงาน การวิเคราะห์การดำเนินงานตามหลักการบริหาร 4 M's การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน (SWOT Analysis) โดยการหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคหรือข้อจำกัดของการดำเนินงานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหาร 4 M's สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านอัตรากำลัง (Man) งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีการวางแผนอัตรากำลังตามกรอบอัตรากำลังที่กรมฯ กำหนดทั้งในส่วนของการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ แต่เนื่องจากปริมาณเด็กและเยาวชนมี

จำนวนมาก ทำให้ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่ได้มีการนำพนักงานพินิจที่มีวุฒิการศึกษาด้านการศึกษา มาช่วยสอน โดยแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับผู้ไม่รู้หนังสือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ในการปฏิบัติงานจริงก็ยังไม่สอดคล้องกัน โดยจำนวนครูผู้สอนไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีจำนวนมากว่า ส่งผลให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งในส่วนของสายสามัญ และสายอาชีพ ถึงแม้ว่าจะพยายามใช้แนวทางแก้ไข ด้านอื่นๆ อีกเช่น

- 1) จัดเจ้าหน้าที่บุคลากรงานด้านอื่นที่จบปริญญาตรี (พนักงานพินิจ) มาเป็นครูผู้สอนสายสามัญเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด หรือไม่เพียงพอ
- 2) ปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีงานดาวเทียมเพื่อการศึกษา มาใช้ในการเรียนการสอน
- 3) การยุบห้องเรียนมาเรียนรวมกัน เนื่องจากปัญหาจำนวนครูผู้สอนไม่เพียงพอ
- 4) การใช้เครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เช่นวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง และวิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ เป็นต้น

ด้านงบประมาณ (Money) พบว่า งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ทั้งสายสามัญและสายอาชีวะมีการวางแผนด้านงบประมาณ ที่สอดคล้องกับแผนด้านงบประมาณตามที่กรมกำหนด รวมทั้งการเบิกจ่ายที่ตรงตามแผนการเบิกจ่ายประจำปี ส่วนปัญหาคืองบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนน้อยมากซึ่งไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้สอนและผู้เรียนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณในส่วนของการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน การจัดจ้างบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนเด็กที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี รวมทั้งอาคารสถานที่เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ามาศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) พบว่า งานการศึกษาสายสามัญและสายอาชีวะมีการวางแผนการจัดการในด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง สมุด ปากกา ดินสอ และเครื่องเขียนต่างๆ ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละภาคเรียน ในปีงบประมาณนั้นๆ แต่ก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับจำนวนที่มีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนของวัสดุสิ้นเปลือง จะต้องมีการจัดซื้อตลอด วัสดุอุปกรณ์หาย หาไม่เจอเนื่องจากมีการยืมแต่ไม่มีการลงบันทึก รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแล้วไม่มีการลงบันทึกด้วย

ด้านการบริหารจัดการ (Management) พบว่า งานการศึกษาสายสามัญและสายอาชีวะมีการบริหารจัดการในด้าน บุคลากร งบประมาณ วิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ให้มีความสอดคล้องกันตามแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ซึ่งมีการบริหารจัดการงานการศึกษา การกำกับดูแลงานโดย

หัวหน้างานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ มีการแต่งตั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนเด็กและเยาวชน ตามหลักสูตรการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ตามการจัดสรรงบประมาณของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ แต่ก็ยังพบปัญหาคือ

- 1) ด้านอัตรากำลังที่มีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการโดยเฉพาะในส่วนของครูผู้สอน
- 2) เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้รับสนับสนุน หรือการส่งเสริม หรือพัฒนาศักยภาพเท่าที่ควรตามสาขาที่สอน

2. แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

2.1 SWOT Analysis

จากการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จุดแข็งคือการที่บุคลากรมีความรู้และประสบการณ์เฉพาะทาง และความอดทน เสียสละความรับผิดชอบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน จุดอ่อน คือในสายงานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพไม่มีวิธีการควบคุมแนวทางการบริหารงานให้สอดคล้องกัน ทรัพยากรทั้งในส่วนของอาคารเรียนและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมทั้งจำนวนบุคลากรที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน หรือไม่สามารถปฏิบัติงานทดแทนกันได้ ในกรณีที่มีการลาป่วย หรือเข้ารับการศึกษาอบรมสัมมนา ตลอดจนบุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาตามความจำเป็นในการปฏิบัติงาน ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ส่วนการวิเคราะห์ภายนอก โอกาส (Opportunities) พบว่ามีการนำเทคโนโลยีและระบบการจัดการสมัยใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและช่วยในการบริหารจัดการงานได้ง่ายขึ้น กอปรกับผู้ปกครองยังมีความห่วงใยและติดตามเอาใจใส่เด็กและเยาวชน รวมทั้งการมีหน่วยงานให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเรียนสายสามัญ และสายวิชาชีพ ส่วนอุปสรรค ข้อจำกัด (Threat) คือนโยบายจำกัดกำลังคนของหน่วยงานไม่สอดคล้องกับปริมาณงานของหน่วยงาน การขาดการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นสาเหตุของปัญหาสังคมต่อเนื่องถึงปัญหาของเด็กและเยาวชน โดยเด็กที่กระทำความผิดมีแนวโน้มอายุเฉลี่ยลดลง ลักษณะของการกระทำความผิดรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น

2.2 แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดังนี้

1. ควรมีการจัดนิเทศการปฏิบัติงาน ร่วมกันทั้งในส่วนของผู้บริหารของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ และเครือข่ายทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน
2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและเป็นระบบ
3. ควรมีการจัดทำแผน งบประมาณ และกรอบอัตรากำลังให้มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานอย่างจริงจัง
4. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ควรให้ผู้เรียนมีการประเมินผู้สอน
5. ควรมีการกำหนดขอบข่ายงานให้ชัดเจน และเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อความก้าวหน้าของการทำงาน ส่งผลถึงศักยภาพของการส่งต่องานไม่มีความผิดพลาด และไม่เกิดปัญหาซ้ำซ้อน

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายในประเด็นที่สำคัญ ตามลำดับดังนี้

1. สภาพ ปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหาร 4M's สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านอัตรากำลัง (Man) งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีการวางแผนอัตรากำลังตามกรอบอัตรากำลังที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนดทั้งในส่วนของการศึกษาสามัญและสายอาชีพ แต่เนื่องจากปริมาณเด็กและเยาวชนมีจำนวนมาก ทำให้ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่ได้มีการนำพนักงานพินิจที่มีวุฒิการศึกษาด้านการศึกษามาช่วยสอน โดยแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับผู้ไม่รู้หนังสือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ในการปฏิบัติงานจริงก็ยังไม่สอดคล้องกัน โดยจำนวนครูผู้สอนไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีจำนวนมากกว่า ส่งผลให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งในส่วนของการศึกษาสามัญ และสายอาชีพ ถึงแม้ว่าจะพยายามใช้แนวทางแก้ไข ด้านอื่นๆ อีกเช่น

- 1) จัดเจ้าหน้าที่บุคลากรงานด้านอื่นที่จบปริญญาตรี (พนักงานพินิจ) มาเป็นครูผู้สอนสายสามัญเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด หรือไม่เพียงพอ

2) ปรับกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีงานดาวเทียมเพื่อการศึกษาใช้ในการเรียนการสอน

3) การยุบห้องเรียนมาเรียนรวมกัน เนื่องจากปัญหาจำนวนครูผู้สอนไม่เพียงพอ

4) การใช้เครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เช่นวิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง และวิทยาลัยสารพัดช่างเชียงใหม่ เป็นต้น

ด้านงบประมาณ (Money) พบว่า งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษามีการวางแผนด้านงบประมาณ ที่สอดคล้องกับแผนด้านงบประมาณตามที่กรมกำหนด รวมทั้งการเบิกจ่ายที่ตรงตามแผนการเบิกจ่ายประจำปี ส่วนปัญหาคืองบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนน้อยมากซึ่งไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้สอนและผู้เรียนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณในส่วนของการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน การจัดจ้างบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนเด็กที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี รวมทั้งอาคารสถานที่เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้ามาศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) พบว่า งานการศึกษาสายสามัญและสายอาชีวศึกษามีการวางแผนการจัดการในด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง สมุด ปากกา ดินสอ และเครื่องเขียนต่างๆ ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละภาคเรียน ในปีงบประมาณนั้นๆ แต่ก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับจำนวนที่มีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กและเยาวชนที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนของวัสดุสิ้นเปลือง จะต้องมีการจัดซื้อตลอด วัสดุอุปกรณ์หาย หาไม่เจอเนื่องจากมีการยืมแต่ไม่มีการลงบันทึก รวมทั้งการเคลื่อนย้ายแล้วไม่มีการลงบันทึกด้วย

ด้านการบริหารจัดการ (Management) พบว่า งานการศึกษาสายสามัญและสายอาชีวศึกษามีการบริหารจัดการในด้าน บุคลากร งบประมาณ วิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ให้มีความสอดคล้องกันตามแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ซึ่งมีการบริหารจัดการงานการศึกษา การกำกับดูแลงานโดยหัวหน้างานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ มีการแต่งตั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนเด็กและเยาวชน ตามหลักสูตรการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ตามการจัดสรรงบประมาณของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ แต่ก็ยังพบปัญหาคือ 1) ด้านอัตรากำลังที่มีไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการโดยเฉพาะในส่วนของผู้สอน 2) เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้รับสนับสนุน หรือการส่งเสริม หรือพัฒนาศักยภาพเท่าที่ควรตามสาขาที่สอน

ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อๆ ว่า 4M's ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ใน

การบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545, หน้า 18) ซึ่ง ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 7-8) และสมคิด บางโม (2545, หน้า 61-62) ยังได้กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญและผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ คือ

1. คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมาก ทั้งนี้ในแง่ของปริมาณและคุณภาพ
2. เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้ออย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า
3. เงินทุน (Money) นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปโดยไม่ติดขัด
4. วัสดุสิ่งของ (Material) ถือเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่นๆ เพราะวัตถุดิบและสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิต

นอกจากนี้ ไตรรัตน์ จงจิตร (2546, หน้า 127-135) และเสกสิฐ เล่ากิจเจริญ (2550, หน้า 7-8) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักการ 4M's ได้แก่

1. ด้านบุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหาร การศึกษาในสถานศึกษาเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรการบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความเจริญก้าวหน้า บุคลากรจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้การดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีคุณภาพสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ด้านงบประมาณ หมายถึง แผนการเงินของโรงเรียนที่จัดทำขึ้นโดยการกำหนดรายรับรายจ่ายของงาน โครงการต่างๆ ที่จะดำเนินการ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของสถานศึกษา จะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรและบริหารงานงบประมาณอย่างมีคุณภาพเพื่อจัดหา พัฒนา ปรับปรุงซ่อมแซม และใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างประหยัดสุด เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสูงสุด

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง การจัดซื้อการเรียนการสอน และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียนการสอน โดยมีระบบการจัดหาและบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการ

บริการและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบการบริหารงานวัสดุอุปกรณ์ที่ดี จะนำไปสู่การบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพทำให้การใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นไปอย่างเหมาะสมและเกิดคุณค่าตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครูและนักเรียน

4. ด้านการจัดการ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มบุคคลร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ การจัดการที่เหมาะสมและคำนึงถึงบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์จะทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีและการสื่อสารตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่าปัจจัยขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการหรือที่เรียกย่อๆ ว่า 4M's อันประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) ถือเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย การบริหารด้านการศึกษา 4M's ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ก็เช่นเดียวกัน จะประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายก็ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนดำเนินงานมากพอ ต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของโครงการและแผนงานและต้องมีระบบบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย สามารถสรุปภาพโดยรวมของแนวทางในการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้น และให้ความสำคัญเกี่ยวกับงบประมาณ และอัตรากำลังของบุคลากรในหน่วยงานโดยเฉพาะในส่วนของครูผู้สอนทั้งในส่วนของสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งด้านของการพัฒนาตนเอง การส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การวางขอบข่ายการทำงาน และการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างบูรณาการ

การจัดสนทนากลุ่มครั้งนี้ทำให้ได้ทราบถึงแนวทางและมุมมองของแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัด

เชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่มีมุมมองไปในทิศทางเดียวกันคือให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณเป็นตัวหลักว่าถ้าหากขาดงบประมาณก็จะส่งผลต่อการดำเนินงานในทุกๆ ด้านของหน่วยงาน และสามารถสรุปแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพหุัตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดังนี้

1. ควรมีการจัดนิเทศการปฏิบัติงาน ร่วมกันทั้งในส่วนของผู้บริหารของเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ และเครือข่ายทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน
2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและเป็นระบบ
3. ควรมีการจัดทำแผน งบประมาณ และกรอบอัตรากำลังให้มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานอย่างจริงจัง
4. เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ควรให้ผู้เรียนมีการประเมินผู้สอน
5. ควรมีการกำหนดขอบข่ายงานให้ชัดเจน และเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อความก้าวหน้าของการทำงาน ส่งผลถึงศักยภาพของการส่งต่องานไม่มีความผิดพลาด และไม่เกิดปัญหาซ้ำซ้อน

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำแผนงบประมาณในการดำเนินงาน ให้มีความสอดคล้องกับกรอบโครงสร้างของบุคลากร และขอบข่ายการดำเนินงานของของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการกำหนดนโยบาย ขอบเขตการทำงานที่ชัดเจน สามารถสอบทวนได้ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรและเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง และเน้นการทำงานเป็นทีม

1.2 หลักการบริหาร 4M's ปัจจัยขั้นพื้นฐานของหน่วยงานว่าประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายก็ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนดำเนินงานมากพอต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของโครงการและแผนงานและจะต้องมีระบบบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 ผู้บริหารของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ต้องดำเนินการตามคู่มือการบริหารงานอย่างจริงจังและครบถ้วน โดยต้องให้การสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีบริหารจัดการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำงานของผู้บริหารที่ เพื่อช่วยในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดกรอบอัตรากำลังของหน่วยงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้มีความสอดคล้องกับปริมาณงาน

2.3 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียน

บรรณานุกรม

1. หนังสือทั่วไป

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *สรุปผลการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- ทองพิทยา วิริยะพันธุ์. (2546). *กลยุทธ์การสร้างความโดดเด่นสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : อินฟอร์มิเดียบุ๊กส์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). *การบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2546). *การจัดการสมัยใหม่ : Modern Management*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- นันทิยา หุตานวัตร และคณะ. (2545). *กระบวนการวิเคราะห์ SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน*. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2539). *พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู*. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- ประวิต เอราวรรณ. (2545). *การวิจัยปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการจำกัด.
- ปรีชา วิหคโต. (2540). *การเรียนรู้และการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรพิมล เจียมนาคินทร์. (2539). *พัฒนาการวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน แกรมมี่.
- รัตน์ บั้วสนธิ์. (2551). *ปรัชญาวิจัย (Philosophy of Research)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมคิด บางโม. (2545). *องค์การและการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒนา.
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2543). *การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจุรี.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.

2. วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ / งานวิจัย

- ทักษิณ อารยะจารุ. (2548). การศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ปราณี เลาหบุตร. (2549). การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนบ้านบางม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ยิ่งยง ดุรงค์ดำรงชัย. (2545). การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ อาชีวศึกษาของครู-อาจารย์ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- วรรณนรา บุญยีน. (2537). การศึกษาสาเหตุของความสนใจในการเรียนของนัศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัศนสถานวัยกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสกสิฐ เล้ากิจเจริญ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการ เรียนการสอนในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี เขตเหนือ. สารนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สาวิตรี ชาดา. (2546). การศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอ เมืองขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3. บทความในวารสาร

- จารุพงศ์ พลเดช. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการให้อำนาจปฏิบัติ. วารสารพัฒนาชุมชน, 4(3), 23-29.
- ไตรรัตน์ จงจิตร. (2546). การบริหาร-นักบริหาร. วารสารรัฐสภาสาร, 2(2), 18-25.
- ทักษิณ ชินวัตร. (2545). นโยบายการบริหารจังหวัดทดลองแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา. วารสาร ดำรงราชานุภาพ, 3(5), 3-7.
- ทัศนีย์ ธรรมสิทธิ์. (2545). การปฏิรูประบบการสู่การบริหารภาครัฐแนวใหม่. วารสารดำรงราชานุภาพ, 3(4), 38-53.

4. การสัมภาษณ์

นายจตุพร ปันทวงศ์. (2558, 15 พฤษภาคม). หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

นายณัฐวุฒิ จันดี. (2558, 15 พฤษภาคม). ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

นายธริชร์ เจริญทรัพย์. (2558, 15 พฤษภาคม). นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

นายมารุต แก้วอิน. (2558, 15 พฤษภาคม). หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจการชุมชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

นางสาวศิริประกาย วรปรีชา. (2558, 15 พฤษภาคม). ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

นายศุภรดา อินตัน. (2558, 15 พฤษภาคม). นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

นางสุดารักษ์ กระจ่าง. (2558, 15 พฤษภาคม). หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

นายสิทธิพงษ์ พุฒคุณารัตน์. (2558, 15 พฤษภาคม). หัวหน้างานอภิบาลและการพินิจ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

นายสำเนียง แสงประกาย. (2558, 15 พฤษภาคม). นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์.

5. เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2553). *จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษา*. นนทบุรี : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. (2558). *เอกสารรายงานสถิติจำนวนนักเรียน นักศึกษา ระหว่างปี 2555-2557*. เชียงใหม่ : ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. เอกสารอัดสำเนา

สุนทร สุนันท์ชัย. (2539). เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ.

นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). เอกสารการสอนระเบียบวิธีการวิจัย. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

6. สื่อสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนออนไลน์. (2547). แหล่งที่มา :

http://www2.djop.moj.go.th/media/k2/attachments/back_again1.1.pdf.

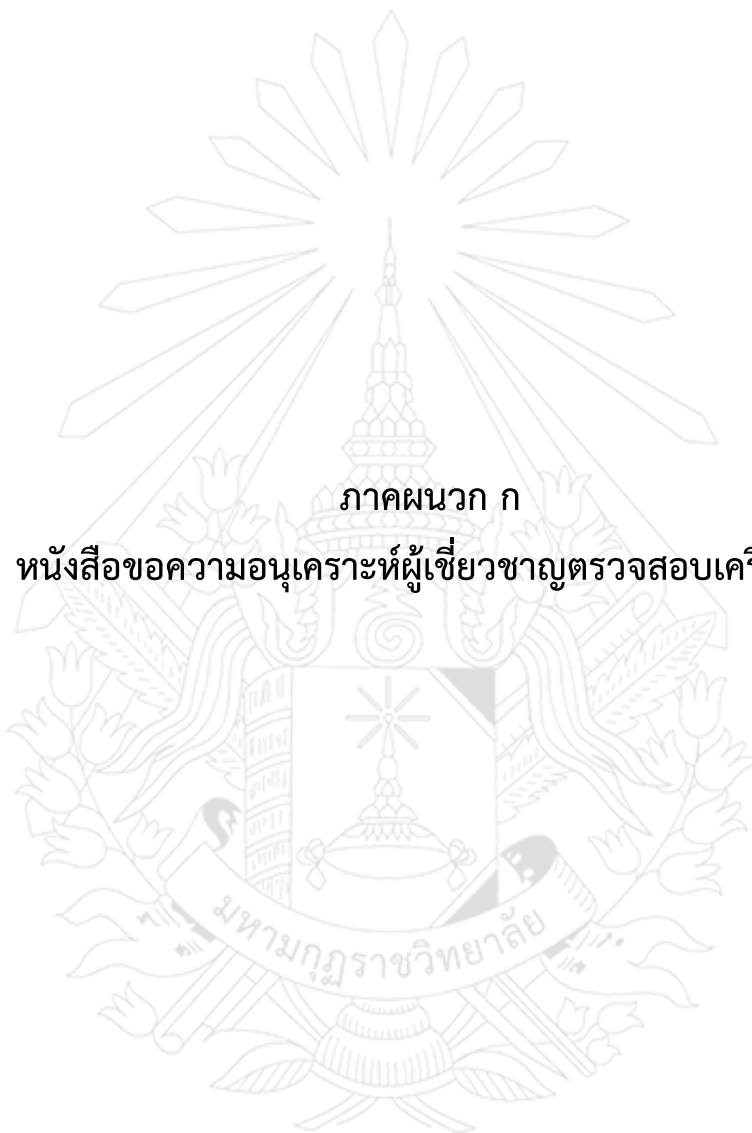
ทองสุข วันแสน. (2537). แหล่งที่มา :

http://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2556/edvoc40556tc_bib.pdf.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำานา โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(2.21.4)/107 วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำานา ขอรับรองว่า นายทัฬห ปิยาโน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5620550532017 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำานา

นักศึกษาผู้นี้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพัตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ พระครูวิฑิตศาสนาทรร, ดร. และ ดร.พิมพ์ฤทธิ เทียงภักดี อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตลำานา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำานา

ที่ ศธ 6013(2.21.4)/393

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๗๗๕ - ๒
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๕ ๗๕๒

25 เมษายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน นางสาวศิริประกาย วรปรีชา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายทัฬห เปียโน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท
รหัสนักศึกษา 5620550532017 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษานี้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์
เรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษ้อบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ นักศึกษานี้ อยู่ในความควบคุมดูแลของ พระครูวิทิศานุการ, ดร.
และ ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้
และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใดๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษานี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21.4)/394

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
 จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕ - ๒
 โทรสาร ๐๕๓ ๙๑๔ ๗๕๒

25 เมษายน 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน นายณัฐวุฒิ จันดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายทัฬหะ ปิยาโน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท
 รหัสนักศึกษา 5620550532017 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้นี้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์
 เรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและ
 อบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ พระครูวิฑิตศาสตร์, ดร.
 และ ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้
 และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใดๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ศาสตราจารย์ ดร.พินิจ แต่งจง)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศธ 6013(2.21.4)/457

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕ - ๒
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๔ ๗๕๒

30 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขออนุญาตขอรับรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ด้วย นายทัฬหะ ปิยาโน นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระครูวิทิศศาสนาทร, ดร. และ ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

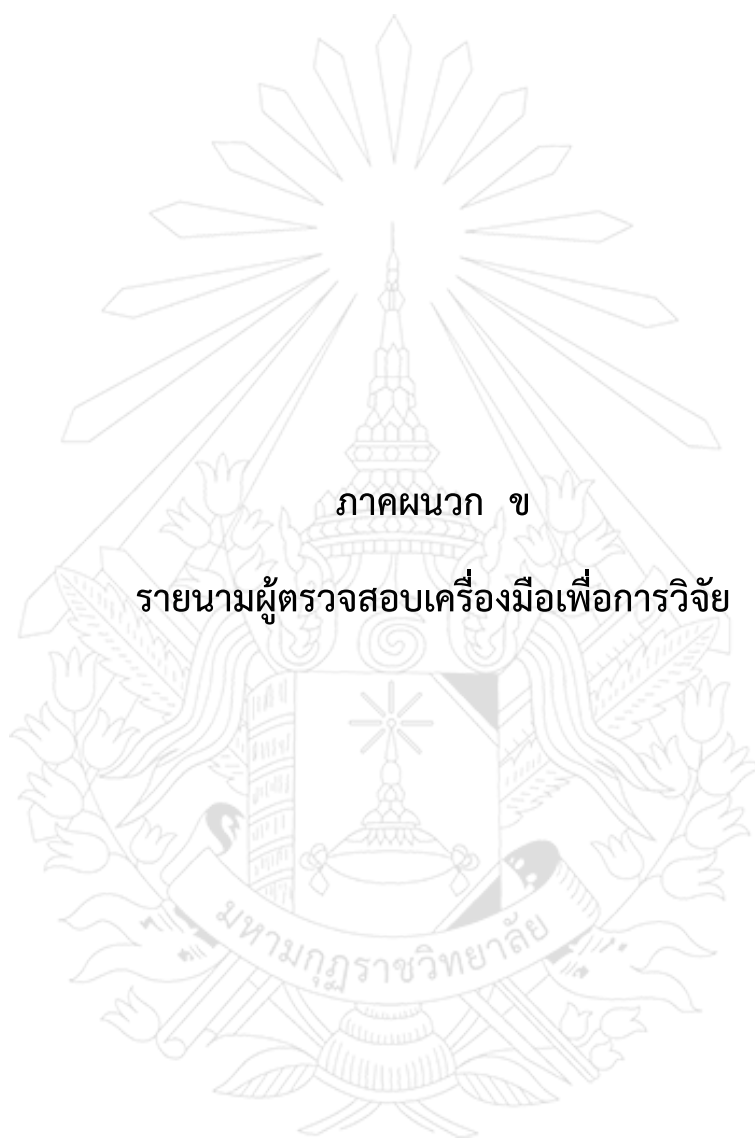
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายทัฬหะ ปิยาโน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ศาสตราจารย์ ดร.พินิจ แต่งจง)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. ดร. ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์

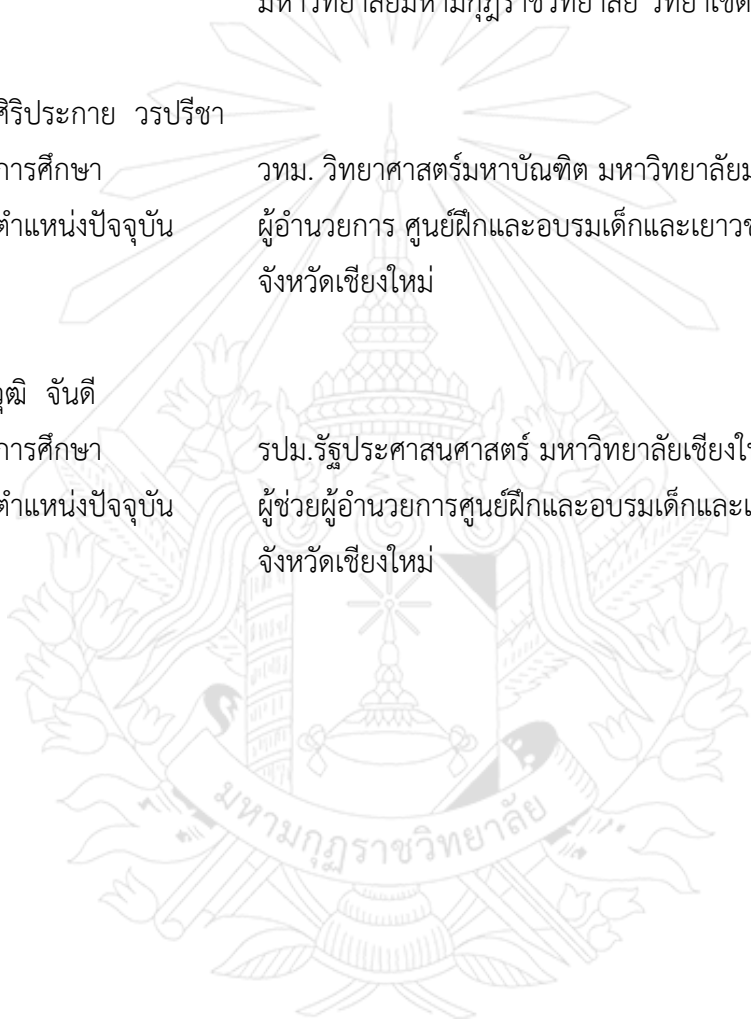
การศึกษา	ศษ.ด. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

2. นางสาวศิริประกาย วรปรีชา

การศึกษา	วทม. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

3. นายณัฐวุฒิ จันดี

การศึกษา	รปม.รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ค

หัวข้อสำหรับการสนทนากลุ่ม

เรื่อง แนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต7 จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

หัวข้อสำหรับการสนทนากลุ่มชุดนี้ ใช้สำหรับการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต7 จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อจะได้ศึกษาถึงสภาพ ปัญหาของงานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต7 จังหวัดเชียงใหม่ และได้แนวทางในการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต7 จังหวัดเชียงใหม่ นำไปใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการพัฒนางานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต7 จังหวัดเชียงใหม่ ต่อไป

หัวข้อในการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาของงานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต7 จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการบริหาร 4 M's

นายทัพ ปิยาโน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

ชื่อผู้ให้ร่วมสนทนากลุ่ม.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

กรุณาเล่าประวัติโดยย่อเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวในด้านต่อไปนี้

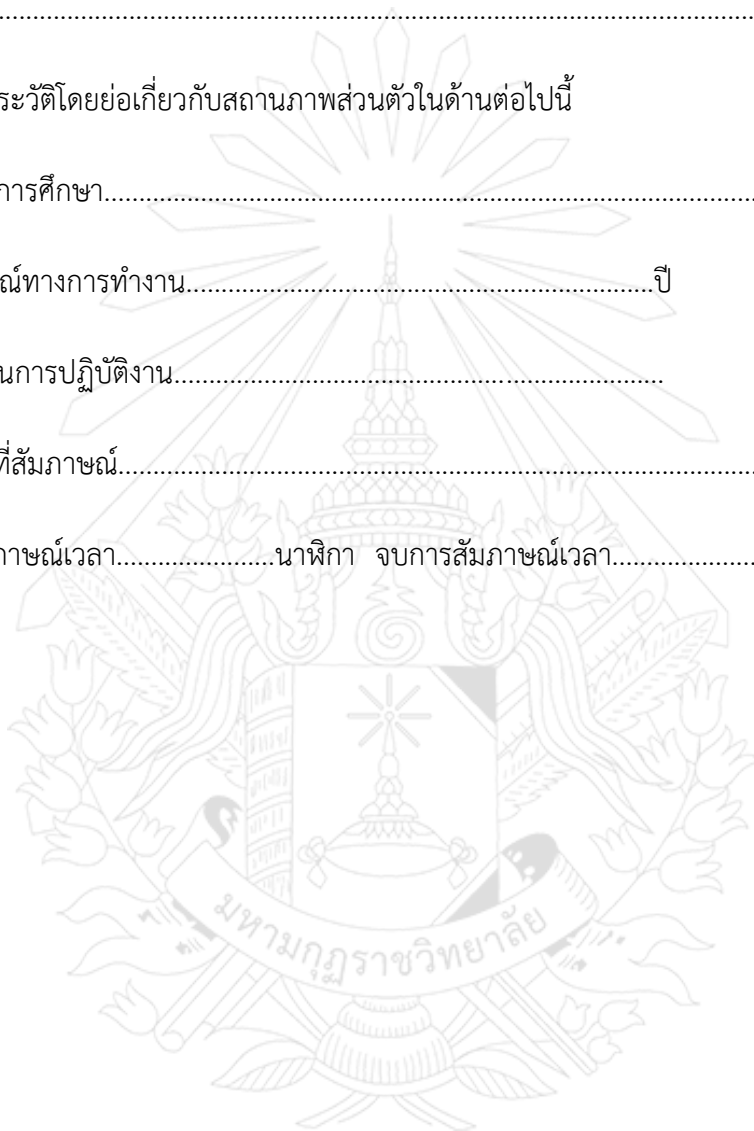
คุณวุฒิทางการศึกษา.....

ประสบการณ์ทางการทำงาน.....ปี

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน.....

วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....นาฬิกา จบการสัมภาษณ์เวลา.....นาฬิกา

ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัยศูนย์
ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

ตามหลักการบริหาร 4M's

แนวประเด็นคำถาม

1. ท่านคิดว่าปัจจุบัน ด้านอัตรากำลัง (Man) งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพ และปัญหาเป็นอย่างไรบ้าง
 - 1.1 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ สายสามัญ
 - 1.2 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ สายอาชีพ
2. ท่านคิดว่าปัจจุบัน ด้านงบประมาณ (Money) งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพ และปัญหาเป็นอย่างไรบ้าง
 - 2.1 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ สายสามัญ
 - 2.2 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ สายอาชีพ
3. ท่านคิดว่าปัจจุบัน ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพ และปัญหาเป็นอย่างไรบ้าง
 - 3.1 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ สายสามัญ
 - 3.2 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ สายอาชีพ
4. ท่านคิดว่าปัจจุบัน ด้านการบริหารจัดการ (Management) งานด้านการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ ของกลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ มีสภาพ และปัญหาเป็นอย่างไรบ้าง
 - 4.1 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ สายสามัญ
 - 4.2 งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ สายอาชีพ

5. ท่านมีประเด็นใดเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพ ปัญหางานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพกลุ่มงานพัฒนา
พุดินิสัย ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่หรือไม่

.....

.....

.....

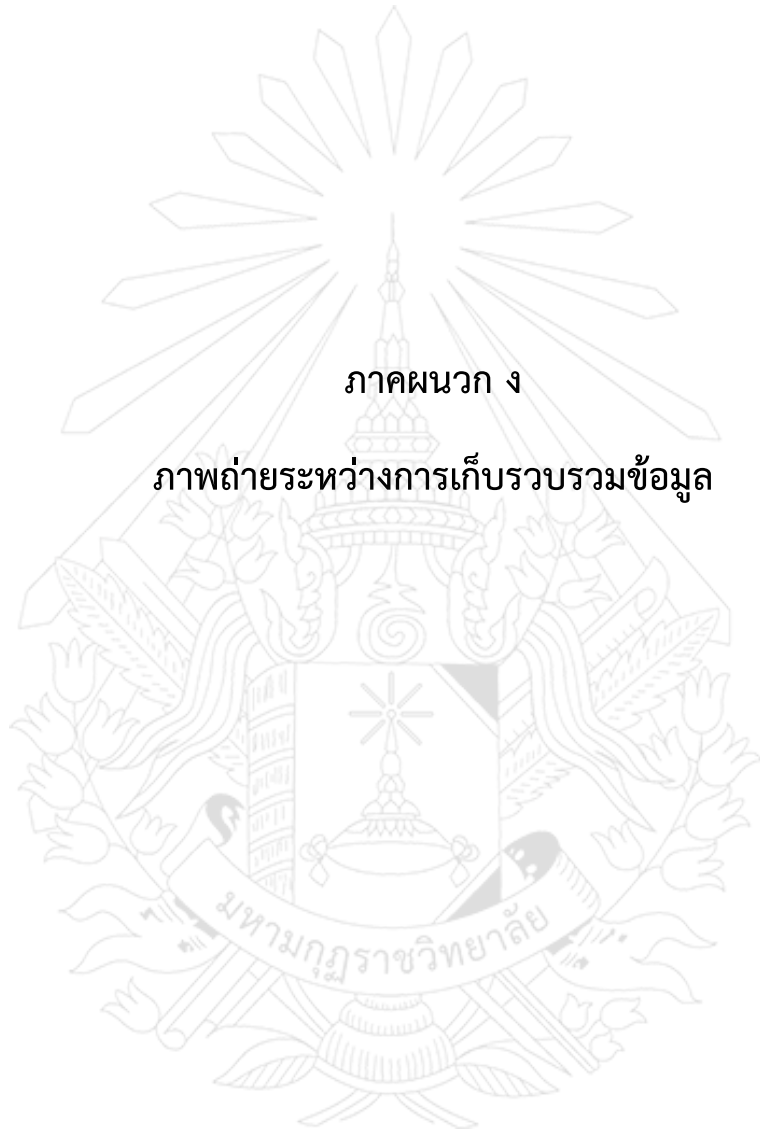
.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นายทัฬห ปิยาโน

ภาคผนวก ง

ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

สัมภาษณ์นางสาวศิริประกาย วรปรีชา
ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2558

สัมภาษณ์นายณัฐวุฒิ จันดี
ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2558

ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

สัมภาษณ์นายจตุพร ปันทองค์
หัวหน้ากลุ่มฝ่ายบริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2558

สัมภาษณ์นางสุดารักษ์ กระจ่าง
หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดและฟื้นฟู ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2558

ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

สัมภาษณ์นายสิทธิรพีพงษ์ พุทธคุณารัตน์
หัวหน้างานอภิบาลและการพินิจ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2558

สัมภาษณ์นายมารุต แก้วอิน
หัวหน้างานประสานกิจการชุมชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2558

ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

สัมภาษณ์นางสาวสุภาพร นกเจริญ
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2558

สัมภาษณ์นายสำเนียง แสงประกาย
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2558

ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

สัมภาษณ์นายธีรสิทธิ์ เจริญทรัพย์
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2558

สัมภาษณ์นายศุภธวา อินตัน
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2558

ภาพถ่ายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ณ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2558

ภาคผนวก จ

รายชื่อบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ และรายชื่อบุคคลผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

รายชื่อบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

ลำดับ ที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง	วัน/เดือน/ปี
1	นางสาวศิริประกาย วรปรีชา	ผู้อำนวยการ	10 พฤษภาคม 2558
2	นายณัฐวุฒิ จันดี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	10 พฤษภาคม 2558
3	นางสุดารักษ์ กระจ่าง	หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟู	6 พฤษภาคม 2558
4	นายมารุต แก้วอิน	หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจการชุมชน	8 พฤษภาคม 2558
5	นายจตุพร ปันทองค์	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป	5 พฤษภาคม 2558
6	นายสิทธิรพีพงศ์ พุทธคุณรัตน์	หัวหน้างานอภิบาลและการพินิจ	6 พฤษภาคม 2558
7	นางสาวสุภาพร นกเจริญ	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	9 พฤษภาคม 2558
8	นายสำเนียง แสงประกาย	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	11 พฤษภาคม 2558
9	นายธีรสิทธิ์ เจริญทรัพย์	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	11 พฤษภาคม 2558
10	นายศุภธวา อินตัน	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	11 พฤษภาคม 2558

รายชื่อบุคคลผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 10 คน
 ณ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่
 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2558

ลำดับ ที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง	วัน/เดือน/ปี
1	นางสาวศิริประกาย วรปรีชา	ผู้อำนวยการ	15 พฤษภาคม 2558
2	นายณัฐวุฒิ จันดี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	15 พฤษภาคม 2558
3	นางสุดารักษ์ กระจ่าง	หัวหน้ากลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟู	15 พฤษภาคม 2558
4	นายมารุต แก้วอิน	หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจการชุมชน	15 พฤษภาคม 2558
5	นายจตุพร ปันทวงศ์	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป	15 พฤษภาคม 2558
6	นายสิทธิรพีพงศ์ พุทธคุณรัตน์	หัวหน้างานอภิบาลและการพินิจ	15 พฤษภาคม 2558
7	นางสาวสุภาพร นกเจริญ	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	15 พฤษภาคม 2558
8	นายสำเนียง แสงประกาย	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	15 พฤษภาคม 2558
9	นายธริชต์ เจริญทรัพย์	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	15 พฤษภาคม 2558
10	นายศุภรดา อินตัน	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ	15 พฤษภาคม 2558

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล : ทัพ ปิยาโน
 วัน เดือน ปีเกิด : 28 กรกฎาคม 2516
 ชาตภูมิ : 264 หมู่ 6 ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ 50160
 ที่อยู่ปัจจุบัน : 158 หมู่ 3 ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180
 การศึกษา : ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต
 สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
 สถานที่ทำงาน : ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต7 จังหวัดเชียงใหม่
 ตำแหน่ง : นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ

